TTÜ MERESÜSTEEMIDE INSTITUUT
Akadeemia tee 21, Tallinn 12 618 tel. 6 204 302 fax. 6 204 301
Internet: www.msi.ttu.ee e-mail: msi@msi.ttu.ee

Tellija: Tallinna Sadam

MUUGA SADAMA MEREKESKKONNA SEIRE 2007

Autorid: Urmas Raudsepp, Gennadi Lessin, Natalja Savinitš, Helen Orav, Georg Martin, Nikolai Kovaltshouk, Tiia Möller, Kaire Kaljurand, Liis Rostin, Ahto Järvik, Jüri Kask, Andres Kask

Vaade Randverest Muuga sadama suunas. Foto Andres Kask, 2007.

Direktor: Prof. Jüri Elken

Projekti juht ja aruande toimetaja: Urmas Raudsepp

Tallinn
2007

Käesolev aruanne on valminud Tallinna Tehnikaülikooli Meresüsteemide Instituudi ja Tartu Ülikooli Mereinstituudi teadlaste koostöö tulemusena.

Sisukord

1. Seireala üldiseloomustus ... 4
2. Põhjataimestik ... 5
2.1 Põhjataimestik Aksi ja Prangli saarte rannikumeres ... 5
2.1.1 Sissejuhatus ... 5
2.1.2 Materjal ja metoodika ... 6
2.1.3 Tulemused ... 7
2.2 Põhjataimestik Muuga sadama piirkonnas ... 9
2.2.1 Sissejuhatus ... 9
2.2.2 Materjal ja metoodika ... 9
2.2.3 Tulemused ... 10
2.3 Põhjataimestiku dünaamika 1997-2006 ... 17
3. Põhjaloomastik ... 25
3.1 Sissejuhatus ... 25
3.2 Materjal ja metoodika ... 25
3.3 Tulemused ... 26
3.4 Põhjaloomastiku iseloomustus seirepiirkonnas sügavuste lõikes ... 27
3.5 Kokkuvõte ... 29
4. Kalakoosluste seire ... 34
4.1 Sissejuhatus ... 34
4.2 Materjal ja metoodika ... 34
4.3 Seirepüükide tulemused ... 35
4.4 Räime koelmute leviku uuringud ... 51
4.5 Kokkuvõtteks ... 53
5. Rannaprotsessid ... 55
5.1 Sissejuhatus ... 55
5.2 Randvere seireala rannaprotsessid 2007 aastal ... 56
5.3 Saviranna seireala rannaprotsessid 2007 aastal ... 58
Tabelid ... 62
Joonised ... 77
Fotod ... 84

1. Seireala üldiseloomustus

Muuga laht on piiratud Viimsi poolsaarega läänest, Tahkumäe neeme ja Aksi saarega idast ning Prangli saarega põhjast. Mandri ja saarte rannikunõlv on üsna järsk – sügavused rannast mere poole kasvavad 20 meetrini küllalt kiiresti. Lahe keskosas asub Karbi madal, mille nõlvad on samuti järsud. Üle 20 m sügavusel on lahe põhja reljeef suhteliselt tasane, kerge kaldega põhjaosa suunas, kus sügavused ulatuvad 70-80 meetrini. Suuremas osas lahes jäävad sügavused 20-50 m vahele. Prangli saare ja Viimsi poolsaare vahel asuva sügavaveelise (kuni 90 m) vaondi kaudu on laht ühenduses Soome lahe keskosa süvikutega.

Muuga laht ja sellega külgnevad lahed jäävad domineerivate lääne-ida suunaliste hoovuste teele. Piirkonnale on seetõttu iseloomulikud piki randa kulgevad tugevad hoovused. Lisaks hoovustele on poolsaare madalaveelised piirkonnad lainetuse tugeva mõju all. Muuga lahe põhjalähedase vee soolsus varieerub vahemikus 5–8‰. Suvel on 5–10 m sügavusel põhjalähedaste veekihtide temperatuur harilikult 10–18°C. Merealadel, mille sügavus ületab 20 m, püsib põhjalähedase vee temperatuur aastaringselt alla 10°C, sügavustel 50–70 m 2-5°C vahemikus. Hea ühendus Soome lahe keskosaga tagab Soome lahe süvikute vee tungimise Muuga lahte. Stagnatsiooniprotsesside intensiivistumise korral võib 60–80 m sügavusel hapnikuvaene süvikute vesi pärssida põhjaloomastiku arengut. Madalamas vees lahustunud hapniku sisaldus ei ole reeglina põhjaloomastiku levikule limiteerivaks teguriks.

Veepiirist kuni 10 m sügavuseni on merepõhi kaetud valdavalt savi, kruusa, liiva ja kividega. 10–20 m sügavusel lähevad kõvad põhjad üle pehmeteks – liivaseguseks saviks või mudastunud saviks. 20–50 m sügavustel esinevad ainult savised põhjad, mida katab tavaliselt mõne sentimeetri paksune mudakiht. Vahemikus 70–80 m asuvad peamiselt mudased setted.

Setete orgaanilise aine sisaldus on suhteliselt suur, sest piirkond on olnud aastaid Tallinna süvalasu väljavoolu mõju all. Suurenenud orgaanilise aine sisaldus soosib setteosakestest toituvate detrivooride arengut. Kõrgem toitelisus suurendab ka planktoni ja põhjavetikate produktsiooni ning selle kaudu taimestikutoiduliste põhjaloomade toidubaasi.

2. Põhjataimestik

2.1 Põhjataimestik Aksi ja Prangli saarte rannikumeres

2.1.1 Sissejuhatus

Põhjataimestiku moodustavad kõvale ja pehmele substraadile kinnituvad vetikad, millele rannikuvees lisanduvad kõrgemad taimed. Põhjataimestikus toimub kuni 30% Läänemere bioloogilisest primaarproduktsioonist. Tänu laiale levikule ja suurele produktsioonile on põhjataimestik paljudele rannikumere kala- ja loomaliikidele oluline toiduallikas ja varjupaik. Põhjataimestiku kooslustes toimub ka paljude kalade kudemine. Seega võib põhjataimestikku pidada üheks rannikumere ökosüsteemi tähtsaimaks komponendiks.

Põhjataimestiku arengut mõjutab merepõhja iseloom, põhjani jõudva valguse hulk ja spektraalne koosseis ning merevee soolsus. Toitainete kontsentratsioonide muutused mõjutavad erinevaid põhjataimestiku liike erinevalt. Lühiealised kiirelt arenevad niitja tallusega liigid on enamasti reostust ehk toitainete kõrgeid kontsentratsioone taluvad liigid. Mitmeaastased aeglase kasvuga ja suurema biomassiga liigid enamasti suuri toitainete kontsentratsioone ei talu. Kuna taimestik on kinnitunud, iseloomustavad muutused taimestiku liigilises koosseisus ja koosluste struktuuris antud piirkonna keskkonnamuutusi. Põhjataimestiku jälgimine annab hea pildi Muuga sadama tegevuse mõjust aasta kestel, kuna enamik põhjataimestikust on sesoonse iseloomuga ning nende areng algab igal kevadel uuesti.

Ainult otsene vaatlus vee all võimaldab kindlaks teha taimeliikide paigutust merepõhjal, liikidevahelisi suhteid ja taimekoosluste ehitust. Taimede ebaühtlane jaotumus merepõhjal, erinevate põhjatüüpide koosesinemine, kohatised laialdased kooslustevahelised üleminekualad raskendavad aga taimekoosluste eristamist. Selliste probleemide vältimiseks on Muuga lahe taimekoosluste uuringutes kasutatud proovivõrgustiku asemel transektimeetodit. Transektimeetodi käigus kirjeldatakse taimekooslusi veepiirist kuni taimkatte sügavama levikupiirini kindla sügavussammuga. Uurides põhjataimestikku ulatuslikul merealal on võimalik hinnata Muuga sadama tegevuse mõju ja selle ulatust rannikumere vegetatsioonile.

2.1.2 Materjal ja metoodika

2007. aastal viidi põhjataimestiku uuringud läbi 5 transektil (joonis 2.1). Transekt 1 asub Muuga sadamast 1,5 km idasuunas ja transekt 2 asub Muuga sadamast 1,5 km kaugusel läänes. Need transektid on muutumatuna asunud samades paikades alates 1996. aastast. Lisaks vaadeldi põhjataimestiku kooslusi ühel transektil Ihasalu lahes, Aksi ja Prangli saare rannikuvees.

Uuringuteks kasutatav metoodika on ühtne erinevatel transektidel ja muutumatu alates seireprojekti käivitamisest. Sukeldumise käigus fikseeriti kõikidel lõigetel põhjasetete tüüp, makrovetikate ja kõrgemate taimede üldkatvus, liigiline koosseis ning iga liigi suhteline ohtrus protsentides. Põhjasetete koosseisu ning põhjataimestiku iseloomu kirjeldati veepiirist kuni taimkatte sügavama levikupiirini 1-meetrise intervalliga.

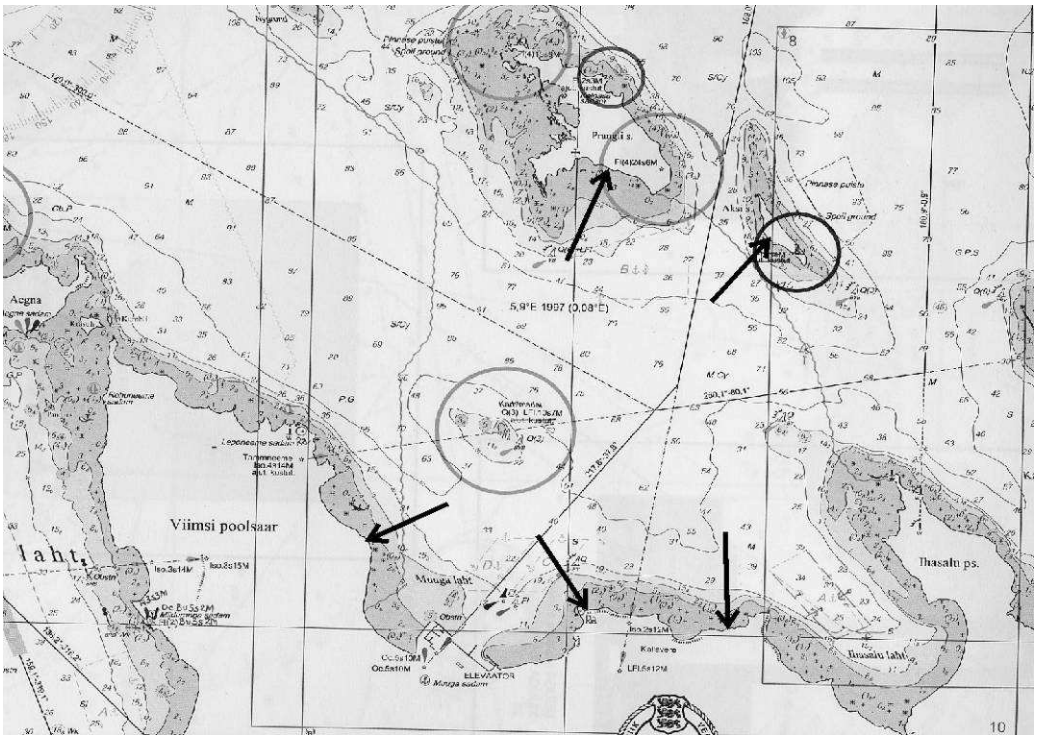

Joonis 2.1. Põhjataimestiku seire transektide skemaatilised asukohad Muuga ja Ihasalu lahes 2007. aastal.

2.1.3 Tulemused

Aksi transekt

Setete iseloom. Madalamas transekti osas (0-2 m) domineerisid väikesed ja keskmised kivid. Sügavamal (2-4 m) esinesid keskmised ja suured kivid ning kruus. Alates 5 m sügavusest põhjal olid väikesed kivid ja peen kruus. Sellega, kogu transekti ulatuses esines põhjataimestiku kasvuks sobiv substraat.

Liigiline koosseis ja katvusväärtused (Joonis 2.2). Kokku transektil kasvas 5 liiki põhjataimi, neist 2 kuulus kõrgemate taimede hulka. Madalamas transekti osas taimestiku üldkatvus ulatus 80-85%-ni. Domineerivaks liigiks oli põisadru *Fucus vesiculosus*, mille katvus kivide peal oli kuni 100% sügavusel 2 m. Põisadru kõrval madalas vees esines niitjas pruunvetikas *Pilayella littoralis*. 3 m sügavusel taimestiku üldkatvus vähenes järsult 15-20%-ni. Sellest põisadru osakaal oli vaid 5%. Dominantliigiks sai merihein *Zostera marina*, mis väikse katvusega jäi dominantliigiks ka sügavamates transekti osades. Lisaks meriheinale, sügaval esinesid kamm-penikeel *Potamogeton pectinatus*, pruunvetikas *Pilayella littoralis* ja punavetikas *Ceramium tenuicorne*. Taimestik esines transektil 5 m sügavuseni, kus üldkatvus oli vaid 3-5%. Võrreldes eelmise aastaga vähenes penikeele osakaal, samuti katvus 3-6 m sügavusel oli madalam.

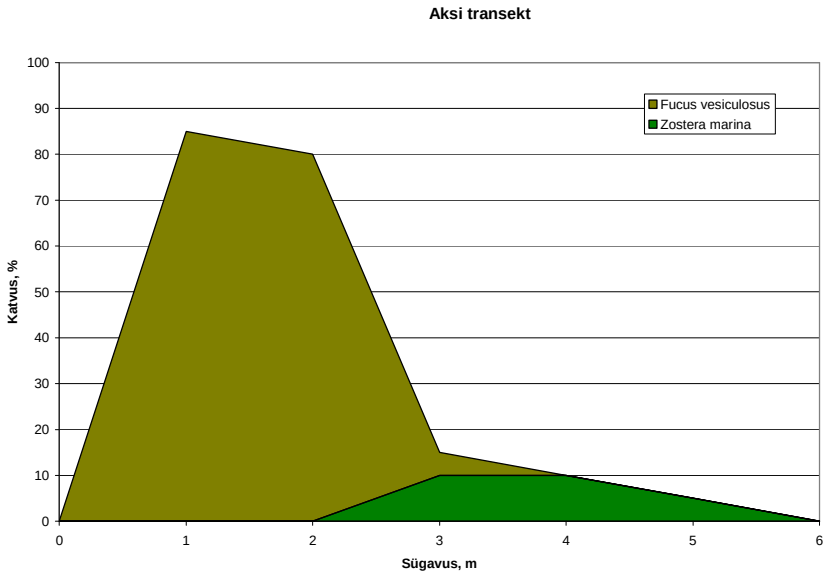

Joonis 2.2. Põhjataimestiku liigiline koosseis ja sügavuslevik Aksi transektil 2007. aastal.

Prangli transekt

Setete iseloom. Kogu transekti ulatuses esinesid kivised põhjad, madalamas vees esinesid suuremad, sügavuse kasvades väiksemad kivid. 2 m sügavusest esinesid segapõhjad kivide ja liivaga. Seega, transektil oli sobiv substraat nii kõvadel (*Fucus vesiculosus*) kui ka liivastel (*Zostera marina*) põhjadel kasvavate taimede jaoks.

Liigiline koosseis ja katvusväärtused (Joonis 2.3). Transektil kasvas 9 liiki põhjataimi (võrdselt 2006. aastaga). Transekti madalamas osas põhjataimestiku üldkatvus oli suur (kuni 100% kividel), domineerivaks liigiks oli *Fucus vesiculosus*. Väikestes kogustes esinesid niitjad vetikad (*Pilayella littoralis*, *Ceramium tenuicorne*), kõrgem taim *Potamogeton pectinatus*, pruunvetikas *Chorda filum* ja rohevetikas *Chara aspera*. 3 m sügavusel üldkatvus vähenes 35%-ni, põisadru osakaal vähenes ja dominantliigiks sai merihein. Taimestik esines transektil 5 m sügavuseni., kus üldkatvus oli 15%. Peale meriheina sügaval esinesid väikestes kogustes niitjaid vetikaid ja kamm-penikeel. Võrreldes eelmise aastaga meriheina domineerimine on nihkunud sügavamale, 2 m sügavusel põisadru osakaal oli suurem. Kadusid kõrgemad taimed *Zannichellia palustris* ja *Ruppia maritima*, kuid juurde tulid 2 vetikaliigi, mis ei esinenud 2006. aastal.

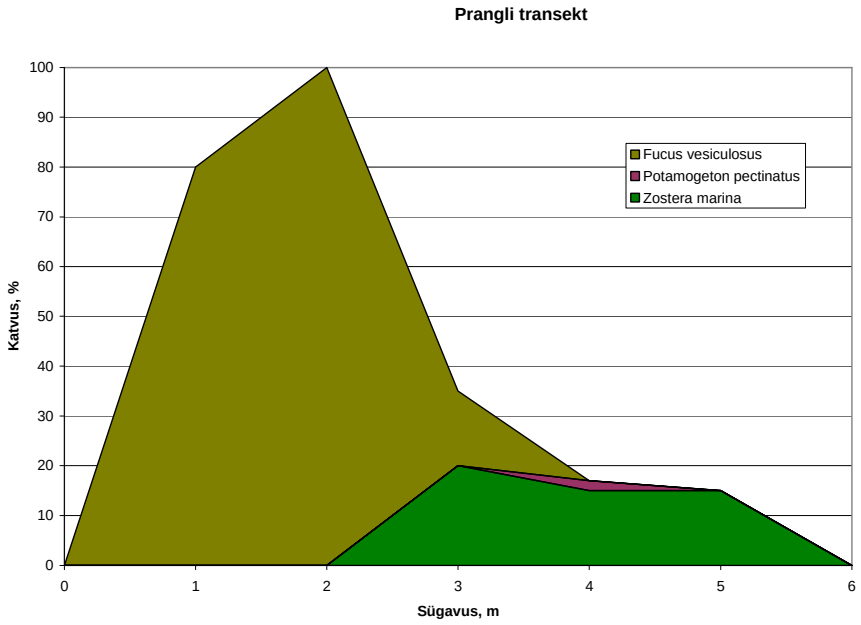

Joonis 2.3. Põhjataimestiku liigiline koosseis ja sügavuslevik Prangli transektil 2007. aastal.

2.2 Põhjataimestik Muuga sadama piirkonnas

2.2.1 Sissejuhatus

Põhjataimestiku moodustavad kõvale ja pehmele substraadile kinnituvad vetikad, millele kaldavees lisanduvad ka õistaimed. Põhjataimestiku arengut mõjutab merepõhja iseloom, põhjani jõudva valguse hulk ja kvaliteet ning merevee soolsus. Toitainete kontsentratsioonide muutused mõjutavad erinevaid põhjataimestiku liike erinevalt. Lühiealised kiirelt arenevad niitja tallusega liigid on enamasti toitainete kõrgeid kontsentratsioone taluvad liigid. Mitmeaastased aeglase kasvuga ja suurema biomassiga liigid suuri toitainete kontsentratsioone ei talu. Kuna taimestik on kinnitunud, iseloomustavad muutused taimestiku liigilises koosseisus ja koosluste struktuuris keskkonnamuutusi just antud piirkonnas. Põhjataimestiku jälgimine annab hea pildi Muuga sadama tegevuse mõjust jooksval aastal, kuna enamik põhjataimestikust on sesoonse iseloomuga ning nende areng algab igal kevadel uuesti.

2.2.2 Materjal ja metoodika

Põhjataimestiku vaatlusi teostati vastavalt lepingule kokku kolmel transektil Muuga ja Ihasalu lahes. Säilitati eelmiste aastate Muuga lahe põhjataimestiku seire programmides kasutatud transektide asukohad. Muuga 1 transekt paikneb sadamast läänes, Muuga 2 ja Muuga 3 transektid sadamast idas.

Vaatlused viidi läbi sukeldumise teel kolmel rannikuga lõikuval transektil 2007. aasta augustis. Transektid kulgesid rannast kuni põhjataimestiku leviku sügavama piirini. Välitööde käigus dokumenteeriti sügavus, sette iseloom, lahtise sette olemasolu ning hulk merepõhjal ja taimedel, põhjataimestiku liigiline koosseis ja katvus ning põhjataimestiku sügavuslevik. Neid parameetreid võrreldakse eelmiste aastate andmetega ning muutuste alusel hinnati sadama ekspluatatsiooni võimalikku mõju põhjataimestikule.

2.2.3 Tulemused

Transekt 1 (Muuga 1)

Madalas (0-4 meetrit) on valdavad pehmed settetüübid, liiv ja savi, millel on üksikuid kive. Savised alad on laiguti kaetud peenliivaga. 4-6 meetri sügavuses lisandub kruusa ning sügavamal on valdavaks substraadiks erineva suurusega kivid. Lahtist setet välitööde ajal Muuga 1 transektil ei täheldatud.

Kokku leiti Muuga sadamast läände jääval transektil 8 liiki põhjataimi. Käesoleva aasta üldkatvuse näitajad ületavad eelmiste uuringuaastate tulemusi. Erandiks on sügavusvahemik 5-6 meetrini, kus üldkatvus langes 25 %-ni. Põhjataimestik oli levinud kuni 12 meetrini. Sama olukord esines ka eelmisel ja 2003 aastal (Joonis 1). Kõrgematest taimedest esines 1 meetri sügavusel *Potamogeton pectinatus*. Ohtralt oli lahtisi taimeosasid kantud ka sügavamale 11 meetri peale. Mitmeaastastest tugeva tallusega vetikatest olid piirkonnas olemas *Fucus vesiculosus* ja *Furcellaria lumbricalis*. *Fucus vesiculosus* kasvas 1-4 meetri sügavusvahemikus, kuid tema 75%-line ohtruse maksimum jäi 2 meetri sügavusse. *Furcellaria lumbricalis* kasvas 4-7 meetri sügavusel, kuid katvused ei küündinud kuskil üle 10%. Niitjas pruunvetikas *Pilayella littoralis* kasvas vee piirist kuni 6 meetrini. Liigi katvus oli suurem (kuni 60%) just madalamas, kuni 2-meetrises rannikumeres. Samas sügavusvahemikus esines ka niitjas rohevetikas *Cladophora glomerata* katvusega kuni 30%. Madalas kinnitus kividele ka punavetikas *Ceramium tenuicorne*, sügavamal teda enam ei olnud. Punavetikas *Polysiphonia fucoides* ja pruunvetikas *Sphacelaria arctica* esinesid vaid merealadel, mille sügavus küündis üle 6 meetri. Mõlema katvused olid kõrgeimad 7 meetri sügavuses, vastavalt 50% ja 30%, ja langesid sujuvalt sügavuse suurenedes (Joonis 2).

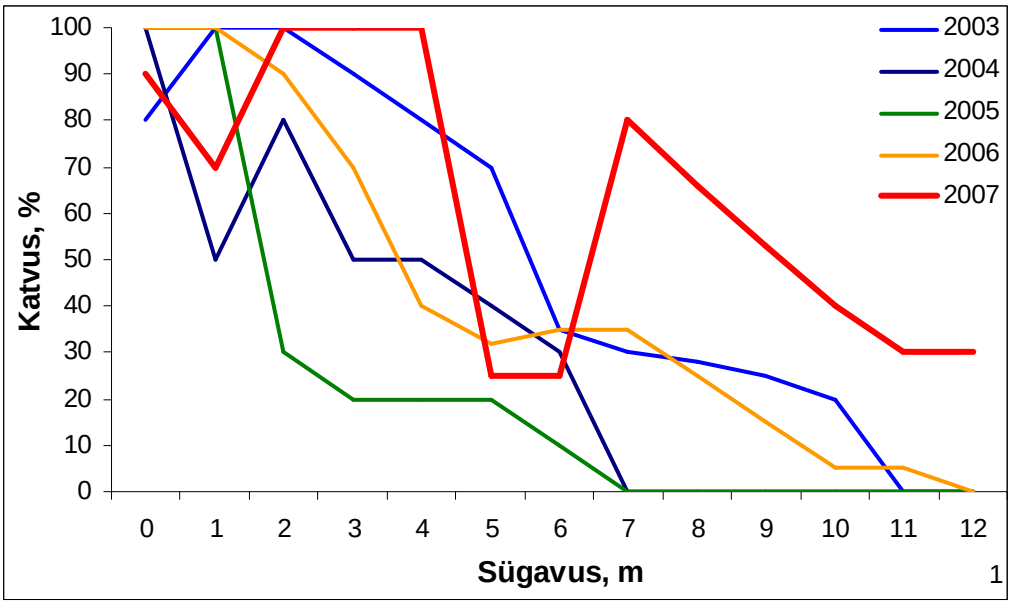

Joonis 1. Põhjataimestiku üldkatvuse muutused aastatel 2003-2007 transektil 1

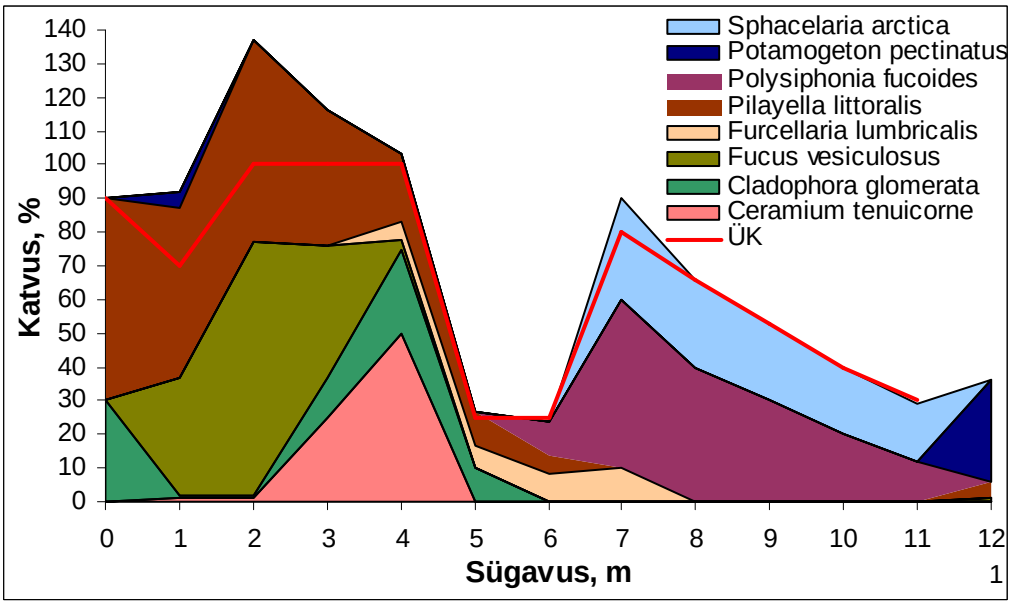

Joonis 2. Põhjataimestiku üldkatvus (ÜK) ning erinevate taimeliikide katvus ja sügavuslevik transektil 1

- **Häirimata piirkondades vähenevad taimestiku üldkatvuse väärtused sügavuse suurenedes ühtlaselt. Transektil 1 oli ebaharilik katvuse langus 5-6 meetri sügavusel. See muutlikkus võib olla siiski juhuslikku laadi ja iseloomulik vaid käesolevale aastale.**
- **Kõrge häiritusega piirkondadele on iseloomulik efemeersete niitjate vetikate massvohamine madalas vees. Muuga 1 transektil jäid efemeersete vetikate katvused loodusliku fooni piiridesse.**
- **Positiivseks võib lugeda, et põhjataimestik levib kuni 12 meetri sügavusele.**
- **Käesoleval aastal on põhjataimestiku liigiline koosseis mõnevõrra muutunud, kuid liikide arv on püsinud viimastel aastatel stabiilne.**

Transekt 2 (Muuga 2)

Madalal (0-4 meetrit) on põhi kivine ning pakub head substraati põhjataimestikule ja -loomastikule. Kivide vahel paikneb liiv. 3-6 meetri sügavuses esineb saviplaat, mis on ulatuslikul alal kaetud õhukese liivakihiga. Sügavamal esineb liivane, sekka üksikute kividega substraat. Lahtist peenliivast setet esineb nii mere põhjal kui ka vähesel määral taimedel.

Transektil leiti 5 põhjataimestiku liiki. Põhjataimestiku üldkatvus oli madalam kui eelmistel vaatlusaastatel, dünaamika oli sarnane 2003. ja 2006. aastale (Joonis 3). Kõrgemaid taimi ei esinenud. Tugeva tallusega vetikatest kasvas transektil *Fucus vesiculosus*, kuid liigi katvus ei küündinud üle 10%. *F. vesiculosus* esines üksikute taimedena vaid 2 meetri sügavuses. Niitjas rohevetikas *Cladophora glomerata* kasvas vee piirist kuni 4 meetri sügavuseni, madalamatel merealadel küündis liigi katvus kuni 80%-ni. Veepiirist alates oli esindatud ka niitjas pruunvetikas *Pilayella littoralis*, mis levis kuni 6 meetrini. Liigi katvus jäi igal pool alla 30%. Lahtiselt esines *Pilayella littoralis* ka 9-10 meetri sügavuses. 6-8 meetrises sügavusvahemikus kasvasid ka transekti ainukesed punavetikad *Polysiphonia fucoides* ja *Ceramium tenuicorne*. Mõlema liigi katvus jäi all 10% (Joonis 4).

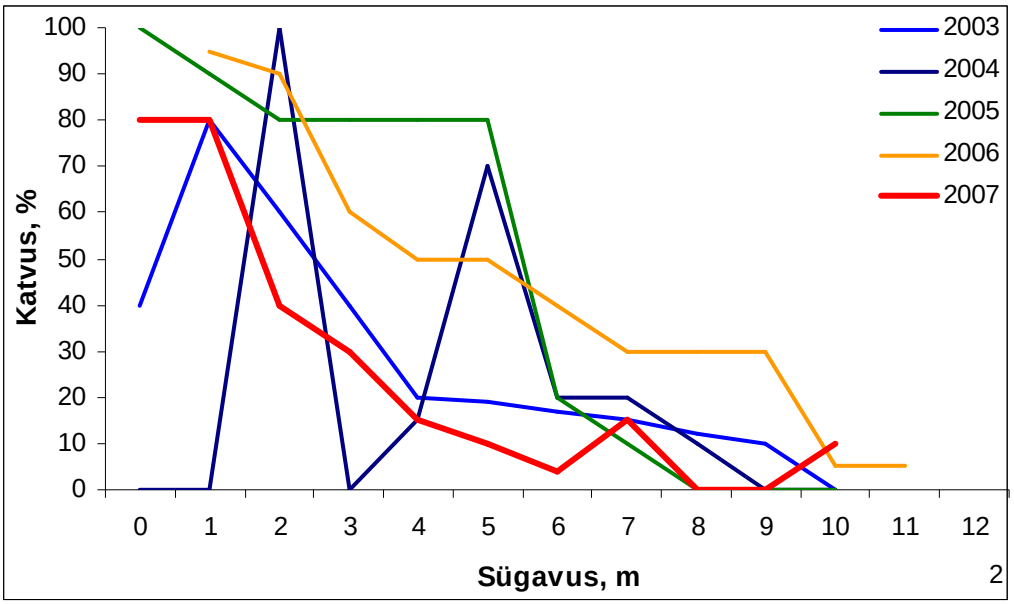

Joonis 3. Põhjataimestiku üldkatvuse muutused aastatel 2003-2007 transektil 2

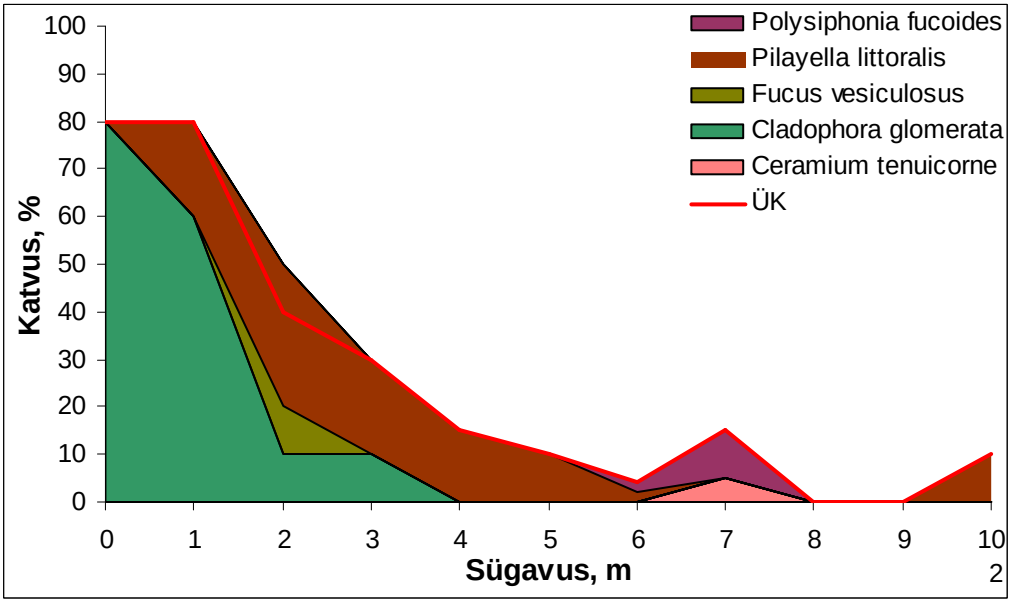

Joonis 4. Põhjataimestiku üldkatvus (ÜK) ning erinevate taimeliikide katvus ja sügavuslevik transektil 2

- **Merepõhjal ja taimedel esines lahtist setet.**
- **Ulatuslikel aladel täheldati liivase sette juurdekandumist ning kivi-klibu-savise sette asendumist liivase substraadiga.**
- **Põhjataimestiku liikide arv on langenud varasemale tasemele. Liigilise mitmekesisuse tõus 2005-2006. aastal ei olnud püsiv.**
- **Põhjataimestiku vööndilisus esineb, kuid kooslus on väga liigivaene.**

Transekt 3 (Ihasalu)

Transektil esineb nii kõva kui ka pehme substraat. 4 meetrist madalamal domineerib liivane sete, sügavamal lisandub juurde väiksemaid ja suuremaid kive. Lahtise sette olemasolu välitööde käigus ei täheldatud.

Transektil esines 4 põhjataimestiku liiki. Tegemist oli ainult niitjate vetikatega. Liigiline mitmekesisus oli võrreldes eelnevate aastaga veelgi langenud. Veepiirist kuni 4 meetri sügavuseni langes üldkatvus kiiresti 90%-lt 20%-ni. Nii järsk üldkatvuse langus on otseselt seostatav inimtegevusega, kuna vaid looduslike tegurite korral peaks selles sügavusvahemikus üldkatvus ületama 50% piiri. Võrreldes 2006. aastaga on üldkatvuse väärtused oluliselt langenud, kuna siis küündisid need üle 70%. Põhjataimestiku üldkatvus on sügavamal kui 6 meetrit püsinud stabiilne kõikidel uuritud aastatel (Joonis 5). Ihasalu transektil ei kasvanud 2007. aastal ühtegi tugeva tallusega vetikat ega kõrgemat taime. Rohevetikas *Cladophora glomerata* esines ainukese liigina veepiirilt 1 meetri sügavuseni. Liigi katvus küündis madalal merealal 90%-ni. Sügavuse suurenedes hakkas liigi ohtrus sujuvalt vähenema ja kadus 8 meetri sügavuses. Pruunvetikas *Pilayella littoralis* kasvas 1-7 meetri sügavusvööndis. Liigi katvuse maksimumid (kuni 50%) mõõdeti sügavusvahemikus 5-7 m. Punavetikas *Polysiphonia fucoides* kasvas 5-10 meetri sügavuses ning liigi katvuse maksimumid (20%) jäid 6-7 meetri vahemikku. Pruunvetikas *Sphacelaria arctica* leid 12 meetri peal oli juhuslikku laadi, kuna tema katvus ei ületanud paari protsenti Tõenäoliselt kanti liik transektile külgnevatelt merealadelt (Joonis 6).

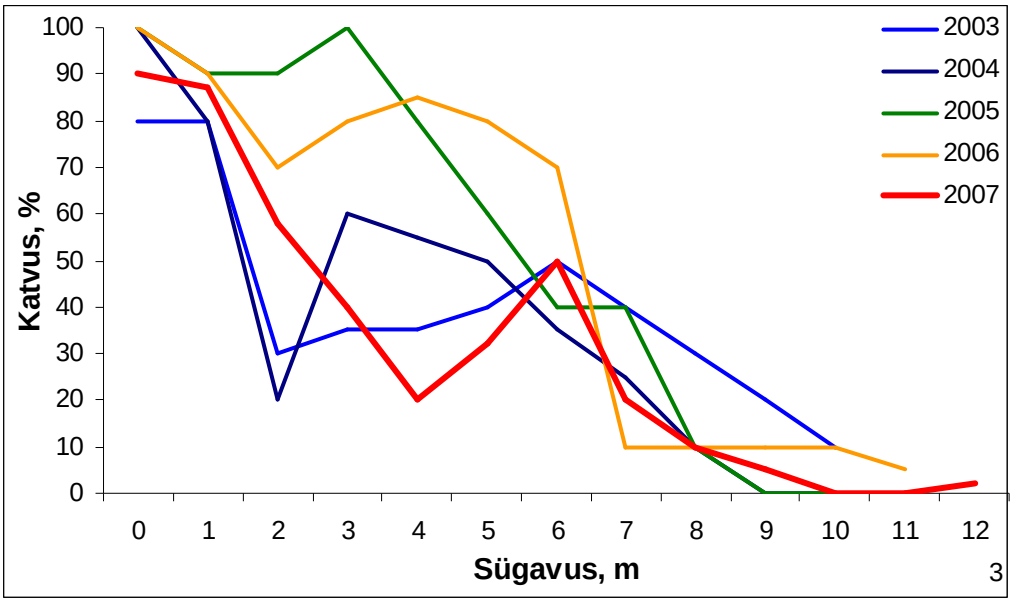

Joonis 5. Põhjataimestiku üldkatvuse muutused aastatel 2003-2007 transektil 3

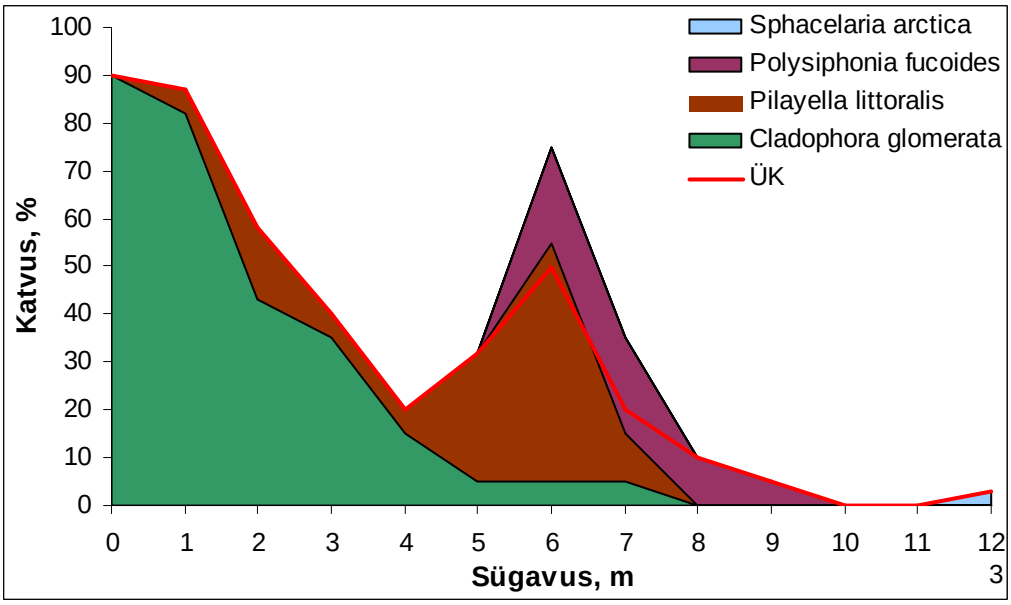

Joonis 6. Põhjataimestiku üldkatvus (ÜK) ning erinevate taimeliikide katvus ja sügavuslevik transektil 3

- **Transekti liigiline mitmekesisus on langenud.**
- **Kooslus on väga vaene, koosnedes sisuliselt kolmest niitja vetika liigist.+**

- **Võrreldes 2006. aastaga on üldkatvus oluliselt langenud 2-5 meetrises sügavusvahemikus.**
- **Tugeva tallusega vetikad, eelkõige Fucus vesiculosus, puuduvad. Kuigi looduslikult sobiv substraat nende kasvuks on olemas ning liik esineb ka külgnevates lahtedes.**

Kokkuvõte

- **Muuga 2 transektil leiti nii merepõhjal kui ka taimedel lahtist setet. Teistel transektidel lahtist setet ei täheldatud.**
- **Liigiline mitmekesisus on Muuga lahest itta jäävatel transektidel madalam võrreldes läänepoolse transektiga ning vähenenud võrreldes 2006 aastaga.**
- **Efemeersete niitjate vetikate osatähtsus on suur kõikidel Muuga ja Ihasalu lahe uuritud transektidel.**
- **Toetudes 2007. aasta seire andmetele, võib väita, et Muuga sadamast itta jäävad transektid on olnud eelmistel aastatel ja on ka käesoleval aastal Muuga sadama tegevusest enam mõjutatud. Läänepoolsel transektil on põhjataimestiku esinemistingimused lähedased loomulikule looduslikule tasemele antud piirkonnas.**

2.3 Põhjataimestiku dünaamika 1997-2006

Transekt 1

Transekt 1 asub Muuga sadamast 1.5 km idasuunas. Transekt on muutumatuna asunud samal paigal alates Muuga lahe seireprogrammi käivitamisest.

1997. aastal uuringud olid läbi viidud kaks korda – juunis ja oktoobris. Kokku oli leitud 8 liiki põhjataimi. Kõik need olid üheaastased niitjad vetikaliigid. Domineerivaks liigiks oli rohevetikas *Ckadophora glomerata*. Juunis *C. glomerata* katvus saavutas 100% 0-4 m sügavusvahemikus, seejärel ohtrus järsult langes. Oktoobris katvus langes 1-2 m sügavusel, kuid oli 100% 2 m sügavusel. Väikese katvusega *C. glomerata* esines 8 m sügavuseni. Teiste liikide osakaal oli väga väike ja nemad ilmusid märkimisväärsel hulgal vaid alates sügavusest 4-5 m, katvusega alla 15%.

Lahtise sette osakaal transektil oli suhteliselt kõrge. Madalamas osas lahtist setet oli vähem, arvatavasti lainetuse mõju tõttu. Sügisel lahtise sette hulk oli madalam.

1997. a. uuringud näitasid, et transekti põhjataimestik on tugeva häiriva välismõju all, millele viitavad mitmeaastaste liikide puudumine ja niitjate üheaastaste liikide domineerimine.

1998. aastal transektil 1 oli leitud 7 põhjataimede liiki, nendest 6 üheaastased niitjad vetikad ja 1 mitmeaastane liik. Koosluste vertikaalne levik ja katvused olid sarnased eelmise aastaga. Madalas vees domineeris *C. glomerata*, mille katvus oli 100% 2 m sügavusel. Sügavamas vees see liik esines 9 m sügavuseni. Teiste liikide osakaal tõusis alates 4-5 m sügavusest, kus suurema katvusega olid punavetikas *Phyllophora truncata* ja pruunvetikas *Sphacellaria arctica* (mõlema liigi jaoks on antud sügavustel esinemine tüüpiline). Transektil leitud olulisem muutus võrreldes eelmise aastaga on mitmeaastase liigi esinemine, kuid samas liikide arv vähenes ühe võrra. Lahtine sette puudus madalamas vees, kuid oli suhteliselt suur sügavamal.

1999. aastal liikide arv transektil ei muutunud. Suhteliselt sarnasteks jäid ka liikide vertikaalne levik ja katvusväärtused. Madalas vees dominantliigiks püsis *C. glomerata*, sügavamal suurema katvusega olid punavetikas *Rhodomela confervoides* ja pruunvetikas *S. arctica*. Vaatlused olid teostatud mais ja septembris, kuid sesoonne dünaamika praktiliselt puudus.

2001. aastal transektil leiti ainult 3 liiki vetikaid, millest rohevetikas *Enteromorpha sp.* ja pruunvetikas *Ceramium tenuicorne* esinesid ka 2000. aastal. Dominantliigiks jäi *C. glomerata*, mille katvus oli suurem madalamas transekti osas. Taimkate esines transektil vaid 6 m sügavuseni. Võrreldes eelmiste aastatega, 2001. aastal transekti põhjataimestik oli tugevama välismõju all.

2002. aastal liikide arv mõnevõrra suurenes, esines 5 liiki niitjaid vetikaid. Esmakordselt leiti *Polysiphonia fucoides* ja taas esines *S. arctica*. Mõlemad liigid on mitmeaastased, mis viitab olukorra paranemisele. Katvus oli suhteliselt kõrge madalamas vees ja ka 4-5 m sügavuses. Üldkatvuse tõus sügaval viitab valgustingimuste paranemisele.

2003. aastal transektil esines 4 liiki vetikaid. Suurim katvus oli 1-2 m sügavuses, dominandiks oli jätkuvalt *C. glomerata*. Pruunvetikas *S. arctica* levis ühtlaselt 1-7 m ja sügavamal asendus pruunvetikaga *R. confervoides*. Üldkatvus oluliselt ei muutunud.

2004. aastal liikide arv vähenes ühe võrra (sellega, kokku oli 3 liiki). Sügavusel 0-1 m põhjataimi ei olnud. 2 m sügavusel aga üldkatvus oli 100%, ainsaks liigiks oli esinenud *C. glomerata*. 3 m sügavuses taimestiku ei olnud (saviplaat), 4-5 m sügavusel leidus *C. glomerata*, *S. arctica* ja *C. tenuicorne*. Kõik kolm liiki on üheaastased. *C. glomerata* ja *S. arctica* katvused suurenesid ning *C. tenuicorne* katvus vähenes. Muutusi saab osaliselt seostada söeterminali ehitusega.

2005. aastal transektil esines juba 7 vetikaliiki, millest enamiku moodustasid efemeersed niitjad vetikad. Madalamas vees kivid olid 100% kaetud rohevetikate *Enteromorpha sp.* ja *C. glomerata*. Arvukalt esines pruunvetikas *Pilayella littoralis*, mis viitab piirkonna suuremale häiritusele. Suurenes ka pruunvetika *S. arctica* osakaal. Punavetikatest olid esindatud *C. tenuicorne* ja *P. fucoides*. Transekti sügavamas osas savipõhja paljandamisega vähenes vee läbipaistvus ja sellest tulenevalt ka vetikate üldkatvus.

Aastal 2006. leitud liikide arv ja iseloom ei muutunud. Põhjataimestiku üldkatvus oli kõrgeim 2-4 m sügavusel (70-80%). Siin domineerisid rohevetikas *C. glomerata* ja punavetikas *C. tenuicorne*. Sügavamal leiti lisaks liigile *C. tenuicorne* ka pruunvetikad *P. littoralis* ja *Dactyosiphon foeniculaceus*. 7 m sügavusel domineeris punavetikaliik *P. fucoides*. Edasi toimus üldkatvuse järsk langus (10 m juures ainult 5%), esines vaid pruunvetikas *S. arctica*.

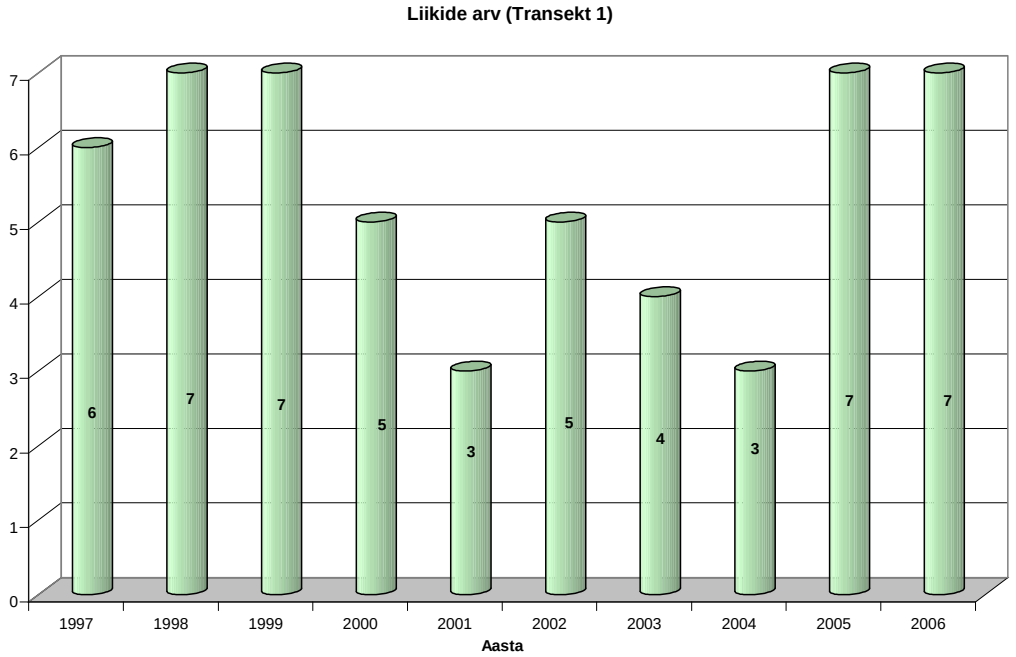

Transekt 2

Transekt 2 asub Muuga sadamast 1.5 km läänesuunas. Analoogselt transektile 1, transekt on muutumatuna asunud samal paigal alates Muuga lahe seireprogrammi algusest.

1997. aastal transektil määrati 13 vetikaliiki, nendest 3 olid mitmeaastased, ülejäänud aga üheaastased niitjad vormid. Erinevalt transektist 1, antud transekti põhjataimestik on tüüpiline inimmõjust puutumatule rannikumere piirkonnale. Suvel ja sügisel teostatud vaatluste järgi oli täheldatud liikide suktsessioon. Juunis vohas *P. littoralis*, oktoobris aga see liik peaaegu kadus. Transekti piirkonnas oli vähe lahtist setet, sügisel 4 m sügavuseni lahtine sette puudus täielikult.

1998. aastal liikide arv vähenes ühe võrra (puudus vähearvukas niitjas üheaastane rohevetikaliik). Üldine olukord oli sarnane eelmise aastaga. Mitmeaastane pruunvetikas *Fucus vesiculosus* esines 6 m sügavuseni, maksimaalse katvusega sügavustel kuni 3 m.

1999. aasta situatsioon oli eelmiste aastatega sarnane. Veidi suurenes lahtise sette osakaal. Esines liikide klassikaline sesoonne suktsessioon. Kevadel toimus niitjate vetikate vohamine. Kevadel suure katvuse omanud *Enteromorpha intestinalis* kadus sügisel.

2000. aastal transektil leiti vaid 8 liiki vetikaid ja kõrgemaid taimi. Liigi *F. vesiculosus* katvus oli maksimaalne kuni 3 m sügavusel (70%), e. eelmiste aastatega sarnane.

Aastal 2001 liigiline mitmekesisus veelgi vähenes – esines ainult 5 liiki vetikaid ja kõrgemaid taimi, sh *S. arctica*, mis 2000. aastal puudus. 3 taimeliiki olid mitmeaastased. Täiesti kadusid 2000. aastal esinenud *P. perfoliatus* ja *Myriophyllum spicatum*. Fucus domineeris 1-4 m sügavusel (sarnaselt eelmisele aastale), kuid maksimaalse katvusega alla 40%. Klassikaline vööndilisus transektil puudus: puudusid rohevetikad, kõrgemad taimed esinesid 3-4 m sügavuses, pruunvetikad kasvasid madalvees. Üldkatvus madalamatel aladel jäi alla 40%.

2002. aastal määrati 4 liiki vetikaid ja 2 liiki kõrgemaid taimi. Transektist kadus *C. tenuicorne*, kuid taas esines *P. littoralis*. Esmakordselt leiti kõrgem taim *Ranunculus baudotii*. Fucus esines sügavustel 0-4 m, maksimumkatvusega 70% 2 m sügavusel. Klassikaline vööndilisus puudus ka 2002. aastal.

2003. aastal transektil kasvas 9 liiki taimi. Kõrgemad taimed puudusid. On lisandunud sügavamatele aladele iseloomulikud punavetikaliigid – *C. teniucorne*, *F. lumbricalis*, *R. confervoides*, pruunvetikas *D. foeniculaceus* ja rohevetikas *C. glomerata.* Nii *R. confervoides* kui ka *D. foeniculaceus* on iseloomulikud hea veevahetusega aladele. Üldiselt, üldkatvus transektil suurenes, eriti 5 m sügavuseni.

2004. aastal liikide arv jälle vähenes – leiti 7 põhjataimestiku liiki. Madalatel aladel domineeris *C. glomerata*, 1 m sügavusest lisandusid *C. tenuicorne*, *S. arctica* ning kõrgem taim *P pectinatus*. Põisadru domineeris 2-3 m sügavusel ja levis 4 m piirini. Subdominandiks oli pruunvetikas *P. littoralis*. Sügavamal kasvasid *P. nigrescens* ja *S. arctica* kooslused, kuid nende üldkatvus oli mõnevõrra väiksem kui 2003. aastal. Suurenesid *C. glomerata*, *F. vesiculosus* ja *C. tenuicorne* üldkatvused.

2005 aastal transektil esines 8 erinevat vetikaliiki. Nendest 6 olid efemeersed niitjad vormid ja 2 mitmeaastast liiki: heinmuda *Ruppia maritima* ja *F. vesiculosus*. Madalamas vees dominantliigiks oli *C. glomerata*, lisaks olid esindatud *C. tenuicorne* ja *P. littoralis.* Põisadru esines ainult sügavustel 1-3 m ja selle katvus ei ületanud 10% üldkatvusest. 3-6 m sügavusel kattis merepõhja lahtine vetikas u. 50% ulatuses (enamusel niitjad pruunvetikad).

2006. aastal esines samuti 8 erinevat põhjataimestiku liiki. Madalamas vees dominantliigid ei muutunud. Põisadru katvus 1.5 m sügavusel oli alla 5%, kuid 2-3 m juba 70%. Niitjate vetikate katvused püsisid muutumatud (10-20%) 2-5 m sügavusel. Suhteliselt kõrge üldkatvus (30%) esines 9 m sügavusel, kus domineeris *P. littoralis*. Positiivseks muutuseks on põisadru vööndi esinemine 2-3 m sügavusel sarnaselt 2004. aastaga. Samuti on suurenenud üldkatvus transekti sügavas osas (6-9 m). Liikide arv on olnud viimaste aastate jooksul stabiilne, kuid märkimisväärselt madalam kui 1990. aastate lõpus.

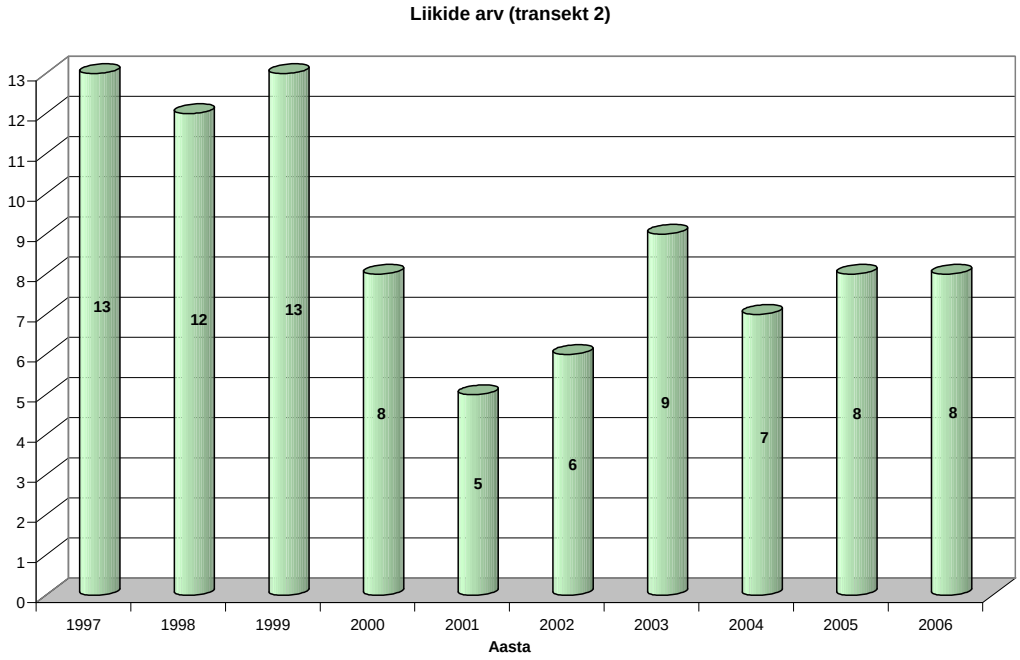

Transekt 3 (Ihasalu laht)

Esialgu antud lõikel viidi uuringuid läbi eesmärgiga tuvastada kas sadama põhjataimestiku pärssiv mõju avaldub ka lõikest 1 kaugemal ida suunas. Pidevalt on transekti külastatud alates 2003 aastast.

1998. aastal külastati transekti esmakordselt. Analüüs näitas, et transekt sarnaneb rohkem transektiga 2. Pruunvetika *F. vesiculosus* osakaal oli isegi suurem. *C. glomerata* katvus ei ületanud 40% üldkatvusest. Lahtise sette osakaal oli väiksem kui eelmistel transektidel.

1999. aasta vaatlus ei näidanud erilist erinevust eelmise aastaga võrreldes. Transektil oli täheldatud selge liikide sesoonne dünaamika, mis avaldus niitjate vetikate hulgas.

2003. aastal transektil leiti 9 põhjataimestiku liiki. Nende hulgas olid kõik liigid, mis esinesid transektil 2, kuid struktuuri ja katvuse poolt transekt 3 oli rohkem sarnane transektiga 1. Dominantliikideks olid: *C. glomerata* (0-3 m) ja *C. tenuicorne* (0-7 m). Pruunvetikad esinesid sügavusel 9-10 m (mis on ebaharilikult sügav). Kokkuvõtvalt, 0-5 m sügavusel transekt on rohkem sarnane transektiga 1, suurematel sügavustel – transektiga 2.

2004. aastal transekti ülemises osas erilisi muutusi võrreldes 2003. aastaga ei olnud, kuid alates 4 m sügavusest *C. tenuicorne* kõrval esines veel punavetikas *F. lumbricalis*. Sügavamas vees oli väikestes kogustes *F. vesiculosus.*

2005. aastal madalas vees jätkus dominandina *C. glomerata*. Erilisi muutusi võrreldes 2003. ja 2004. aastaga ei olnud. 4 m sügavusel leiti rohevetikas *Cladophora rupestris* ning punavetikas *P. fucoides*. Sügavamal esines *S. arctica* ja *F. lumbricalis*. Kokku esines transektil 8 liiki, neist 7 efemeersed niitjad ja 1 mitmeaastane liik (*F. lumbricalis*). Põisadru kadus ja *C. glomerata* katvused suurenesid, olles 2003. a. väärtustel.

2006. aastal kasvas transektil vaid 5 liiki taimi. Nagu eelmistel aastatel, madalas vees domineeris *C. glomerata* (katvus kuni 90%). Lisaks, kasvasid *P. littoralis* ja *C. tenuicorne*. 6-7 m sügavusel langes üldkatvus järsult 70%-lt 10%-ni. Oluline erinevus võrreldes 2005. aastaga on selles, et ei esinenud enam punavetikas *F. lumbricalis*.

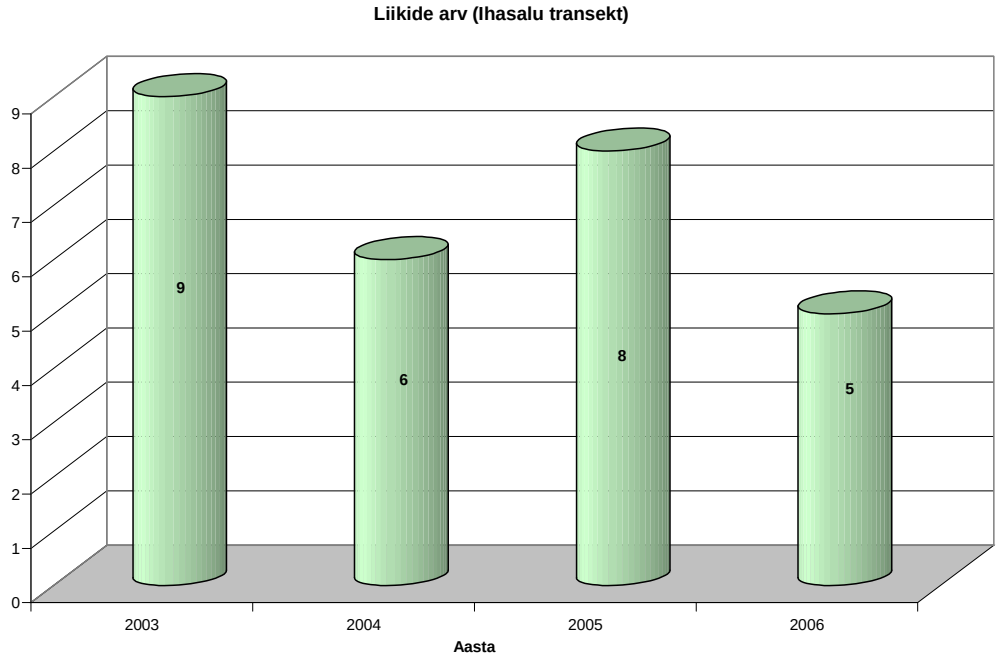

Transekt 4 (Aksi saare rannikumeri)

2004. aastal transektil leiti 6 põhjataimestiku liiki. 0-2 ja 6-10 m sügavusvahemikes taimkate puudus. Domineeris kõrgem taim *Zostera marina* (merihein). Selle katvus oli suurim 3-4 m sügavusel (kuni 60%). 2-4 m sügavusel leidus *P. pectinatus* ja *F. lumbricalis*. Antud transektil oluline inimmõju puudub.

2005. aastal transektil esines 7 põhjataimestiku liiki. Dominantliigiks oli jätkuvalt merihein. Vähesel määral esines meriheina väljas ka kinnitumata vetikaid, kus domineeris *P. littoralis*.

2006. aastal Aksi transektil kasvas juba 8 liiki taimi, nendest 2 kuulus kõrgemate taimede hulka. Kõrgeim üldkatvus oli sügavusvahemikus 2-3 m (kuni 90%), kus domineerisid põisadru (kuni 90%) ja *P. littoralis* (kuni 40%). Sügavamal kasvasid *Z. marina* ja *P. pectinatus*. Selles sügavusvööndis esines ka massiliselt lahtisi niitjaid vetikaid (katvus kuni 80%).

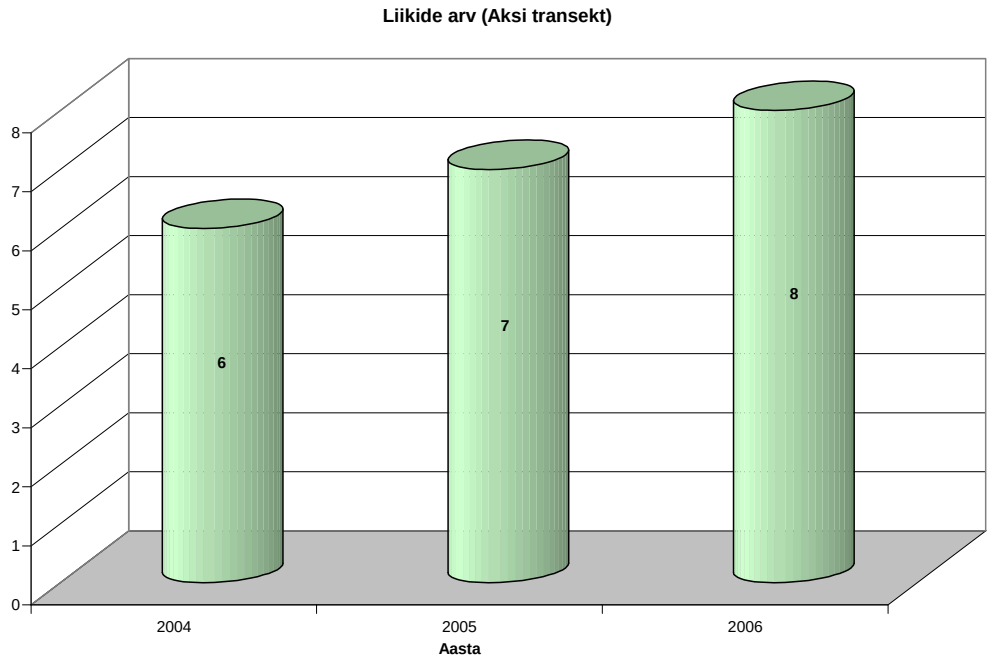

Transekt 5 (Prangli saare rannikumeri)

2004. aastal transektil esines 4 põhjataimestiku liiki. Madalamal kui 4 m domineeris *Z. marina*, leiti ka *P. littoralis* ja *F .vesiculosus*. 4-6 m põhjataimestik puudus. Sügavamal olid vaid lahtised vetikamatid (*P. littoralis* ja *F. lumbricalis*).

2005. aastal kasvas transektil juba 9 liiki. Domineeris merihein, mis levis sügavusel 2.5-5 m. Suhteliselt hästi oli piirkonnas levinud ka kamm-penikeel *P. pectinatus*. Lahtised vetikamatid esinesid meriheina vööndis.

2006. aastal transektil kasvas samuti 9 liiki taimi. Kinnitunud taimestik ulatus 5 m sügavuseni. Domineeris *Z. marina.* Piirkonnas oli vähesel määral esindatud ka teised liivastele põhjadele iseloomulikud kõrgemad taimed: *Zannichellia palustris* ning *R. maritima*, kuid nende katvus ei ületanud 10%. 3-5 m sügavusel esines lahtine vetikamatt, mille moodustasid valdavalt niitjad vetikad. Võrreldes 2005. aastaga erilisi muutusi liigilises koosseisus ning katvuses ei esinenud.

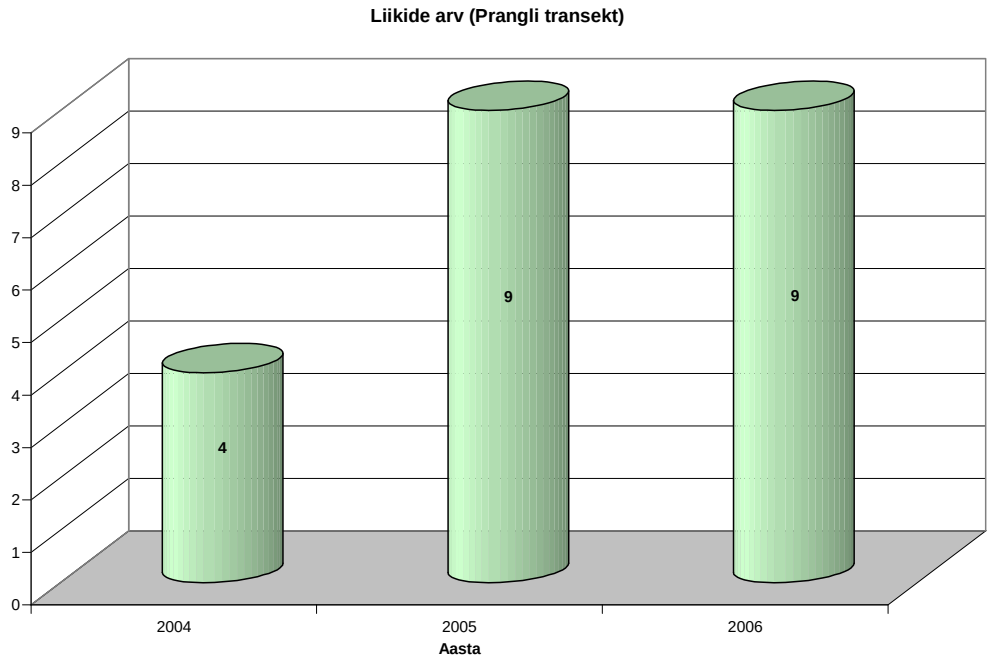

3. Põhjaloomastik

3.1 Sissejuhatus

Põhjaloomastiku koosluste mitmekesisus ja sellega kaasnevad eluprotsessid on määratud erinevate merekeskkonda iseloomustavate nii biootiliste kui ka abiootiliste teguritega. Tähtsamad abiootilised tegurid vee temperatuuri ja orgaanilise aine sisalduse kõrval on merepõhja iseloom ja setete struktuur, millest otseselt sõltub põhjaloomastiku levik, koosluste liigiline koosseis ja mitmekesisus, arvukus jne. Sama olulist rolli põhjaloomastiku arengus ja eluprotsesside kulgemises mängivad biootilised tegurid nagu põhjaloomastiku ja põhjataimestiku omavahelised suhted ning liikidevaheline konkurents toidu ja elukeskkonna pärast. Antropogeensed mõjud, nagu sadamate ehitamine ja süvendamine, laevaliiklus, torude paigaldamine mere põhja jms., võivad põhjustada vähemal või suuremal määral veekeskkonna reostumist ning kergesti tekitada nihet põhjaloomastiku eluprotsesside tasakaalus, mis mõnedel juhtudel viib pöördumatute muutusteni põhjaloomastiku koosluste struktuuris, levikus ja liigilises mitmekesisuses.

3.2 Materjal ja metoodika

Muuga lahe põhjaloomastiku uuriti 24. oktoobril 2007. aastal. Materjal koguti sadamaga piirnevalt merealalt ning Tahkumäe, Ihasalu ja Randvere piirkondadest (Joonis 3.1). Augustis koguti 16 ja oktoobris 18 põhjaloomastiku proovi.

Proovid võeti Van Veen tüüpi põhjaammutajaga, mille haardepindala on 250 cm^2. Uurimispunktide koordinaadid määrati GPS seadmega. Proovid sõeluti pehmete setete ja peenfraktsioonilise materjali eraldamiseks sõelal (ava diameeter 0.25 mm), pakiti kilekottidesse, varustati etikettidega ja hoiti -20°C juures kuni nende laboratoorse analüüsini. Usaldusväärsete tulemuste saamiseks igast jaamast võeti 3 proovi.

Võetud proovide kvantitatiivne analüüs tehti TTÜ Meresüsteemide instituudi laboris, kus määrati proovis sisalduva põhjaloomastiku liigiline koosseis, isendite arvukus ning määrati iga liigi biomass (märgkaal) analüütiliste kaalude (AB104-S/FACT, METTLER TOLEDO) abil. Saadud tulemuste analüüsi käigus arvutati iga liigi märgkaal ja arvukus ning summaarne biomass ja arvukus 1 m^2 kohta. Proovide kogumine ja analüüs toimusid

vastavalt HELCOM metoodikale. See tagab põhjaloomastiku ülevaate võrreldavuse teiste Läänemere põhjaloomastiku uuringutega.

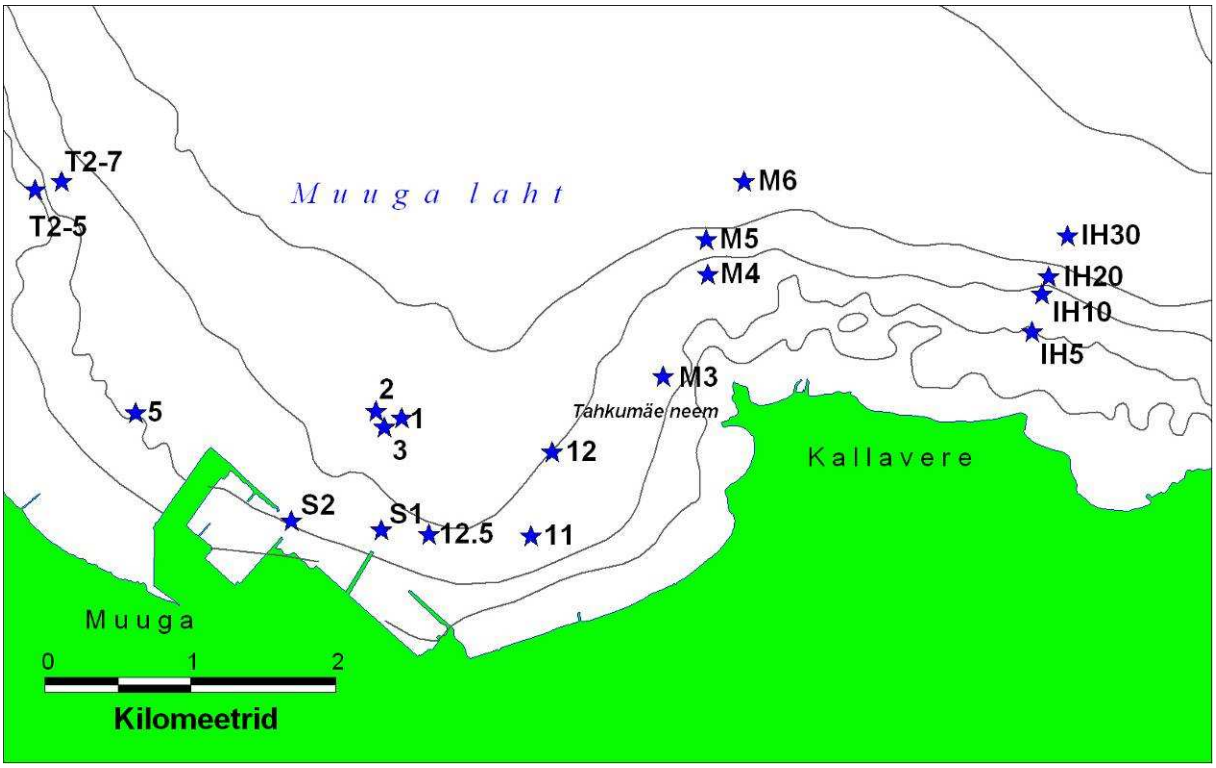

Joonis 3.1. Põhjaloomastiku proovipunktid Muuga lahes 2007. aastal

3.3 Tulemused

Proovide analüüsi tulemused on esitatud tabelis 3.1.

Muuga lahe põhjaloomastik oli 2007. aasta oktoobris liigirikas. Kokku leiti 15 liiki. Merealal on levinud ussid *Vermes*, vähilaadsed *Crustacea*, teod *Gastropoda* ja karbid *Bivalvia*. Ussidest esinevad uurimisalal tavaline harjasliimukas *Hediste diversicolor* ja harilik silinderkärslane *Halicryptus spinulosus*, kalakaan *Piscicola geometra.* Vähilaadsetest on levinud kirpvähid *Gammarus sp.*, roheline lehtsarv *Idotea chelipes*, kootvähk *Corophium volutator*, merikilk *Saduria entomon.* Kividel levib tavaline tõruvähk *Balanus improvisus*, sammalloom *Electra crustulenta*. Tigudest leiti vesitigusid *Hydrobia sp.*, vesikinga *Theodoxus fluviatilis*. Karpidest esinevad söödav rannakarp *Mytilus trossulus*, balti lamekarp *Macoma balthica*, söödav südakarp *Cerastoderma glaucum* ja liiva-uurikkarp *Mya arenaria*. Uurimisalal on ülekaalus tugevate hoovuste ja

lainetusega kohastunud põhjaloomastiku liigid. Nendeks on tõruvähk, kõik teo- ja karbiliigid. Kõik loetletud vähilaadsed on levinud valdavalt rikkaliku taimestikuga piirkondades.

3.4 Põhjaloomastiku iseloomustus seirepiirkonnas sügavuste lõikes

Sügavused 0-10 m. Madalas rannikulähedases vees, arenenud põhjataimestikuga vööndis on levinud seireala kõige liigirikkam põhjaloomastik. Põhjaloomastikule soodsa elukeskkonna nendes piirkondades tagavad segupõhjad, külluslik toidubaas ja taimestik ning aktiivse vee liikumisega kaasnev temperatuuri-, soolsuse- ja hapnikurežiim.

Kirjeldatud elupaigad asuvad enamasti Randvere ja Ihasalu piirkonnas. 2007. aastal levisid siin kõik ülalloetletud põhjaloomastiku liigid, v.a. harilik silinderkärslane *Halicryptus spinulosus*. Arvukamad olid kootvähk (maksimum 813 is m^{-2}), balti lamekarp (maksimum 840 is m^{-2}) ja söödav rannakarp (maksimum 2053 is m^{-2}). Põhilise osa põhjaloomastiku üldbiomassist andsid karbid. Dominantliigiks oli söödav rannakarp (maksimaalne kaal 343.2 g m^{-2}).

Peale rikkaliku põhjataimestikuga piirkondade, Muuga lahes on kohati levinud madalad merealad, kus taimestik puudub või on nõrgalt arenenud. Nendes piirkondades toimub lainetuse ja hoovuste mõjul pehmete setete aktiivne transport. Liivased põhjad on orgaanikavaesed ja sellega ebasoodsad põhjaloomastiku arengule, mistõttu nendele aladele on iseloomulikud liigivaesed vähearvukad põhjaloomade kooslused. Seirepiirkonnas on sellisteks jaamadeks M3 ja 5 ja IH10. Kahel esimesel esines 2007. aasta oktoobris vaid 3 liiki: *Macoma balthica, Cerastoderma glaucum ja Hydrobia sp*. Viimasel esines vaid 2 liiki: *Mytilus trossulus* ja *Hydrobia sp*. ja isendite koguarvukus oli kogu seireala väikseim (266 is m^{-2}).

Sügavused 10-20 m. Seireala põhjaloomastiku liigiline koosseis oli sarnane madalamate piirkondade koosseisuga. Proovides puudusid vaid 2 madalaveelist vähearvukat liiki (roheline lehtsarv *Idotea chelipes* ja kalakaan *Piscicola geometra*), sellega kokku oli seirealal leitud 13 liiki.

Kõige levinumad olid balti lamekarp (maksimum 2786 is m^{-2}), vesiteod (maksimum 706 is m^{-2}), söödav rannakarp (maksimum 2520 is m^{-2}) ja kootvähk (maksimum 860 is m^{-2}). Madalmerega võrreldes puuduvad põhjaloomastiku koosseisust taimestikulembesed

loomaliigid (*Idotea sp.*), sest Muuga lahes põhjataimestik ei esine sügavamal kui 10 m. Ühes jaamas ei levi korraga kõik ülalnimetatud liigid. Tavaliselt asustab ühte piirkonda 2-5 liiki. Kõige liigirikkamad olid jaamad M5 ja IH20, mõlemas esines 10 liiki, jaamas 2 esines 9 liiki. 2006.a. kõige liigirikkamas jaamas S2, kus levis 9 liiki ja rühma, 2007.a. esines vaid 2 liiki: *Macoma balthica* ja *Hydrobia sp*.

Nii nagu see oli viimaste aastate jooksul, ka 2007. aastal on sügavustsoonis 10-20 m arvukuselt ja biomassilt domineerinud ülekaalukalt balti lamekarp ja söödav rannakarp. Nende liikide arvukus ja biomass Muuga lahes on suurenenud sadama ehituse tagajärjel. Sadamaehituse käigus suurenes tehisliku hõljumi hulk põhjalähedases vees ja setetel suurenes põhjaloomade toidubaas. Kuigi viimastel aastatel on täheldatud, et kuna uute setete lisandumist ei olnud, on balti lamekarbi ja söödava rannakarbi arvukus ja biomass mitmekordselt vähenenud, 2007.a. uuringud näitavad, et enamikel jaamadel nende arvukus ja biomass suurenesid märgatavalt (nt. jaamad 2, 3, 12, IH20). Nende liikide jaotuse analüüs viitab intensiivistunud setete ümberpaigutamisele ja orgaanilise ainega rikkusele 2007. aastal. Balti lamekarbi arengule avaldab soodsat mõju suurem hõljumi kogus põhjalähedases vees, mida tekitab laevade liikumine. Tähelepanuväärne on see, et sadamalähedases jaamas *Macoma balthica* biomass vähenes.

<u>Sügavused 30-35 m.</u> Seireala piirkonnas on vaid 2 jaama, kus sügavus levib antud piirideni: M6 ja IH30. Sügavat mereala asustab tavaliselt liigivaene loomastik. 2007. aasta andmetel levis sellel sügavusel Muuga lahes tavaline harjasliimukas, harilik silinderkärslane, kirpvähid, merekilk ja balti lamekarp. Sageli on selles sügavustsoonis loomastik suure biomassiga, kuid antud jaamade biomassid olid 10-20 m sügavate jaamadega sarnased. Enamuse üldbiomassist moodustab balti lamekarp (232.4-329.5 g m^2). Muuga lahe sügavam piirkond ei eristu põhjaloomastiku põhjal teistest Soome lahe keskosa piirkondadest.

3.5 Kokkuvõte

Muuga lahte ja Ihasalu piirkonda asustab liikide koosseisult, arvukuse ja biomassi tasemelt põhjaloomastik, mis on iseloomulik inimtegevusest mõõdukalt mõjustatud merealadele. 2007. aastal on võrreldes eelmise aastaga suurenenud balti lamekarbi ja söödava rannakarbi arvukused, mis viitab setete intensiivsemale ümberpaigutusele. Siiski, sadamalähedasema jaama põhjaelustiku arvukus ja biomass vähenes. Seega, muutusi põhjaelustikus Muuga ja Ihasalu piirkondades ei saa seostada Muuga sadama tegevusega. Põhjaloomastiku liigilises ja kvantitatiivses koosseisus puuduvad kõrvalekalded, mis on omased inimtegevusest tugevalt mõjustatud merealadele.

Tabel 3.1. Muuga lahe põhjaloomastiku liigiline koosseis, arvukus ja biomass.

Seirejaam	**Koordinaadid**	**Sügavus (m)**	**Liigiline koosseis**	**Isendite arv/m^2**	**Biomass g/m^2**
1	59° 30,28 24° 57,77	19.0	*Macoma baltica*	1626	274
			Hydrobia spp.	330	1.32
			Nereis diversicolor	40	0.38
			Halicryptus spinulosus	40	0.41
			Corophium volutator	40	0.16
			KOKKU	**2076**	**276.27**
2	59° 30,30 24° 57,57	17.3	*Macoma baltica*	2786	356.5
			Cerastoderma glaucum	40	1.54
			Mytilus trossulus	2520	486.5
			Hydrobia spp.	706	11.57
			Nereis diversicolor	60	0.33
			Corophium volutator	294	0.45
			Saduria entomon	40	2.3
			Balanus improvisus	1000	36
			Electra crustulenta	+	+
			KOKKU	**7446**	**895.19**
3	59° 30,24 24° 57,62	17.0	*Macoma baltica*	1733	240.4
			Hydrobia spp.	506	2.5
			KOKKU	**2239**	**242.9**
5	59° 30,30 24° 55,87	5.0	*Macoma baltica*	840	27.8
			Cerastoderma glaucum	693	8.2
			Hydrobia spp.	80	0.44
			KOKKU	**1613**	**36.44**
11	59° 29,85 24° 58,71	9.5	*Macoma baltica*	2893	73.7
			Cerastoderma glaucum	360	21
			Mya arenaria	60	8.6
			Hydrobia spp.	587	3.8
			Nereis diversicolor	40	0.4
			Corophium volutator	813	0.88
			Saduria entomon	40	1.52
			KOKKU	**4793**	**109.9**
12	59° 30,15 24° 58,85	12.6	*Macoma baltica*	2107	121.7
			Cerastoderma glaucum	147	15.48
			Hydrobia spp.	320	1.5

			KOKKU	**2574**	**138.68**
12.5	59° 29,85 24° 57,96	19.0	*Macoma baltica* *Hydrobia spp.* *Nereis diversicolor* *Corophium volutator* **KOKKU**	2026 306 40 80 **2452**	452.5 1.2 0.11 0.1 **453.91**
S1	59° 29,87 24° 57,63	18.0	*Macoma baltica.* *Nereis diversicolor* *Corophium volutator* *Saduria entomon* **KOKKU**	986 40 860 40 **1926**	284.2 0.22 2.1 0.96 **287.48**
S2	59° 29,92 24° 56,98	11.5	*Macoma balthica* *Hydrobia* **KOKKU**	500 160 **660**	51.3 11.28 **62.58**
T2-7	59° 31,14 24° 55,31	5.5	*Macoma baltica* *Cerastoderma glaucum* *Mytilus trossulus* *Theodoxus fluviatilis* *Gammarus spp.* *Idotea chelipes* *Balanus improvisus* *Electra crustulenta* **KOKKU**	40 80 2053 280 40 40 240 + **2773**	0.52 1.1 343.2 7.2 0.2 0.43 4.07 + **356.72**
M3	59° 30,43 24°59,65	6.0	*Macoma baltica* *Cerastoderma glaucum* *Hydrobia spp.* **KOKKU**	586 306 40 **932**	9.78 22.16 0.39 **32.33**
M4	59° 30,80 24° 59,98	7.0	*Cerastoderma glaucum* *Mytilus trossulus* *Hydrobia spp.* *Theodoxus fluviatilis* *Corophium volutator* *Balanus improvisus* *Piscicola geometra* **KOKKU**	120 573 60 480 120 60 40 **1453**	2.78 38.17 0.4 17.6 0.27 2.1 0.19 **61.51**
M5	59° 30,93	15.0	*Macoma baltica* *Cerastoderma glaucum*	1320 173	76.8 1.4

	24°59,96		*Mya arenaria* *Mytilus trossulus* *Hydrobia spp.* *Nereis diversicolor* *Corophium volutator* *Gammarus spp.* *Saduria entomon* *Balanus improvisus* **KOKKU**	40 1600 253 80 160 80 80 640 **4426**	8.2 325.8 1.9 3.1 0.22 0.56 22.14 29.9 **470.02**
M6	59° 31,14 25°00,22	30.0	*Macoma baltica* *Nereis diversicolor* *Halicryptus spinulosus* *Gammarus spp.* **KOKKU**	1200 400 186 520 **2306**	329.5 1.29 7.65 1.7 **339.94**
IH5	59° 30,60 25°02,31	5.3	*Mytilus trossulus* *Hydrobia spp.* *Theodoxus fluviatilis* *Electra crustulenta* **KOKKU**	93 280 60 + **433**	13.65 1.37 2.2 + **17.22**
IH10	59° 30,73 25°02,39	7.5	*Mytilus trossulus* *Hydrobia spp.* **KOKKU**	226 40 **266**	20.8 0.11 **20.91**
IH20	59° 30,80 25° 02,43	13.0	*Macoma baltica* *Cerastoderma glaucum* *Mya arenaria* *Mytilus trossulus* *Hydrobia spp.* *Theodoxus fluviatilis* *Corophium volutator* *Gammarus spp.* *Saduria entomon* *Balanus improvisus* **KOKKU**	2133 53 66 460 307 40 40 40 40 200 **3379**	153.1 17.5 5.2 17.25 2.1 1.144 0.05 0.04 1.9 5.73 **204.014**
IH30	59° 30,94 25°02,55	35.0	*Macoma baltica* *Nereis diversicolor* *Halicryptus spinulosus* *Gammarus spp.*	720 840 146 586	232.4 1.55 8.42 3

			Saduria entomon **KOKKU**	60 **2352**	4.74 **250.11**

4. Kalakoosluste seire

4.1 Sissejuhatus

Kalastiku seire on üks osa paljuaastasest komplekssest keskkonna ja mereelustiku seirest. Katsepüüke nakkevõrkudega sadamast lääne poole jääval akvatooriumil (Tammneeme lähistel) Muuga lahes alustati 2007.a. jaanuaris (kuni 19.01) ja jätkati märtsist alates. Kasutati eelmiste aastatega analoogilisi nakkevõrke ja nii on olemas hästi võrreldav pikaajaline - 14-aastane, andmerida. Sadamast ida- ja kagupoole jääval Muuga lahe akvatooriumi1998.a. alustatud seirepüüke jätkati samuti 2007.a., kusjuures sadama praeguse idamuuli ning Tahkumäe neeme vahelisel alal püüke ainult ühes jaamas (nagu ka 2005.a. ja 2006.a.), kuna seoses söeterminali rajamisega, on antud merealal toimunud sedavõrd suured muudatused, et kahte jada polnud mõtet seal kasutada. Eesmärgiga selgitada 2003.a. sügisel käivitunud uue söeterminaali rajamise keskkonnamõjusid jätkati tänavu ka 2003. aastal alustatud seiret Ihasalu lahes kuni Kaljuotsa neemeni, potentsiaalsel mõjuvabal Kaberneeme lahe suudmealal ja nn. referentsaladel Kolga lahes. Kuni 2005. a-ni oli kõigil aastate kasutatud kalakoosluste liigilises struktuuris ja arvukuses toimuvate muutuste selgitamiseks lisaks ka tööonduslike püügivahenditega kalapüügi andmeid, siis alates 2006-ndast aastast pole seda võimalik teha, kuna kalanduse juhtimise ümberkorraldamisega valitsuse tasandil, on kalapüügi statistika Harju maakonnas muutunud ja enam pole lahtesid eraldi võimalik vaadelda.
Jätkati 2003.a. alustatud räimekoelmute uuringuid Muuga, Ihasalu, Kaberneeme ja Kolga lahes.

4.2 Materjal ja metoodika

Sadamast läänes on katsepüükide piirkond olnud praktiliselt sama alates 1994.a. - võrkudega püütakse 2 kuni 15 (20) m sügavusest veest, sõltuvalt ilmastikust . Võrkude silmasamm (võrgusilma külje pikkus - a) on kõikunud 1996-1997 aastatel 48-65 mm

vahel, 1998.a. alates kasutatakse võrke silmasammuga a = 40 – 55 mm. Võrkude pikkus on 50 m ja kõrgus 1.2 - 1.8 m. Nagu eelnevatelgi aastatel, määrati ka tänavu saakide liigiline struktuur, isendite arv ja mass liigiti, registreeriti veetemperatuur, tuule suund ja tugevus (Tabelid 4.1.- 4.3.). Jälgiti ka räime ja lesta kudemise kulgu. Lisaks püüti esmakordselt perioodiliselt ka väikesesilmalise (44 mm) nakkevõrguga, et hinnata tulnukliigi – ümarmudila arvukust (Tabel 4.4).

Seirepüüke sadamast kagu poole jääval Muuga ja Ihasalu lahe akvatooriumil teostati, nagu ka eelmistel aastatel, monokiust valmistatud nakkevõrkudega ülemise sellise pikkusega 27.8 m, kõrgusega 1.8 m ja silmasammuga 16, 22, 25, 30, 36, 40, 46, 50 ja 60 mm kahe või kolme 9 võrguse jadana ühel püügil. Juuni lõpus-juuli alguses asetati üks jada püügile Tahkumäe neemest W poole (aastatel 1998-2002 jaam I), teine jada (jaam IIA) Ihasalu lahte Tahkumäe neemest ca 1 km E poole ja kolmas jada (jaam III) Kaljuotsa neemest W poole (joonis 4.1). Jadade asetussügavused olid 4 – 10 m. Kaberneeme ja Kolga lahes teostati juuni lõpus-juuli alguses seirepüüki 1-s (jaam IV) ja 2-s jaamas (jaamad V ja VI), vastavalt. Mõõdeti ja kaaluti kõik saagis olnud kalad, bioloogilist analüüsi tehti valikuliselt, sõltuvalt saagis olnud isendite arvust liigiti. Bioloogiliselt analüüsiti 316 isendit. Lisaks hinnati visuaalselt kalade patoloogilist seisundit ja mõõdeti vee temperatuuri.

Räimekoelmute asukoha ja efektiivsuse hindamiseks teostati (nagu ka 2003 – 2006 aaastatel) uuringuid põhjatragiga Muuga, Ihasalu, Kaberneeme ja Kolga lahes (joonised 4.1 ja 4.2). Määrati vetikakoosluste struktuur, räimemarja olemasolu vetikatel ja hinnati marja arengut.

4.3 Seirepüükide tulemused

Seirepüük sadamast läänes (Tammneeme piirkonna rannikumeres)

Saagid kuude lõikes on antud Tabelis 4.1, kus on võrdluseks andmed ka alates 1996. aastast. 2007.a. prevaleeris saakides jätkuvalt lest, kuid lesta osatähtsus oli veelgi rohkem viimaste aastate madalaim - 88,3 % võrreldes 2006.a. 88.5 %, 2005.a. 91.99 %, 2004.a. 90.2 %-ga. Jätkuvalt oli väike ahvena osakaal saakides: 0.34 %, alates 2002.a-st oli see madalam ainult 2006.a. – 0,2 %. Vähem, kui kahel eelmisel aastal oli saakides

merivarblast – 0.17 %, 2004.a. ja 2005.a. oli merivarblast rohkesti – 2.0 % ja 2.4 % vastavalt. Alates 2003.a-st on suhteliselt arvukalt esinenud ka merihärga – vastavalt 1.5 %, 1.1 %, 0.52 % ja 0.6 % 2006.a., tänavu aga ainult 0,34 %. **(**tabelid 4.1 ja 4.2). Keskmine lestasaak võrgunõudmisele perioodil aprill - november oli 1996.a. 0.9, 1997.a., 1.3 kg 1998.a. 1.5 kg, 1999.a. 1.5 kg, 2000.a. 0.96 kg ja tõusis 2001.a. koguni 2,89 kg-ni ning langes 2002.a. jälle kuni 1.6 kg-ni. 2003.a. langes lestapüügi CPUE veelgi ligi 2 korda ja võrdus 0.81 kg, 2004.a. tõusis aga uuesti kuni 1.12 kg-ni ja 2005.a. 1.68 kg-ni, 2006.a. aga langes see 0.86 kg-ni ja tänavu juba 0,79 kg-ni. Ahvena saak nõudmisele vähenes aasta-aastalt kuni 2001 aastani: 1996.a. 0.08, 1997.a. 0.04 kg, 1998.a. ainult 0.01 ja 1999.a. ning 2000.a. juba alla selle, 2001.a. see aga tõusis ja oli 0,02 kg, kuid 2002.a. langes uuesti 0.01 kg-ni ja tõusis 2003.a. jälle 0.02 kg-ni. 2004.a. oli see näit 0.03 kg ja 2005.a. 0.027 kg, 2006.a. see langus jätkus kuni 0.01 kg ja tänavu juba 0,005 kg-ni võrgunõudmisele. Siia CPUE oli 2005.a. 0.05 kg-ni, nagu ka 2004 aastal (0,05 kg), mis on üks väiksemaid näitajaid 10 aasta jooksul, 2006.a. oli siiga veidi rohkem - 0.06 kg, kuid tänavu langes see uuesti 0,05 kg-ni (Tabel 4.3).

Lesta keskmine isendimass saagis oli lähedane keskmisele tasemele alates 1996. aastast – 150 g (tabel 4.3.). Ahvena isendimass langes eelmise aastaga võrreldes kuni 0,273 kg-ni, kuid kuna isendeid oli vaid 8, siis ei ole see näitaja võrreldav eelmiste aastatega. Siia keskmine isendimass tänavuses seires tõusis uuesti suhteliselt kõrge tasemini – 0.89 kg-ni. 2005.a. saakides haug täielikult puudus, 2006.a. oli tema arvuks ka vaid 4 isendit ja tänavu püüti vaid üks haug. Kammelja arv seiresaakides langes eelmise aasta 77 isendilt (mis on kõrgeim näit 1996-ndast aastast saadik) 41-le isendile. (Tabelid 4.1, 4.2 ja 4.3).

Üllatav on tulnukliigi ümarmudila sedavõrd arvukas (30 isendit) esinemine väikesesilmalises (44 mm) võrgus 25 võrgupaneku kohta, e. üle 1 isendi nõudmisele.

Katsepüügid seirevõrkudega Muuga, Ihasalu, Kaberneeme ja Kolga lahes

2007.a. tehti kokku 54 arvesseminevat võrgupanekut. Seiresaakide struktuurist (pikkuseline ja vanuseline koosseis) liigiti annavad ülevaate joonised 4.3 – 4.4. Saakides oli selgi aastal palju lesta, tema osakaal on aga tunduvalt vähenenud ja moodustas

arvuliselt Muuga lahes tänavu vaid 26 %, 2006.a. 58.4 %, kuid ka 2004.a. oli see 21.1 %. Ihasalu lahes aga oli lesta osakaal tõusnud 13 %-ni, (2006.a. vaid 4.7 %, 2005.a. 23,2 % ja 2004.a. 11.2 %), Kaberneeme lahes oli lesta osak 2007.a. 55 % (2006.a. 52 %, 2005.a. 48.2 % ja 2004.a. 38 %) ja Kolga lahes 18 % (2006.a. 14.5 %, 2005.a. 32,7 %) (Tabel 4.5). 2004.a. domineeris arvuliselt kõigis neljas lahes seiresaakides ahven 44.1 % (2003.a. 26 %) 44.6 % (2003.a. 72.1 %), 38 % (2003.a. 55.6 %) ja 74.1 % (2003.a. 39.5 %) vastavalt Muuga, Ihasalu, Kaberneeme ning Kolga lahes, 2006.a. oli ahvenat Muuga lahes 29 % ja Kaberneeme lahes 32 %. Kolga ja Ihasalu lahes oli ahven ka tänavu arvuliselt domineerivaks liigiks – 69 % ja 83.5 %, vastavalt. Tänavu oli ahven domineerivaks liigiks Muuga lahes – 46 % ja Kolga lahes – 53 %, samas oli ahvena osak Ihasalu lahes vaid 15 % ja Kaberneeme lahes 22 %. Emakala puudus tänavu Muuga lahe saakides, nagu ka 2006.a.. Tunduvalt on vähenenud viimastel aastatel ka räime osatähtsus – 2007.a. 1 %, 2006.a. 0.8 %, 2005.a. 3.2 %, 2003.a. aga 23.3 %. (Tabel 4.6). Täielikult puudusid, nagu ka eelmisel kahel aastal, Muuga lahes meriforell, merihärg ja merivarblane (viimased esinesid vähem arvukalt ka Tammneeme piirkonnas). Saakidesse sattus Muuga lahes 2007.a. aga neli koha, nagu ka eelmisel aastal. Koha esines seiresaakides Muuga lahes ka 1998-2001 ja 2004-2005 a-tel, kuid puudus 2002. ja 2003.a.

Kokkuvõttes võib öelda, et kui 2004.a. oli Muuga lahes sadamast kagus (Tahkumäe neeme lähistel) asuvates seirevõrkude saagikus (CPUE) väiksem ligi 2 korda (sama vahekord oli ka 2003.a.), kui võrdluspüükides Ihasalu lahe suudmealal, siis 2005.a. oli võrkude keskmine saagikus kogu seires peaaegu võrdne ja 2006.a. olid saagid Muuga lahes tunduvalt suuremad. 2007.a. oli aga neis kahes lahes CPUE jällegi praktiliselt võrdne ja ligikaudu 2005.a. tasemel (Tabel 4.6). Teatud määral võis tänavu Ihasalu lahes seirevõrkude saagikust vähendada seal massiliselt vetikate jäämine võrku. Muuga lahes seiresaakides esinenud kalaliigid: lest, merisiig, ka ahven toituvad kas peamiselt või vähemalt meelsasti merekarpidest, keda Muuga lahes akvatooriumil söeterminalist läände oli ka tänavu rohkesti. Antud merealal puudus ka rohevetikas, mistõttu vee kvaliteet oli ilmselt parem.

Tabel 4.1. Katsepüükide saagid Muuga lahes 1996 - 2006.a. nakkevõrkudega (sadamast läänes, sügavustel kuni 10 m)

1996

Kuu	**Nõudm.**	**Lest**		**Ahven**		**Siig**		**Muud**		**Kokku**	
		kg	CPUE	kg	CPUE	kg	CPUE	kg	CPUE	kg	CPUE
Apr.	16	4	0.2	1	0.1	-	-	0.9	0.2	6	0.38
Mai	32	22	0.3	3	0.1	1	0.03	3	0.1	29	0.91
Juuni	43	31	0.7	3	0.1	-	-	13	0.3	47	1.09
Juuli	29	48	1.6	1	0.02	-	-	17	0.6	66	2.28
Aug.	45	96	2.1	3	0.1	-	-	2	0.1	101	2.24
Sept.	51	38	0.8	12	0.3	1	0.03	7	0.2	58	1.14
Okt.	45	23	0.6	3	0.1	6	0.26	32	1.4	64	1.42
Nov.	41	8	0.2	-	-	5	0.1	8	0.2	21	0.51
Kokku	302	301	0.99	26	0.09	13	0.04	82.9	0.3	392	1.3

1997

Kuu	**Nõudm.**	**Lest**		**Ahven**		**Siig**		**Muud**		**Kokku**	
		kg	CPUE	kg	CPUE	kg	CPUE	kg	CPUE	kg	CPUE
Apr.	60	29	0.5	3	0.05	9	0.2	18	0.3	59	1.0
Mai	36	37	1.0	2	0.06	1	0.03	8	0.2	48	1.3
Juuni	60	34	0.6	2	0.03	-	-	25	0.4	61	1.0
Juuli	31	11	0.4	2	0.06	3	0.1	-	-	16	0.54
Aug.	78	363	4.7	2	0.03	3	0.04	5	0.06	373	4.8
Sept.	64	38	0.6	7	0.1	10	0.2	4	0.06	59	0.9
Okt.	52	24	0.5	-	-	12	0.3	5	0.09	41	0.8
Nov.	39	10	0.3	-	-	-	-	10	0.2	20	0.5
Kokku	420	546	1.3	18	0.04	38	0.09	76	0.1	677	1.6

1998

Kuu	**Nõudm.**	**Lest**		**Ahven**		**Siig**		**Muud**		**Kokku**	
		kg	CPUE	kg	CPUE	kg	CPUE	kg	CPUE	kg	CPUE
Jaan.-Märts	58	2.9	0.05	-	-	-	-	7.4	0.13	10.3	0.18
Apr.	34	18.3	0.5	0.4	0.01	1.7	0.05	3.9	0.1	24.3	0.7
Mai	51	27.4	0.5	0.2	0	4.8	0.09	22.5	0.4	54.9	1.1
Juuni	59	35.1	0.6	0.9	0.02	-	-	11.5	0.2	47.5	0.8
Juuli	100	187.8	1.9	0.2	0	1.2	0.01	3.0	0.03	192.2	1.9
Aug.	81	237.1	2.9	2.1	0.03	4.5	0.06	9.7	0.1	253.4	3.1
Sept.	48	92.2	1.9	1.1	0.02	2.9	0.06	4.7	0.1	100.9	2.1
Okt.	56	37.2	0.7	0.7	0.01	4.2	0.09	2.5	0.04	44.6	0.8
Nov.	48	8.8	0.18	-	-	4.2	0.09	4.0	0.08	17.0	0.35
Dets.	15	1.4	0.1	0.5	0.03	-	-	6.7	0.45	8.5	0.57
Kokku	550	648.2	1.18	6.1	0.01	23.5	0.05	75.9	0.14	753.7	1.37

1999

Kuu	Nõudmisi	Lest		Ahven		Siig		Muud		Kokku	
		Saak	CPUE	Saak	CPUE	Saak	CPUE	Saak	CPUE	Saak	CPUE

Jaan.-Apr.	88	37.6	0.4	1.3	0.02	4.7	0.05	18.0	0.2	61.6	0.7
Mai	66	50.8	0.77	0.8	0.01	-	-	3.9	0.06	55.5	0.84
Juuni	68	130.8	1.93	0.7	0.01	2.7	0.04	12.2	0.18	146.4	2.15
Juuli	115	281.9	2.45	1.5	0.01	2.8	0.02	4.1	0.036	290.3	2.52
Aug.	118	261.8	2.22	1.3	0.01	21.4	0.18	5.2	0.044	289.7	2.46
Sept.	69	78.0	1.13	0.2	0.01	12.8	0.19	13.4	0.19	104.4	1.51
Okt.	47	18.5	0.39	0.3	0.01	7.8	0.17	1.9	0.04	28.5	0.61
Kokku:	571	859.4	1.51	4.8	0.01	47.5	0.08	40.4	0.07	952.1	1.67

2000

Kuu	Nõudmisi	Lest		Ahven		Siig		Muud		Kokku	
		Saak	CPUE	Saak	CPUE	Saak	CPUE	Saak	CPUE	Saak	CPUE
Jaan.-Apr.	115	25.5	0.22	-	-	5.2	0.05	54.8	0.48	85.5	0.74
Mai	33	18.7	0.57	-	-	-	-	5.0	0.15	23.7	0.72
Juuni	49	55.1	1.12	-	-	3.0	0.06	1.9	0.01	60.0	1.22
Juuli	81	136.9	1.69	0.8	0.01	5.9	0.07	1.9	0.02	145.5	1.80
Aug.	108	139.4	1.29	2.3	0.02	5.9	0.05	4.5	0.04	152.1	1.40
Sept.	106	121.6	1.15	0.6	0.01	11.9	0.11	5.9	0.06	140.0	1.32
Okt.	43	16.8	0.39	-	-	-	-	0.7	0.02	17.5	0.41
Kokku:	535	514.0	0.96	3.7	0.01	31.9	0.06	74.7	0.14	624.3	1.17

2001

Kuu	Nõudmisi	Lest		Ahven		Siig		Muud		Kokku	
		Saak	CPUE	Saak	CPUE	Saak	CPUE	Saak	CPUE	Saak	CPUE
Jaan.-Apr.	103	25.5	0,25	0.6	0,01	2.7	0,03	37,2	0,36	66.0	0,64
Mai	54	108,3	2,01	0.5	0,01	2,9	0,05	3,7	0,07	115.4	2,13
Juuni	50	90.5	1,81	-	-	1,6	0,03	3.7	0,04	95.8	1,92
Juuli	92	391,4	4,25	1,1	0,01	1.3	0,01	3.4	0,04	397.2	4,32
Aug.	72	223.7	3,11	0.5	0,01	3.0	0,04	5.1	0,07	232.3	3,21
Sept.	68	210.9	3,10	4.1	0,06	10.3	0,15	2.7	0,04	228.0	3,35
Okt.	35	46.6	1,33	0.9	0,03	9.2	0,26	4.8	0,14	61.5	1,76
Nov.	19	5.3	0.28	0.4	0.02	1.9	0.1	1.1	0.06	8.7	0.46
Dets.	22	3.1	0.14	-	-	1.3	0.06	8.0	0.36	12.4	0.56
Kokku:	514	1105.3	2,15	8.1	0,02	34.2	0,07	69.7	0,14	1217.3	2,37

2002

Kuu	Nõudmisi	Lest		Ahven		Siig		Muud		Kokku	
		kg	CPUE	kg	CPUE	kg	CPUE	kg	CPUE	kg	CPUE
Jaan.-Apr.	104	45.1	0.44	0.3	0	7	0.07	39.21	0.38	91.6	0.89
Mai	36	67.2	1.89			1.1	0.03	10	0.28	78.3	2.18
Juuni	43	107.6	2.5	0.2	0.01			3.7	0.09	111.5	2.59
Juuli	100.5	257.4	2.56	1.1	0.01	1	0.01	1.9	0.02	261.4	2.6
Aug.	57	181.4	3.18	2	0.04	2.8	0.05	6.4	0.11	192.6	3.38
Sept.	45	53.4	1.19	2.7	0.06	2.8	0.06	8.8	0.2	67.7	1.5
Okt.	43	12	0.28								
Nov.	15.5	2.2	0.14			6.7	0.43	1.54	0.1	10.44	0.67
Dets.	20.5	2.3	0.11			0.8	0.04	7.5	0.37	10.6	0.52
Kokku:	465	728.6	1.59	6.3	0.01	22.2	0.05	79.05	0.17	824.14	1.77

2003

Kuu	Nõudmisi	Lest		Ahven		Siig		Muud		Kokku	
		kg	CPUE	kg	CPUE	kg	CPUE	kg	CPUE	kg	CPUE
Jaan.-Apr.	4	1	0.25	-	0	4	3.6	2.7	0.68	7.7	1.93
Mai	36	27.1	0.75	-	0	1	0.06	14.1	0.39	42.2	1.17
Juuni	43	61.2	1.42	-	0	2.1	0.05	1.6	0.04	64.9	1.51
Juuli	101	111.8	1.11	3.3	0.03	-	0	3.1	0.03	118.2	1.17
Aug.	66	164.6	2.49	1.2	0.02	-	0	1.6	0.02	167.4	2.54
Sept.	77	44.6	0.58	1.9	0.02	1.9	0.02	6.9	0.09	55.3	0.72
Okt.	42	15.5	0.37	3.0	0.07	0.3	0.01	4.9	0.12	29.7	0.56
Nov.	56	7.4	0.13	0.8	0.01	6.7	0.04	14.0	0.25	24.7	0.44
Kokku:	425	343.9	0.81	10.2	0.02	11.8	0.03	48.9	0.115	504.1	1.19

2004

Kuu	Nõudmisi	Lest		Ah-ven		Siig		Muud		Kokku	
		kg	CPUE	kg	CPUE	kg	CPUE	kg	CPUE	kg	CPUE
Jaan.-Märts	34	0.7	0.02	0.7	0.02	2.2	0.07	23.8	0.7	27.4	0.81
Aprill	49	18.7	0.38	4.5	0.09	3.9	0.08	20.2	0.41	47.3	0.97
Mai	45	64.9	1.44	1.1	0.03	0.6	0.01	5.3	0.12	71.9	1.6
Juuni	50	89.5	1.79	0.6	0.01	-	-	3.6	0.09	93.7	1.87
Juuli	76	157.5	2.07	2.4	0.03	1.6	0.2	1.0	0.01	162.5	2.14
Aug.	88	147.7	1.68	3.1	0.04	1.5	0.2	4.4	0.05	156.7	1.88
Sept.	51	33.3	0.65	0.4	0.01	-	-	3.9	0.16	37.6	0.74
Okt.	47	22.4	0.47	0.4	0.01	6.5	0.14	1.8	0.12	31.1	0.66
Nov.	46	11.6	0.25	0.3	0.01	-	-	4.7	0.1	16.6	0.36
Kokku:	486	546.3	1.12	12.9	0.03	16.1	0.03	68.7	0.141	644.1	1.33

2005

Kuu	Nõudmisi	Lest		Ahven		Siig		Muud		Kokku	
		kg	CPUE	kg	CPUE	kg	CPUE	kg	CPUE	kg	CPUE
J..- Märts											
Aprill	33	13.0	0.39	0.7	0.02	1.5	0.046	13.2	0.4	33.5	1.02
Mai	52	102.6	1.97	0.5	0.01	0.4	0.01	16.1	0.31	119,6	2,3
Juuni	44	150.4	3,42	0.3	0.01	0	0	3.6	0.08	154.3	3.51
Juuli	54	236.4	4.38	0.4	0.01	0.7	0.01	0.8	0.02	238.3	4.22
Aug.	71	111,2	1,57	2.8	0.04	3.8	0.054	7.2	0.1	125.0	1.76
Sept.	34	19.4	0.57	2.0	0.059	2.1	0.062	2.05	0.060	25.55	0.751
Okt.	60	32.0	0,53	1.5	0,03	4.6	0.077	8.5	0,142	46.6	0.777
Nov.	52	6.2	0.12	2.4	0.05	4.1	0.079	3.55	0.068	16.25	0.313
Kokku:	400	671.2	1.68	10.6	0.027	17.2	0.05	60.4	0.15	759.4	1.9

2006

Kuu	Nõudmisi	Lest		Ahven		Siig		Muud		Kokku	
		kg	CPUE	kg	CPUE	kg	CPUE	kg	CPUE	kg	CPUE
Jaan-Aprill	39	6.9	0.18	0.0	0.0	0.9	0.02	12.5	0.32	20.3	0.52
Mai	39	95.7	2.45	0.0	0.0	1.2	0.03	5.2	0.13	102.1	2,62
Juuni	19	25.3	1.37	0.0	0.0	0	0	1.92	0.1	27.2	1.43
Juuli	61	123,0	2.02	0.3	0.01	1.95	0.03	7.61	0.12	132.86	2.18
Aug.	65	12.3	0.19	0.5	0.01	1.0	0.02	1.23	0.02	15.3	0.23
Sept.	60	25.3	0.43	2.0	0.033	4.9	0.082	14.51	0.24	46.71	0.78
Okt.	46	34.6	0,75	0.0	0,0	10.1	0.22	2.9	0,06	47.6	1.03
Kokku:	329	323.1	0.98	2.8	0.01	20.05	0.06	45.9	0.14	391.9	1.19

2007

Kuu	Nõud-misi	Lest		Ah-ven		Siig		Muud		Kokku	
		kg	CPUE	kg	CPUE	kg	CPUE	kg	CPUE	kg	CPUE
Jaan-aprill	58,5	17,6	0,3		0	0,6	0,01	13,7	0,23	31,9	0,55
Mai	38,5	90,3	2,35		0	1,2	0,03	3,147	0,08	94,65	2,52
Juuni	37	42,75	1,16		0		0	3,019	0,08	45,77	1,27
Juuli	59	88,44	1,5	0,24	0,004	1,3	0,02	3,694	0,06	93,67	1,61
Aug.	72	58,25	0,81	0,608	0,008	13,01	0,18	4,475	0,06	76,34	1,07
Sept.	53,5	10,68	0,2	1,024	0,02	1,85	0,03	3,848	0,07	17,4	0,33
Okt.	53,5	7,074	0,13	0,315	0,006	0,406	0,008	1,211	0,02	9,006	0,17
Nov.-dets.	31,5	2,5	0,08			2	0,06	8,17	0,26	12,67	0,4
Kokku	**403,5**	**317,6**	**0,79**	**2,187**	**0,005**	**20,36**	**0,05**	**41,3**	**0,1**	**381,4**	**0,95**

Muud seires esinenud kalaliigid:

1996

mai: vimb, merivarblane, emakala

juuni: kammeljas, meritint

juuli: kammeljas, meritint

1997

aprill: haug, lõhi, kammeljas, merihärg, merivarblane, emakala

mai: haug, vimb, kammeljas, merivarblane, meripühvel

juuni: haug, kammeljas, emakala

juuli: räim, emakala

aug.: emakala, kammeljas, räim, meritint, merivarblane

sept.: vimb, kammeljas, räim, meritint, merivarblane

okt.: vimb, meriforell, räim, meritint, merihärg, merivarblane

1998:

jaanuar-märts: meriforell, tursk

aprill: meriforell, vikerforell, merivarblane

mai: haug(18.9 kg), kammeljas, merivarblane

juuni: haug (10.7 kg), kammeljas, merihärg

juuli: latikas, kammeljas, tursk, emakala

august: kammeljas (8.2 kg), vimb, tursk, meritint

september: haug, vimb, kammeljas, meritint

oktoober: lõhi, vimb, kammeljas, meritint, särg

november-detsember: meriforell

1999

jaanuar-aprill: haug, meriforell, koha, vimb

mai: haug

juuni-juuli. haug, kammeljas

august: kammeljas, meritint, räim

september: vimb, latikas, kammeljas, tursk, koha

oktoober: meriforell

2000.a.

jaanuar-aprill: lõhe, meriforell, haug

mai : merivarblane

juuni-juuli: kammeljas, tursk

august: kammeljas, meritint

september-oktoober: vimb, kammeljas

2001.a.

jaanuar-aprill: lõhe, meriforell, haug

mai: merivarblane, meritint

juuni: kammeljas

juuli: meritint

august: kammeljas, meritint

september-oktoober: räim, meritint, kammeljas

2002.a.

jaanuar-aprill: lõhe, meriforell, haug

mai – juuni, meritint, merivarblane, räim

juuli – august, merivarblane,

september-november: lõhilased, merivarblane

2003.a.

jaanuar-aprill: haug

mai: merihärg, räim, haug

juuli-august: räim, vimb, kammeljas

september – november: lõhi, meriforell, merihärg, haug

2004.a.
jaanuar-aprill: haug, lõhi, meriforell
aprill: haug, merivarblane, meriforell
mai: merivarblane, merihärg
juuni: kammeljas, merihärg
juuli: kammeljas
august: merihärg
september: vimb, hõbekoger
oktoober: haug
november: haug, meriforell

2005.a.
aprill: meriforell, merivarblane
mai: merivarblane, tursk, kammeljas
juuli-august: räim, vimb, kammeljas
sept: meriforell, vimb

2006.a.
jaanuar-aprill: meriforell, vikerforell,
haug, merivarblane, hõbekoger
mai: merivarblane, merihärg, vimb, kammeljas, räim, meritint
juuni: räim, kammeljas
juuli: meritint, räim, kammeljas, merihärg, emakala
august: meritint, räim, kammeljas, merihärg, emakala
september: meritint, merihärg, räim, kammeljas, latikas, vimb, hõbekoger
oktoober: tursk, meritint, merihärg, räim

2007.a.
jaanuar-aprill: hõbekoger, meriforell
mai: merivarblane, vimb, kammeljas, koha
juuni: räim, kammeljas, meritint
juuli: meritint, räim, kammeljas

august: räim, kammeljas, ümarmudil

september: meritint, räim, ümarmudil, hõbekoger

oktoober: meritint, räim

november-detsember: meriforell, haug

Tabel 4.2. Katsevõrkude saagi koosseis % isendite arvust (sadamast läänes)

Liik	**1996**	**1997**	**1998**	**1999**	**2000**	**2001**	**2002**
Lest	88.2	94.2	96.0	94.3	91.9	96,3	92.2
Ahven	3.0	0.8	0.6	0.5	0.3	0,4	0.9
Siig	0.8	1.2	0.4	0.9	0.9	0,4	1.6
Vimb	2.0	0.3	0.1	0.2	0.2	0,04	0.1
Haug	0.5	0.7	0.4	0.1	0.2	0,08	0.2
Kammeljas	1.9	1.0	1.1	1.2	0.6	0,7	0.5
Räim	1.0	0.8	0.3	1.3	2.8	0,8	2.9
Meritint	2.6	0.9	0.7	1.6	3.0	1,3	1.5
Merihärg							
Merivarblane							

Liik	**2003**	**2004**	**2005**	**2006**	**2007**
Lest	93.6	90.2	91.99	88.5	88,3
Ahven	1.7	2.4	0.78	0.2	0,34
Siig	0.5	0.5	0.52	1.1	0,99
Vimb	0.4	0.4	0.4	0.4	0,22
Haug	0.6	0.4	0	0.2	0,05
Kammeljas	0.1	0.7	1.13	3.3	1,76
Räim	1.4	1.1	1.17	1	2,19
Meritint	0,2	0.1	0.86	2.6	3,78
Merihärg	1.5	1.1	0.52	0.6	0,34
Merivarblane		2.0	2.38	0.7	0,17
Tursk			0.07	0	0,05
Emakala			0.044	0.2	0
Hõbekoger			0.022	0.6	0,73
Meriforell			0.1	0.1	0,34
Ümarmudil					0,52
Särg					0,13

Tabel 4.3. Isendi keskmine mass (kg) katsevõrgupüükides sadamast loodes (NW), Tammneeme piirkonnas

Liik	**1996**		**1997**		**1998**		**1999**		**2000**	
	kg	n	kg	n	kg	n	kg	n	kg	n
Lest	0.17	1575	0.14	3868	0.15	4109	0.148	5813	0.155	3440
Ahven	0.5	52	0.53	34	0.23	24	0.166	29	0.375	12
Siig	0.85	14	0.78	49	1.29	15	0.740	58	0.989	35
Vimb	0.55	36	0.52	14	0.56	5	0.610	10	0.544	9
Haug	1.23	9	1.11	29	1.88	17	4.05	4	3.270	6
Kammeljas	0.4	34	0.15	44	0.25	48	0.23	73	0.158	24
Räim	0.04	18	0.03	33	?	14	0.03	81	0.019	103
Meritint	0.06	47	0.05	35	0.05	31	0.03	98	0.033	113

Liik	**2001**		**2002**		**2003**		**2004**		**2005**	
	kg	n	kg	n	kg	n	kg	n	kg	n
Lest	0.148	7352	0.16	4468	0.127	2717	0.148	3699	0.148	4531
Ahven	0.257	30	0.15	42	0.21	48	0.130	99	0.272	39
Siig	1,390	36	0.28	80	0.79	15	0.767	21	0.66	26
Vimb	0,467	3	0.38	6	0.44	12	0.138	16	0.67	20
Haug	3,85	6	2.11	10	1.32	18	1.171	17		0
Kammeljas	0,18	50	0.25	23	0.15	4	0.127	30	0.106	55
Räim	0,021	63	0.02	142	0.02	41	0.045	47	0.02	58
Meritint	0,024	95	0.03	73	0.03	6	0.033	6	0.03	43
Merihärg					0.17	42	0.164	47	0.237	26
Merivarblane							0.121	82	0.17	119
Meriforell									1.42	6
Tursk									1.17	3

Liik	**2006**		**2007**	
	kg	n	kg	n
Lest	0.15	2042	0,15	2054
Ahven	0.56	5	0,273	8
Siig	0.77	26	0,89	23
Vimb	0.43	10	0,29	5
Haug	1.13	4	2,0	1
Kammeljas	0.15	77	0,16	41
Räim	0.04	23	0,026	51
Meritint	0.04	61	0,026	88
Merihärg	0.19	14	0,21	8
Merivarblane	0.13	17	0,16	4
Meriforell	1.6	3	1,46	8
Tursk	1.4	1		
Hõbekoger			0,23	17
Ümarmudil			0,11	12
Särg			0,38	1,15

Tabel 4.5. 2007.a., 2006.a. ja 2005.a. saagid seirevõrkudega lahtede kaupa kalaliigiti

2007.a.

	Liik/laht	**MUUGA (jaam I)**		**IHASALU (jaamad II A, III)**		**KABERNEEME (jaam IV)**		**KOLGA (jaamad V ja VI)**	
		tk.	g	tk.	g	tk.	g	tk.	g
1	Räim	5	164	54	1990	2	62	0	0
2	Lest	15	1108	14	2478	10	1857,5	5	1,304
4	Emakala	0	0	4	176,5	1	122,5	0	0
5	Ogalik	0	0	1	2	0	0	0	0
6	Merisiig	0	0	0	0	1	322,5	1	268,5
7	Meritint	2	26	12	162,5	0	0	1	12
8	Ahven	27	1591	16	1901,5	4	491,5	15	1294
9	Kiisk	1	55,5	0	0	0	0	0	0
10	Vimb	2	301	1	130	0	0	0	0
11	Viidikas	4	100,5	4	109	0	0	4	99
12	Särg	0	0	0	0	0	0	2	133,5
13	Nurg	1	35	0	0	0	0	0	0
	Kokku:	**57**	**3381**	**106**	**6949,5**	**18**	**2856**	**28**	**1808, 30**

2006.a.

	Liik/laht	**MUUGA (jaam I)**	**IHASALU (jaam II A)**	**KABERN. (jaam IV)**	**KOLGA (jaamad V ja VI)**
		tk.	tk.	tk.	tk.
1	Räim	1	1		
3	Lest	73	1	13	22
4	Kammeljas	1			1
4	Merisiig	3	1	1	1
6	Meritint	2			
7	Ahven	37	9	8	127
8	Koha	4			
9	Vimb	1			1
10	Viidikas	1	1		
11	Särg	1		3	
12	Nurg	1			
13	Merinõel				1
	Kokku:	**125**	**13**	**25**	**153**

2005.a.

	Liik/laht	**Muuga**		**Ihasalu**		**Kaber-neeme**		**Kolga**	
		tk.	g	tk.	g	tk.	g	tk.	g
1	Räim	12	391	50	1876	31	1112	1	29,5
2	Kilu	1	7.5						
3	Ogalik			1	1.5				
4	Lest	218	26084	88	15249	67	8586	32	5422

6	Emakala	1	37.5					2	75
7	Meritint	2	85	29	1068.5	14	498,5		
8	Merisiig	13	1854	13	6817.5	1	357	5	3404
9	Vimb	5	545	17	5234	1	93		
10	Nurg	4	109.5						
11	Särg			2	311.5			5	137,5
12	Roosärg							1	21
13	Viidikas	50	1392			1	31		
14	Ahven	68	6679	171	21248	24	2204	49	5191
15	Koha	2	235						
16	Kammeljas	1	60	1	22				
17	Kiisk			6	478				
18	Meripühv.			1	11.5				
19	Hõbekoger	1	136.5						
20	Rünt							3	77
	Kokku	**379**	**35909**	**379**	**52318**	**139**	**12882**	**98**	**14378**

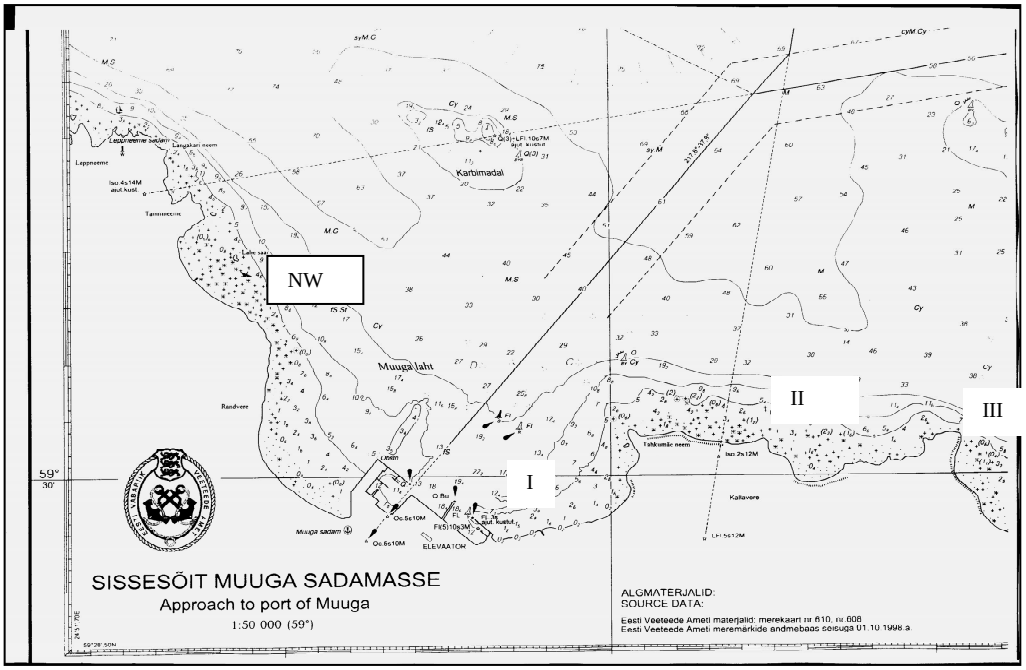

Joonis 4.1 Kalastiku seirejaamad Muuga lahes (jaamad NW ja I) ja Ihasalu lahes (jaamad IIA ja III) 2005-2007 aastatel

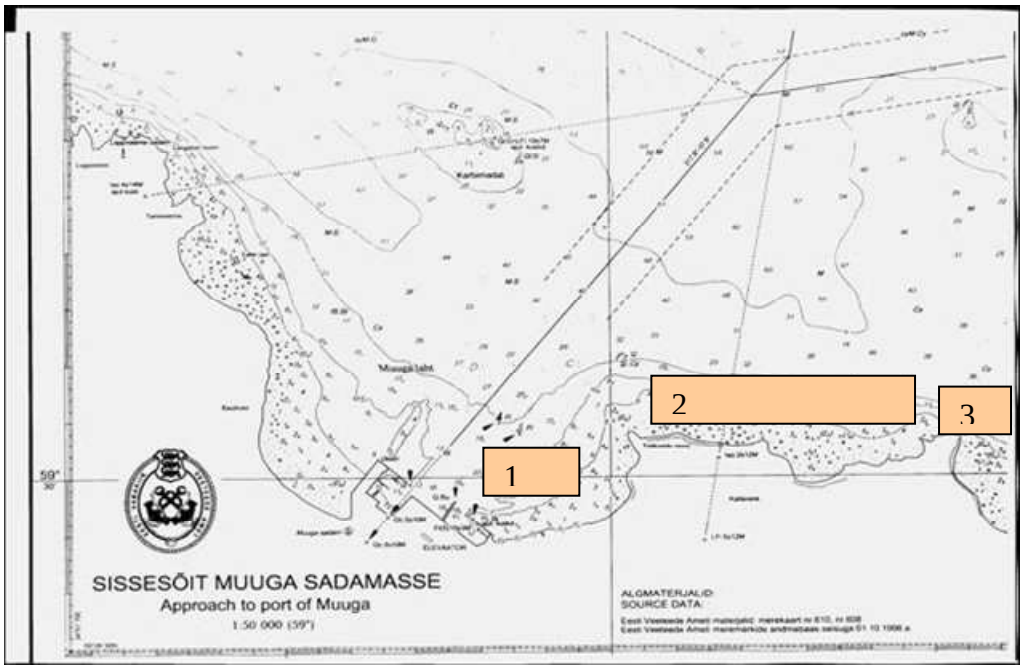

Joonis 4.2 Räime koelmualade seirealad Muuga lahes (1) ja Ihasalu lahes (2)

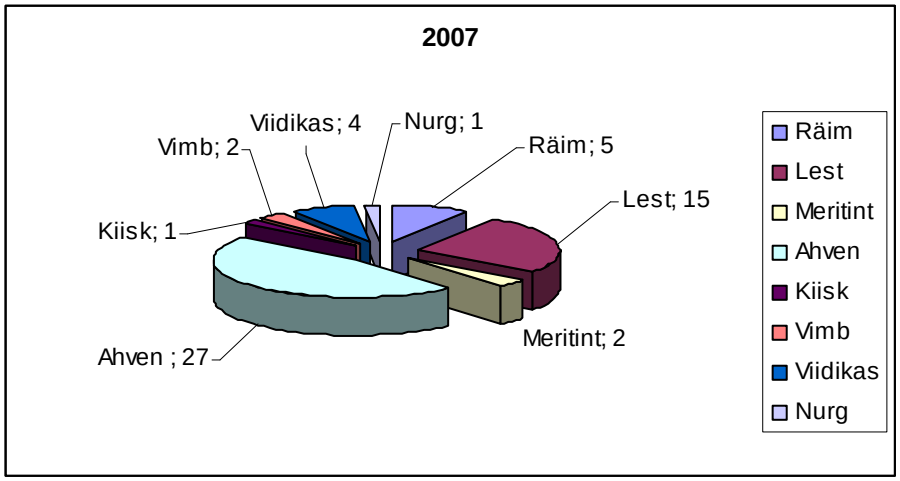

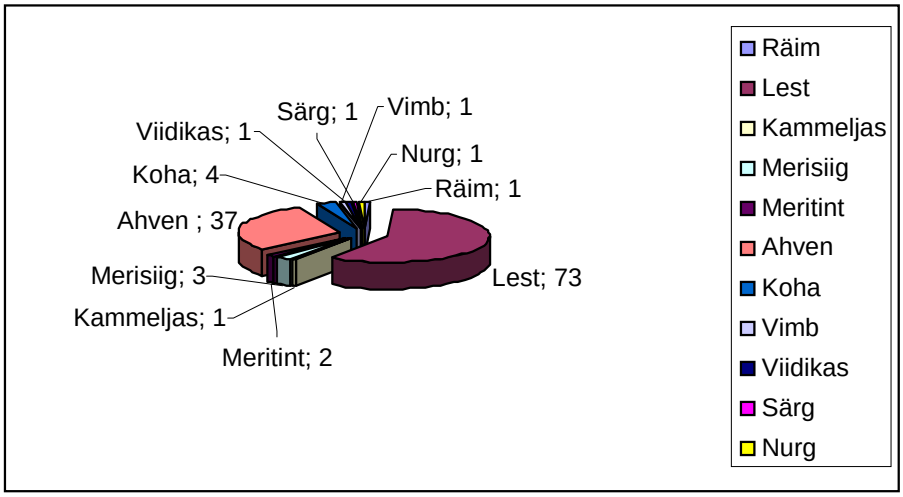

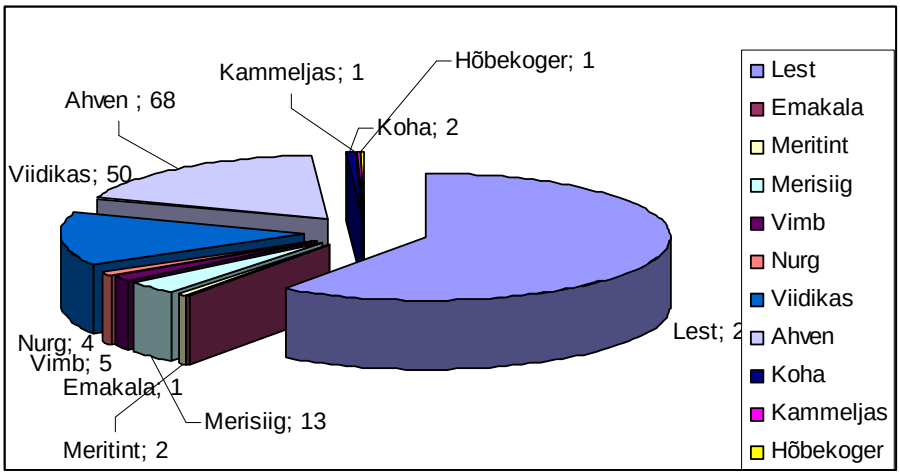

Joonis 4.3 Seiresaakide liigiline koosseis 2005 – 2007 aastatel Muuga lahes jaamas I

E seire (jaamad I ja II)

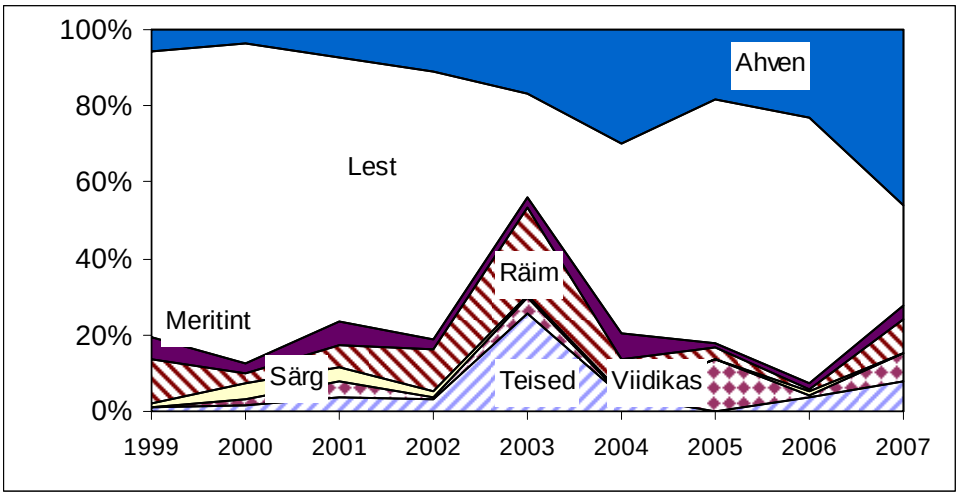

NW seire

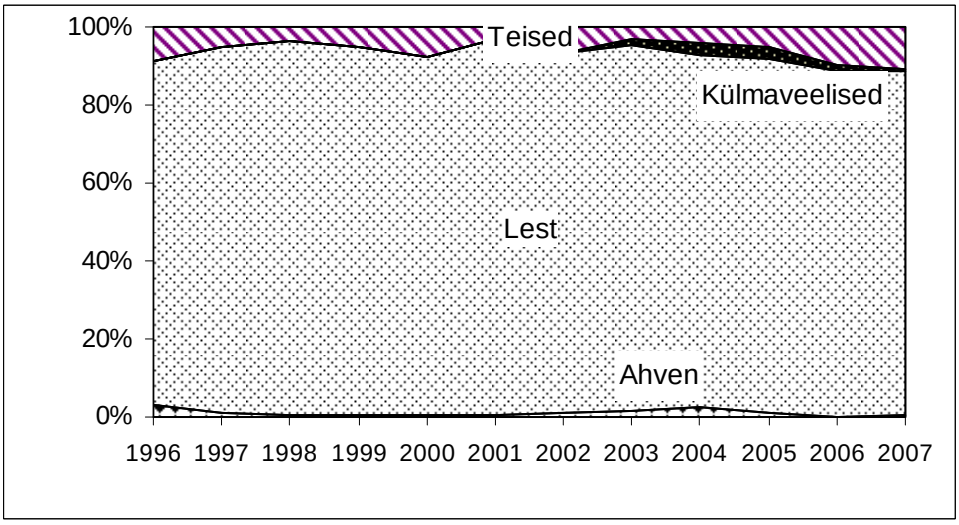

Joonis 4.4 Seiresaakide struktuuri dünaamika Muuga lahes

4.4 Räime koelmute leviku uuringud

Leidmaks toimivaid räime kudealasid, viidi vastavalt tööde programmile 27- 29.juunini 2007.a. läbi räime marja leviku uuringud otsingud Muuga-Kolga piirkonnas tragimismeetodil. Räime marja leviku uuringute eesmärk oli, sarnaselt eelmiste aastate uuringutele, selgitada, millistes uuritava rannavööndi osades toimub reaalselt räime kudemine. Teiseks tragimise eesmärgiks oli välja selgitada räime eelistatumaks kudesubstraadiks olevate vetikaliikide leviku põhjal potentsiaalsed räime kudekohad .

Kokku uuriti põhjataimestikku 10 transektil (2003.a. 8 transektil, 2004.a. 12 transektil, 2005.a. 13 transektil ja 2006.a. 12 transektil) Muuga, Ihasalu ja Kaberneeme lahes.

On teada, et kevadräim koeb Soome lahes mais-juunis valdavalt 2-6 m sügavuses vees põhjataimestikule (pruun- ja punavetikatele (*Sphacelaria arctica, Ceramium, Polysiphonia, Furcellaria*) (Anon., 2003; Raid, 1985).

Kudemist rohevetikatele, ja paljale põhjale pole Soome lahes lõunarannikul täheldatud, küll on seda aga leitud Turu saarestikus paiknevatel koelmutel (Rajasilta et. al., 1993). Kudemine vetikatele tagab marjaterade parema aeratsiooni, seega ka parimad võimalused edukaks marja arenguks. Pärnu lahel 1980.aastatel läbiviidud katsed näitasid, et paljale põhjale ning rohevetikatele koetud mari hukkus 90-100% ulatuses, samal aja kui marja ellujäämus punavetikatel ulatus 90%-ni (Raid, 1991).

Seega on sobiva põhjataimestiku olemasolu räime reproduktsiooni efektiivsuse seisukohalt üliolulline ning kõik tegurid, mis takistavad mainitu vetikaliikide levikut (näiteks vee vähene läbipaistvus), vähendavad potentsiaalselt ka räime kudemise edukust antud piirkonnas.

2007.a. uuringute tulemused olid üldjoontes sarnased 2003-2006.a. juunis-juulis analoogsete uuringute käigus saadutele. Uuritud aladel Muuga lahes ja Ihasalu lahe lääneosas osutus merepõhjakoosluste iseloom räime edukaks kudemiseks ebasobivaks. Muuga lahes puudus põhjataimestik üldse, kuigi veel 2001-2002.aa. oli see kohati küllalt rikkalik. Ka Muuga lahega piirneval merealal (ida suunas) Ihasalu lahes oli taimestik kohati setetega kaetud ning kehvas konditsioonis. Põhjataimestikus domineerisid (taimestiku olemasolul) rohevetikad *Cladophora* ja *Enteromorpha.*

Räime marja ega marjakesti, mis viidanuks räime kudemisele Muuga lahes ja sellega vahetult piirnes Ihasalu lahe osas ei leitud (sarnaselt eelmistele aastatele).

Kudemiseks soodne põhjataimestik esines sarnaselt eelmistele aastatele Ihasalu ps. idarannikul Neeme sadamast kagus 3-5 m sügavuses Kaberneeme lahes kus taimestikus domineerisid *Ceramium* ja madalamal ka *Fucus*. Räime marjakesti ja üksikuid surnud marjateri leiti Ihasalu lahe edelaranniku läheduses 4-5 m sügavuses. Mari oli kinnitunud punavetikatele *Ceramium*. Kudemiseks sobivat substraati leidus Ihasalu lahes veel mitmel pool, kuid räimemarja sealt leida ei õnnestunud.

Räime marja avastati 2007.a. uuringute käigus veel ka Kaberneeme lahes Koipsi saare lääneranniku ca 2 m sügavusest veest, kus Põhjataimestikus domineerisid rohevetikad *Chorda filum* ja *Cladophora grlomerata* ning põisadru *Fucus vesiculosus*.. Marjaterad olid kinnitunud kõrgematele veetaimedele (*Ruppia maritima*). Marja teri oli küll vähearvukalt, kuid mari oli 100% ulatuses elujõuline. Samas esines ka meriheina, millele (nagu ka põisadrule) kudemist täheldasime eelmistel aastatel. Muudes Kaberneeme lahe püügikohtades räime marja ei leitud.

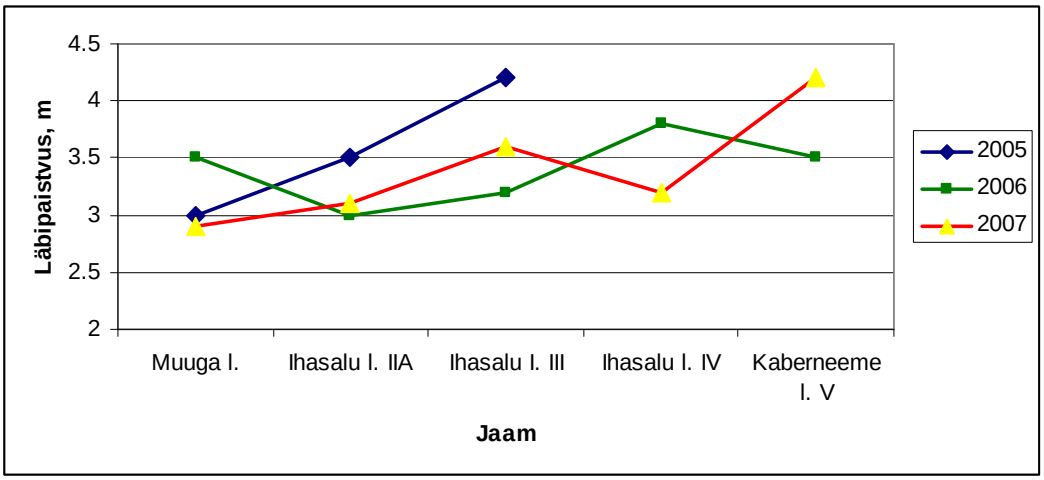

Joonis 4.5 Vee läbipaistvus (m) katsepüükide piirkonnas 2005-2007.aa. Secchi ketta vaatluste põhjal.

Viimaste aastate uuringud on näidanud, et Muuga laht on räime ja ilmselt ka teiste kalaliikide kudeareaalist välja langenud. Samas võib täheldada vee läbipaistvuse suurenemise trendi kõigis katsepüükide teostamise piirkondades (joonis 4.5). Viimane lubab järeldada, et Muuga sadamast itta jäävatel aladel ei ole toimunud kalade reproduktsiooni mõjutavate keskkonnatingimuste halvenemist.

4.5 Kokkuvõtteks

1. *Liigiline mitmekesisus NW seirealal.* Saakides esinenud liikide arv olnud aasta-aastalt suhteliselt stabiilne. Vahepealsetel aastatel võis siiski täheldada teatud, kuid vähe usaldatavat tendentsi liigilisuse mitmekesisuse alanemisele. Kui 2004.a. oli saakides esinenud kalaliikide arv rekordiline – 20, siis 2006.a. oli see jälle langenud tavalisele tasemele – 13, kuid 2007.a. tõusis 15 liigini. (Tabelid 4.1. ja 4.2.). Saakidesse oli aastatel 2003 - 2005 ilmunud arvukalt külmaveelisi merelisi kalaliike – merihärga ja merivarblast, kuid alates 2006-ndast aastast on nende arvukus teatud määral langenud, mis lubab eeldada, et **Tammneeme piirkonnas ei ole merevee kvaliteet halb, kuid võib olla viimasel kahel aastal halvenenud.**

Eraldi tuleb märkida tulnukliigi ümarmudila teket saakides ja seda suhteliselt arvukalt (Tabelid 4.3 ja 4.4).

2. *Liigiline mitmekesisus sadamast SE pool, idamuuli ja Tahkumäe neeme vahelisel alal* oli aastatel 1999-2003 samuti suhteliselt ühesugune, vaid karplaste (särg, viidikas) osatähtsus suurenes veidi (joonis 4.4). Kuid 2004.a. muutus siin pilt kardinaalselt – saagis esinenud liikide arv vähenes 10-ni ja karplaste osatähtsus kahanes miinimumini. 2005.a. esines jälle seiresaakides 14 kalaliiki, kuid tõenäoselt olid need kalad valdavalt tulnud toituma vaadeldaval alal tekkinud rikkaliku põhjaloomastikuga. Näiteks puudusi saakidest täielikult särg – taimtoiduline kalaliik (Tabel 4.5.). 2006.a. oli liikide arv kahanenud jälle 11-ni, kusjuures üllatavalt vähe oli räime ja meritinti. 2007.a. olid seiresaakides esindatud samuti 11 liiki, s.h. küll ka särg 1 isendiga, kes võis olla aga juhuslik külaline. **Suuremahuliste hüdrotehniliste tööde tagajärjel on antud mereala ilmselt kaotanud oma loodusliku keskkonnaseisundi (puudub meretaimestik) ja on muutunud merealaks, kus lokaalsed kalakooslused on säilinud minimaalsel määral (või kadumas) ja antud merealal leiduvad kalad on peamiselt sinna ajutiselt toituma tulnud isendid, eriti põhjaloomastikust toituvad liigid.**

3. Nagu ka 2004.a., 2005.a. ja 2006.a. aruandes, võib tänavugi väita, et **sadama mõju võib selgelt näha ainult seirejaama puhul, mis asub rajatava söeterminali ja sadama praeguse idamuuli vahelisel merealal, kus kalade liigiline koosseis on muutunud (joonis 4.3).**

4 *Kalade reproduktsioonialana* **on Muuga laht sadama ja Tahkumäe neeme vahel oma tähtsuse tõenäoselt pikaks ajaks (jäädavalt?) kaotanud. Merepõhjataimestik on siin hävinud. Ka Ihasalu lahe suudmealal 2003.a., 2004.a. 2005.a. ja ka 2007.a. räimemarja ei leitud, kuigi vähesel määral räimele sobivat kudesubstraati siiski leidub Ihasalu lahe siseosas, kus võib täheldada ka vee läbipaistvuse tõusu (joonis 4.5). Kaberneeme lahes ja Kolga lahes ei ole Muuga sadama mõju kalade reproduktsioonile ilmselt kuigivõrd oluline, kuigi Kaberneeme lahes sel aastal enam elusat räimemarja ei leitud.**

Viidatud kirjandus

Anon., 2003. „Fishes of Estonia“ (toimetajad E. Ojaveer, E. Pihu ja T. Saat, ETA Kirjastus, 2003)

Raid, T. 1985. The reproduction areas and ecology of Baltic herring in the early stages of development found in the Soviet zone of the Gulf of Finland.- "Finnish Fisheries Research", vol. 6, 1985: 20-34.

Raid, T. 1991. Herring spawning grounds in the North-eastern Baltic: recent changes and present situation. Proc. Intern. Herring Symposium. Anchorage, Alaska, pp. 629-638.

Rajasilta, M., Eklund, J., Hänninen, J., Kurkilahti, M., Kääriä, J., Rannikko, P., Soikkeli, M., 1993. Spawning of herring (*Clupea harengus membras* L.) in the Archipelago Sea. ICES J.mar.Sci., 50:233-246

TÜ Eesti Mereinstituut. 2006. Muugasadama keskkonnamõjude seire. Käsikiri TÜ Eesti Mereinstituudi raamatukogus.

5. Rannaprotsessid

5.1 Sissejuhatus

Tööde eesmärgiks on selgitada muutused Saviranna ja Randvere piirkonna randades ja Muuga sadama tegevuse võimalik mõju rannaprotsessidele.

Muuga sadama keskkonnaseire rannaprotsesside seire 2007 aasta välitööd viidi läbi septembrist novembrini 2007 aastal.

Seirealad eraldati välja varasemate aastate seiretööde käigus (Orviku, 2006).

Seiret teostati Muuga sadamast vahetult läänes Randvere seirealal (joonis 5.1) ja söeterminalist idas Saviranna seirealal.

Randvere seirealal teostati vaatlusi 6 punktis (joonis 5.3).

Saviranna seirealal teostati vaatlusi 9 punktis (joonis 5.5).

Saviranna seirealal mõõdistati ajuvee ranna piiriks oleva panga ülemises servas ja 4 rannaprofiili peal X, Y ja Z koordinaadid 601 punktis (tabel 5.1, joonis 5.6 kuni joonis 5.14).

Mõõdistamistöödeks kasutati GPS seadet Trimble 4600LS ja elektrontahhümeetrit Nikon NPL-332. Mõõdistamistöid teostati koostöös Osaühingu Hectare geodeetidega.

Ranna ja rannaprotsesside kirjeldamisel kasutatavatest põhimõistetest ülevaate andmiseks on toodud rannavööndi skemaatiline profiil (joonis 5.2). Sellel esitatud mõisted on selgitatud järgnevalt:

- *Rannikumeri* on ala sügavusest kus lainetuse mõju merepõhjale lakkab kuni avamere poolsematest poolsaartest või saartest mere sügavuseni 50 m.
- *Rannavöönd* jaguneb rannanõlvaks ja rannaks.
- *Rannanõlv* on ala miinimum veetaseme piirist kuni sügavuseni kus lainetuse mõju merepõhjale ei esine.
- *Rand* jaguneb paguvee ja ajuvee rannaks. Ranna laius sõltub veetasemete amplituudist.
- *Paguvee rand* on keskmise veepiiri ja miinimum veetaseme piiri vaheline ala.
- *Rannajoon* asub minimaalse veepiiri ja maksimaalse veetaseme piiri keskel.
- *Ajuvee rand* on maksimaalse veetaseme piiri ja keskmise veepiiri vaheline ala.
- *Rannik* on ala ajuveepiirist maa pool mis kunagi on olnud mere mõju all.
- *Pank* on pealiskorra kivimite suhteliselt vertikaalne paljand
- *Astang* on pinnakatte setetesse murrutatud suhteliselt vertikaalne paljand

5.2 Randvere seireala rannaprotsessid 2007 aastal

Rannavööndi geoloogilist ehitust uuriti Randvere kiriku piirkonnas (joonis 5.3 ja 5.4). Viimsi poolsaare idarannikul Randveres on geoloogiline ehitus suhteliselt muutlik. Ajuveerand on liivane, kuid selle lamamiks on kõva moreen. Paguveerannas esineb enamasti õhukese (5–10 cm) liivakihi all moreen, mille ülemine kuni 20 cm paksune osa on plastne. Moreenikihi alumine osa on kõva ja selles esineb kristalsest materjalist veeriseid ja munakaid. Suur on ka saviosakeste sisaldus, mis muudab materjali väga sitkeks. Ligikaudu 1,5 m vee sügavusel meres hakkab moreeni pind langema ning õhukese liivakihi all esineb viirsavi, mille paksus suureneb mere suunas. 5 meetri sügavusel meres esineb 10–15 m laiune veeriste ja munakate vöönd, mille lamami moodustab tõenäoliselt samuti moreen. Üksikuid munakaid ja rahne esineb ka madalamas meres.

Vaatluspunkti 1 piirkonnas (joonis 5.3) on tegemist kulutusrannaga, kus kõrge veeseisu ja tormilainetuse tingimustes on rannaastangut kulutatud. Suuremaid purustusi põhjustas tõenäoliselt 2005 aasta 8 ja 9 jaanuari torm. Selgelt on märgatav siia rajatud rannakindlustus (foto 5.1), mille abil on tahetud vähendada rannaastangu kulutust. Rannakindlustus koosneb geotekstiilile laotud munakatest. Tõenäoliselt on siinse ranna ilmet inimese poolt muudetud. Randa katab valdavalt liiv. Rannikul on siin tegemist tiheasustusalaga, mistõttu rannapurustused ohustavad siinset infrastruktuuri. Astangu serva piirkonnas esineb üksikuid puid.

Vaatluspunkti 2 piirkonnas (foto 5.2) on tegemist lauge rannaga. Ajuvee rannas esineb puid ja põõsaid. Need on veidi leevendanud rannapurustusi kõrge veeseisu ja tormi tingimustes. Randa katab valdavalt liiv, veeriste ja rahnudega. Inimeste poolt on siia rajatud üksikud lautrid mida tähistavad reana merre paigutatud munakad. Ajuvee rand on taimestikuga kaetud. Rannaprotsessid olid 2007 aastal siin väikese aktiivsusega.

Vaatluspunktist 3 ligikaudu 100 m põhjapool (foto 5.3) on ajuvee rand kitsas. Randa katavad rahnud ja munakad. Paguvee rannas esineb lisaks neile liiva ja veeriseid. Ajuvee rannas paiknevate puude ja põõsaste juurestik on lainetuse mõjul paljandunud. Puudest ja põõsastest maapool jäävad mõned hooned rannapurustuste mõjutsooni. Mitmel pool selles rannalõigus on märgata inimtegevuse jälgi (istutatud puud rannas, tarad jne.). Siit edasi pöördub rannajoon järkjärgult kagusuunda.

Vaatluspunktist 3 loodesse jääv rand on lai ja liivaga kaetud (foto 5.4). Ajuvee rannas esineb rannavalle mis kohati on luitestunud. Kunagi on siin tegemist olnud aktiivse setete kuhjumisega. Praegu on aga siinne rannalõik väheaktiivne.

Vaatluspunkti 3 piirkonnas suubub merre suhteliselt veerikas laia voolusängiga oja (foto 5.5). Suubuva veega on siia kantud rohkesti toitaineid mis on põhjustanud paguveeranna intensiivsema taimestumise. Seda protsessi on soodustanud ka rohke mereheite kandumine randa. Vaatluspunktist 3 kagu suunas algab ulatuslik roostunud rannalõik.

Vaatluspunktist 4 kagus on ulatuslik roostunud ala mida maapoolt piiravad puud ja põõsad (foto 5.6).

Vaatluspunktist 5 kagus jätkub roostunud rand (foto 5.7). Ka selles punktis jätkub ranna maapoolses osas vana taimestunud eelluide. Randa piirab maapoolt puude ja põõsaste vöönd.

Vaatluspunkti 6 piirkonnas jätkub roostunud rand (foto 5.8). Metsa ja põõsaste ees jätkub taimestunud eelluide.

Vaatluspunkti 3 kuni 6 piirkonnas on rannavöönd madal, lauge ja taimestunud. Selles piirkonnas on meri madal. -0,5 meetri samasügavusjoon on 300 kuni 400 meetri kagutusel rannajoonest. -2 m samasügavusjoon on kohati 500 kuni 600 meetri kaugusel. See tähendab, et rannavöönd on väga lauge ning lained murduvad rannajoonest kaugemal. Rand on siin suhteliselt stabiilne. Kõrge veeseis ja tormilainetus mõjutab seda piirkonda suhteliselt vähe. Lagunevad taimejäänused ja peeneteraliste setete väike kuhjumine (valdavalt aleuriit) iseloomustab siinset rannavööndit.

Vaatluspunktide 1 ja 2 piirkonnast kulutatud materjal kantakse lõunast kagu suunas ehk lahe pärasse Muuga sadama läänepoolse muuli vastu. Siin kuhjubki enamus lääne poolt kantavat settematerjali.

2007 aastal võrreldes 2006 aastaga ei toimunud Randvere seirealal suuri muutusi. Väiksema ulatusega on siin aktiivsemad liivaranna lõigud, kus võiks muutuste toimumist eeldada. Seirete vaheline periood on olnud hüdrometeoroloogiliselt väheaktiivne, mistõttu purustuste jäljed puuduvad. Mitmes lõigus vähendab lainetuse mõju munakate ja rahnude esinemine rannavööndis. Ranna ilmet on seirealal muutnud ka inimtegevus. Seega on vaadeldav periood ranna arengu seisukohalt olnud suhteliselt stabiilne.

5.3 Saviranna seireala rannaprotsessid 2007 aastal

Järgnevalt iseloomustame Saviranna seireala randa 2007 aasta vaatluste põhjal rannalõikude kaupa (joonis 5.5). Saviranna seireala võib jagada 6 rannalõiguks lähtudes rannajoone orienteeritusest ilmakaarte suhtes ja panga kõrgusest ning geoloogilisest ehitusest (joonis 5.5).

Rannalõik 1

Söeterminalist idas paikneb endise NSV-Liidu sõjaväe poolt rajatud hoone Tahkumäe loodusliku rannaga neeme tipus. Hoone esine rand on kindlustatud tetrapoodidega, et vältida ranna edasist kulutust. Sellest neeme otsast söeterminali suunas paikneb madal lahesopp kus ranna materjaliks on kruus veeriste ja liivaga. Liiv on siia kandunud tõenäoliselt söeterminali rajamisel kui toimus madalmere täitmine. Lahesopi läänekülje kulgeb rahnudest rannakindlustus, mis on rajatud söeterminali ehitamise käigus.

Tahkumäe neeme tipust 100 meetri ulatuses ida suunas levib segamaterjalist (rahnud, munakad, veerised, liivakivi lahmakad) rand. Mitmel pool rannas avaneb sinisavi, kohati on rand taimestunud. Siit edasi muutub rand põhja-lõuna suunaliseks. Rannas on materjal sama kui juba kirjeldatud lõigus. Siit edasi pöörab rannajoon ida suunas, kus ligikaudu 200 m ulatuses on rand kaetud liivaga. Algab ka Alamkambriumi setendites pank, mis levib veepiirist erineval kaugusel pikal rannalõigul. Selles piirkonnas asub ka nn. süvalasu sadam.

Rannalõik 2

Siin kulgeb rannajoon 300 meetrit edelast kirdesse (joonis 5.5) ja panga kõrgus on 9 kuni 10 meetrit (joonis 5.6 ja 5.10).

Süvalasu sadama idaküljel on panga esine rusukalle ligikaudu 60 m lõigul taimestunud (foto 5.9). Siin katab randa klibu, mis on pärit Süvalasu sadama täitematerjalist. Süvalasu sadamast idas on väike lahesopp kus kõrge veeseisu korral ei ulatu lainetus pangani.60 m süvalasu sadamast ida pool panga ees rusukalle puudub. Pangast on siin alla varisenud üksikuid puid. Selles piirkonnas on mõõdistatud rannaprofiil 1 (joonis 5.6). Randa katavad selles rannalõigus liivakivi lahmakad, veerised, munakad ja kohati üksikud rahnud. Jämedateralise purdmaterjali vahel esineb liiva ja kruusa. Rannalõigu

läänepoolseimas osas ka lubjakivi klibu. Pank koosneb ülemises osas Alamkambriumi monoliitsetest liivakividest ja allosas savi vahekihtidega õhukesekihilistest liivakividest. Ajuvee ranna laius on selles rannalõigus kuni 15 meetrit.

Rannalõik 3

Siin kulgeb rannajoon ligikaudu 150 meetrit loodest kagusse (joonis 5.5) ja panga kõrgus on keskmiselt 9 meetrit (joonis 5.11). Rannalõiku iseloomustab suurema rusukalde esinemine panga ees. Pangast on siin savi pealt koos liivakivi ja mullakamaraga alla libisenud suur hulk puid ja põõsaid. Rusukalle kaitseb siin panka edasise kulutuse eest. Rannas esineb siin rohkesti rahne ja munakaid. Rand on siin suhteliselt kitsas (ligikaudu 10 meetrit).

Rannalõik 4

Siin kulgeb rannajoon 500 meetrit läänest kagusse ja panga kõrgus on keskmiselt 7 meetrit (joonis 5.12, fotod 5.10 kuni 5.12).Võrreldes eelmise lõiguga puudub siin panga ees rusukalle ning rannas on enam peeneteralisemat materjali ning vähem munakaid ja rahne. Liivakivi tükid on siin väiksema läbimõõduga võrreldes eelmise rannalõiguga. Need esinevad hajusalt veepiiril. Rannalõigu idapoolseimas osas taandub ülemine paksemate liivakivide kompleks lõuna suunas.

Rannalõik 5

Siin kulgeb rannajoon ligikaudu 600 meetrit edelast itta. Panga kõrgus on keskmiselt 4 meetrit (joonis 5.13). Ülemine paksemate liivakivide kompleks puudub. Samuti ei esine panga ees rusukallet. Rand on kaetud valdavalt liiva ja kruusaga. Rannalõigu idapoolsemas osas on rannas rohkesti rahne ja munakaid. Need on osaliselt siia vedanud kohalikud elanikud. Samuti on selle rannalõigu inimesed puhastanud pangast alla libisenud puudest ja põõsastest. Need aga vähendaksid pangani jõudvate lainete energiat ja selle murrutust.

Rannalõik 6

Rannajoon kulgeb ligikaudu 100 meetrit kirdest edelasse. Panga kõrgus on keskmiselt 6 meetrit (joonis 5.14). Pank jääb siin lõuna poole järk järgult rusukalde alla ning selle rannalõigu lõunapoolseimas osas puudub. Rand on siin kaetud valdavalt liivakivi tükkide, munakate ja rahnudega. Rand on kitsas.

Seireala piires on rannikumeri suhteliselt madal. -2 m samasügavusjoon on 200 kuni 250 m kaugusel rannajoonest. Keskmise ja sellest madalama veetaseme korral murduvad lained rannast kaugel mistõttu ei toimu nendes tingimustes olulisi muutuseid rannas. Merepõhjal esineb hajusalt munakaid ja rahne mis vähendavad samuti randa jõudva lainetuse energiat. Setete hulk siinses rannavööndis on suhteliselt tagasihoidlik. Rannavööndis paljandub kohati sinisavi.

Kokkuvõtteks võib öelda, et muutused võrreldes 2006 aastaga on suhteliselt väikesed. Mõningal määral on toimunud peeneteraliste setete (liiv, aleuriit) ärakanne panga jalamilt ning selle ümberpaigutumine rannavööndis. Mitmel pool on pangast alla libisenud üksikuid puid ja põõsaid. Mõnes lõigus on panga ees olev rusukalle taimestunud. Kahe seirevaatluse vahelisel perioodil ei ole esinenud ekstreemseid veeseise ja tugevat tormilainetust.

Siinsetes tingimustes toimuvad aktiivsemad rannaprotsessid ekstreemselt kõrge veeseisu korral kui vesi ulatub panga jalamini. Kuna Saviranna seireala on avatud põhjakaartele siis toimub oluline osa rannaprotsessidest just sellest suunast saabuva lainetuse mõjul. Ekstreemsed hüdrometeoroloogilised tingimused esinevad meil sagedamini sügis-talvisel perioodil (novembris veebruarini) kui tavaliselt ei ole veel tekkinud jääkatet. Savirannas paikneva panga erosiooni üheks põhjuseks on ka maalihked, mis sagenevad vihmade ja lume sulamise perioodil.

Muuga sadamal ei oma asendi tõttu mõju Saviranna rannaprotsessidele. Kuna Muuga lahes liiguvad setted valdavalt lahe pära suunas siis ei mõjuta Tahkumäe neemest lõuna poole jääv sadam setete liikumist Savirannas. Muuga sadama ja Saviranna vahel paikneb siia juba aastakümneid tagasi rajatud süvalasu sadam, mis eraldab neid litohüdrodünaamilisi süsteeme. Sellest tulenevalt ei ole Muuga sadamal mõju Saviranna rannavööndile.

Kasutatud kirjandus

Orviku, K. 2006. Muuga sadama merekeskkonna seire. Rannaprotsesside seire. TÜ Eesti Mereinstituut.

Keskkonnaministri 5 veebruari 2004. a. määrus „Geodeetilise süsteemi kehtestamine”.

Tabelid

Tabel 5.1. Saviranna seireala mõõdistusandmed.

X ja Y koordinaadid on meetrites süsteemis L-EST97, kõrgused on meetrites Balti 1977. a kõrgussüsteemis (Keskkonnaministri 5 veebruari 2004.a. määrus).

Andmepunkt	X (m)	Y (m)	Z(m)
1	6596901	557866	-1.17
2	6596901	557865.6	-1.17
3	6596900	557865.3	-1.21
4	6596899	557865	-1.22
5	6596898	557864.8	-1.2
6	6596897	557864.7	-1.19
7	6596897	557864.5	-1.22
8	6596896	557864.4	-1.21
9	6596896	557864.3	-1.22
10	6596895	557864.1	-1.2
11	6596895	557864	-1.2
12	6596894	557863.9	-1.21
13	6596894	557863.5	-1.19
14	6596893	557863.1	-1.2
15	6596893	557862.8	-1.17
16	6596892	557862.5	-1.15
17	6596891	557862.2	-1.17
18	6596891	557861.9	-1.17
19	6596889	557861.6	-1.16
20	6596889	557861.5	-1.06
21	6596888	557861.3	-1.17
22	6596887	557861.1	-1.16
23	6596887	557861	-1.18
24	6596886	557860.7	-1.2
25	6596885	557860.5	-1.15
26	6596884	557860.3	-1.16
27	6596883	557860.2	-1.15
28	6596882	557860	-1.14
29	6596882	557859.8	-1.15
30	6596881	557859.6	-1.12
31	6596880	557859.5	-1.15
32	6596879	557859.4	-1.22
33	6596878	557859.1	-1.23
34	6596878	557858.9	-1.2
35	6596877	557858.8	-1.2

36	6596876	557858.6	-1.24
37	6596875	557858.4	-1.15
38	6596873	557858.3	-1.11
39	6596872	557858.2	-1.15
40	6596872	557858.1	-1.15
41	6596871	557858	-1.13
42	6596870	557857.9	-1.13
43	6596869	557857.7	-1.13
44	6596868	557857.4	-1.14
45	6596867	557857.3	-1.13
46	6596867	557857	-1.12
47	6596866	557856.7	-1.11
48	6596865	557856.4	-1.11
49	6596864	557856.2	-1.14
50	6596863	557856	-1.12
51	6596862	557855.9	-1.02
52	6596861	557855.8	-0.99
53	6596860	557855.7	-1.04
54	6596859	557855.6	-0.97
55	6596858	557855.4	-0.99
56	6596857	557855.1	-1.05
57	6596856	557855	-1.04
58	6596855	557854.7	-1.01
59	6596854	557854.4	-1.02
60	6596853	557854.1	-1.02
61	6596853	557854	-0.99
62	6596852	557853.7	-0.96
63	6596851	557853.5	-0.98
64	6596851	557853.2	-0.98
65	6596850	557853.1	-0.97
66	6596850	557852.8	-1.03
67	6596849	557852.6	-1.03
68	6596848	557852.4	-0.92
69	6596847	557852.2	-0.91
70	6596846	557852	-0.85
71	6596845	557851.8	-1.04
72	6596845	557851.3	-1.04
73	6596843	557851	-0.95
74	6596842	557850.8	-0.92
75	6596841	557850.6	-0.94
76	6596841	557850.4	-0.93
77	6596840	557850.2	-0.93
78	6596839	557849.8	-0.85

79	6596838	557849.6	-0.82
80	6596837	557849.5	-0.83
81	6596836	557849.3	-0.82
82	6596835	557849.1	-0.86
83	6596834	557849.3	-0.91
84	6596835	557849.3	-0.94
85	6596833	557849.5	-0.8
86	6596833	557849.3	-0.8
87	6596832	557849.4	-0.8
88	6596831	557849.4	-0.76
89	6596830	557849.3	-0.61
90	6596829	557849.2	-0.63
91	6596828	557849.1	-0.69
92	6596827	557848.9	-0.6
93	6596826	557848.7	-0.6
94	6596825	557848.5	-0.58
95	6596823	557848.2	-0.43
96	6596822	557847.9	-0.32
97	6596821	557847.7	-0.35
98	6596820	557847.4	-0.26
99	6596819	557847.1	-0.12
100	6596857	558323.8	-1.16
101	6596856	558323.9	-1.19
102	6596855	558323.9	-1.11
103	6596855	558324	-1.12
104	6596854	558324.1	-1.13
105	6596853	558324.2	-1.08
106	6596852	558324.4	-1.16
107	6596851	558324.4	-1.1
108	6596850	558324.5	-1.13
109	6596850	558324.6	-1.1
110	6596849	558324.7	-1.12
111	6596848	558324.8	-1.08
112	6596847	558324.8	-1.09
113	6596846	558325	-1.09
114	6596845	558325.2	-1.09
115	6596845	558325.3	-1.07
116	6596844	558325.5	-1.05
117	6596843	558325.7	-1.03
118	6596842	558325.8	-1.1
119	6596842	558326.1	-1.11
120	6596840	558326.4	-1.09
121	6596840	558326.5	-1.06

122	6596839	558326.8	-1.09
123	6596837	558326.9	-1.11
124	6596836	558326.8	-1.12
125	6596836	558326.8	-1.11
126	6596834	558326.5	-1.07
127	6596833	558326.3	-1.01
128	6596831	558326.2	-1.02
129	6596830	558326.3	-1.02
130	6596829	558326.5	-1.05
131	6596828	558326.7	-1.07
132	6596827	558326.9	-1.04
133	6596826	558327	-1.03
134	6596825	558327.1	-0.98
135	6596824	558327.3	-0.98
136	6596823	558327.3	-0.95
137	6596822	558327.3	-0.95
138	6596822	558327.3	-0.96
139	6596821	558327.4	-0.93
140	6596820	558327.4	-0.92
141	6596819	558327.4	-0.91
142	6596818	558327.4	-0.9
143	6596817	558327.5	-0.87
144	6596816	558327.4	-0.84
145	6596815	558327.4	-0.84
146	6596814	558327.4	-0.83
147	6596812	558327.5	-0.81
148	6596811	558327.5	-0.77
149	6596810	558327.6	-0.76
150	6596809	558327.7	-0.73
151	6596808	558327.7	-0.7
152	6596807	558327.7	-0.64
153	6596805	558327.9	-0.62
154	6596804	558328	-0.59
155	6596802	558328.1	-0.58
156	6596802	558328.3	-0.57
157	6596800	558328.4	-0.54
158	6596799	558328.6	-0.53
159	6596798	558328.5	-0.51
160	6596796	558328.5	-0.54
161	6596795	558328.4	-0.53
162	6596793	558328.4	-0.47
163	6596792	558328.5	-0.43
164	6596791	558328.5	-0.44

165	6596790	558328.6	-0.42
166	6596789	558328.7	-0.42
167	6596787	558328.7	-0.44
168	6596786	558328.7	-0.47
169	6596785	558328.6	-0.5
170	6596783	558328.6	-0.55
171	6596783	558328.5	-0.6
172	6596782	558328.4	-0.61
173	6596781	558328.3	-0.62
174	6596780	558328.4	-0.67
175	6596778	558328.4	-0.66
176	6596777	558328.4	-0.67
177	6596776	558328.4	-0.66
178	6596775	558328.4	-0.65
179	6596774	558328.4	-0.64
180	6596773	558328.3	-0.68
181	6596772	558328.3	-0.65
182	6596771	558328.3	-0.66
183	6596770	558328.3	-0.61
184	6596769	558328.3	-0.64
185	6596768	558328.4	-0.6
186	6596766	558328.5	-0.55
187	6596766	558328.5	-0.55
188	6596765	558328.6	-0.47
189	6596764	558328.7	-0.44
190	6596763	558328.8	-0.43
191	6596762	558328.8	-0.42
192	6596761	558328.9	-0.35
193	6596760	558329	-0.38
194	6596759	558329	-0.33
195	6596758	558329.1	-0.24
196	6596757	558329.2	-0.19
197	6596756	558329.2	-0.13
198	6596822	558715.4	-1.07
199	6596821	558715.5	-1.06
200	6596821	558715.7	-1.06
201	6596820	558716	-1.06
202	6596819	558716.3	-1.05
203	6596818	558716.6	-0.99
204	6596817	558717.2	-0.95
205	6596815	558717.5	-0.87
206	6596813	558718	-0.85
207	6596813	558718.7	-0.72

208	6596812	558719.3	-0.73
209	6596811	558720	-0.74
210	6596809	558720.9	-0.74
211	6596808	558721.4	-0.66
212	6596806	558722.1	-0.63
213	6596805	558722.5	-0.6
214	6596804	558722.8	-0.59
215	6596803	558723.3	-0.47
216	6596802	558723.5	-0.37
217	6596801	558723.9	-0.44
218	6596799	558724.4	-0.37
219	6596798	558724.9	-0.29
220	6596797	558725.4	-0.25
221	6596795	558725.8	-0.22
222	6596794	558726.7	-0.13
223	6596792	558727	-0.13
224	6596791	558727.3	-0.05
225	6596917	557498.7	7.56
226	6596918	557498.2	6.8
227	6596918	557498.2	6.2
228	6596919	557498.2	5.28
229	6596919	557498.1	4.76
230	6596920	557497.8	4.06
231	6596920	557497.8	3.84
232	6596920	557497.7	3.59
233	6596920	557497.7	3.51
234	6596921	557497.6	3.09
235	6596921	557497.5	3.01
236	6596921	557497.4	2.75
237	6596921	557497.4	2.55
238	6596922	557497.3	2.41
239	6596922	557497.2	2.12
240	6596922	557497.2	1.66
241	6596923	557497.1	1.33
242	6596923	557496.9	1.12
243	6596924	557496.5	0.94
244	6596925	557496	0.81
245	6596927	557495.3	0.61
246	6596928	557494.8	0.31
247	6596931	557494.4	0.11
248	6596930	557494.7	0.18
249	6596902	557449.9	8.9
250	6596904	557455.8	8.61

251	6596905	557458.1	8.37
252	6596905	557463.7	9.11
253	6596907	557466.9	8.49
254	6596908	557471.4	9.32
255	6596908	557474.4	8.87
256	6596910	557477.3	9.11
257	6596911	557483.8	9.27
258	6596913	557487.8	9.22
259	6596913	557489.6	8.96
260	6596915	557493.8	9.16
261	6596916	557495.5	9.1
262	6596911	557499.8	9.95
263	6596912	557499.8	9.93
264	6596913	557499.8	9.86
265	6596914	557499.7	10.02
266	6596916	557499.6	9.72
267	6596916	557499.5	9.41
268	6596917	557499.3	9.22
269	6596916	557504.4	10.05
270	6596918	557510.2	10.02
271	6596917	557514.7	10.07
272	6596916	557519.6	10.07
273	6596916	557525.5	9.66
274	6596917	557532.4	9.15
275	6596917	557538.1	7.09
276	6596919	557543.6	5.18
277	6596920	557549.1	3.7
278	6596920	557551.7	2.9
279	6596921	557553.4	3.7
280	6596922	557558.6	4.69
281	6596920	557563.2	5.83
282	6596919	557565.5	6.16
283	6596919	557568.3	6.07
284	6596920	557569.2	5.56
285	6596923	557571.5	4.28
286	6596924	557572.5	3.72
287	6596924	557579.3	3.45
288	6596908	557669.9	10.27
289	6596906	557676	9.95
290	6596902	557682.5	9.84
291	6596898	557688.6	9.65
292	6596895	557694.3	9.8
293	6596891	557697.6	9.86

294	6596887	557702.4	9.63
295	6596885	557707.2	8.93
296	6596880	557709.4	9.51
297	6596875	557713.8	9.64
298	6596865	557723.8	9.5
299	6596863	557728.3	9.3
300	6596858	557735	9.33
301	6596853	557742.1	9.31
302	6596848	557749.5	9.35
303	6596844	557755.8	8.74
304	6596839	557761	8.63
305	6596835	557765.5	7.89
306	6596833	557768.7	8.21
307	6596824	557776.5	7.88
308	6596822	557783	7.27
309	6596820	557786	7.38
310	6596816	557791.8	7.83
311	6596815	557796.4	7.48
312	6596814	557800.6	7.1
313	6596812	557808	7.49
314	6596811	557811.9	7.37
315	6596810	557819.6	7.25
316	6596810	557822	7.21
317	6596807	557825.3	7.43
318	6596806	557832.2	7.34
319	6596805	557837.2	7.45
320	6596804	557839.6	7.46
321	6596802	557846.1	7.33
322	6596802	557851.9	7.46
323	6596801	557860.8	7.48
324	6596802	557865.7	7.6
325	6596802	557872	7.45
326	6596803	557876.9	7.43
327	6596803	557881.9	7.18
328	6596803	557888.6	7.06
329	6596802	557891.1	6.81
330	6596802	557896.2	7.27
331	6596802	557902.6	7.09
332	6596802	557908.8	7.23
333	6596802	557914.4	7.12
334	6596803	557918.8	6.89
335	6596804	557922.8	6.53
336	6596804	557925.4	6.23

337	6596803	557929.9	6.95
338	6596801	557938.1	7.26
339	6596801	557943.1	7.26
340	6596799	557951.7	7.23
341	6596798	557957	7.14
342	6596795	557962.8	7.14
343	6596793	557966.9	7.2
344	6596790	557971	7.48
345	6596791	557976.1	7.22
346	6596792	557978.9	7.16
347	6596789	557980.8	7.31
348	6596786	557988.3	7.23
349	6596786	557990.6	7.05
350	6596785	557992.5	6.72
351	6596783	557998	7.02
352	6596783	558003.1	7.04
353	6596782	558009	7.24
354	6596782	558014.1	7.1
355	6596783	558018.3	7.29
356	6596783	558025.5	7.17
357	6596783	558031.1	7.26
358	6596783	558034.1	7.07
359	6596782	558038.7	7.34
360	6596782	558047.4	7.12
361	6596782	558051.9	7.15
362	6596782	558058.4	7.11
363	6596781	558063.5	7.3
364	6596782	558069.2	7.13
365	6596781	558074.6	7.36
366	6596780	558080	6.84
367	6596778	558086.8	7.1
368	6596777	558091.9	6.87
369	6596777	558096.6	6.88
370	6596776	558100.3	6.93
371	6596776	558103.4	6.84
372	6596777	558105.1	6.43
373	6596775	558107.2	6.89
374	6596775	558109	6.6
375	6596775	558112.1	6.98
376	6596774	558119.8	7.03
377	6596774	558124.7	7.03
378	6596774	558127.1	7.35
379	6596775	558130.1	7.13

380	6596775	558135.7	7.21
381	6596775	558138	7.38
382	6596775	558143.7	7.49
383	6596795	557842.8	7.75
384	6596796	557843	7.77
385	6596798	557843.3	7.73
386	6596799	557844	7.73
387	6596800	557844.3	7.72
388	6596801	557844.4	7.66
389	6596802	557844.5	7.44
390	6596803	557844.6	7.08
391	6596804	557844.7	6.57
392	6596804	557844.8	6.3
393	6596804	557844.9	5.83
394	6596805	557845	5.31
395	6596805	557845	4.9
396	6596806	557845	4.65
397	6596806	557845.2	4.07
398	6596807	557845.4	3.57
399	6596807	557845.5	3.37
400	6596807	557845.5	2.79
401	6596808	557845.5	2.19
402	6596818	557846.9	0.02
403	6596817	557846.7	0.18
404	6596816	557846.5	0.27
405	6596815	557846.5	0.26
406	6596814	557846.4	0.38
407	6596813	557846.4	0.49
408	6596812	557846.2	0.5
409	6596811	557846.3	0.75
410	6596810	557846	0.91
411	6596809	557845.8	1.36
412	6596809	557845.6	1.47
413	6596756	558329.2	0.03
414	6596755	558329.3	0.13
415	6596754	558329.3	0.18
416	6596753	558329.3	0.29
417	6596753	558329.3	0.33
418	6596752	558329.5	0.38
419	6596751	558329.4	0.44
420	6596751	558329.5	0.49
421	6596750	558329.4	0.58
422	6596749	558329.4	0.65

423	6596749	558329.3	0.72
424	6596748	558329.3	0.75
425	6596747	558329.5	0.76
426	6596747	558329.6	0.83
427	6596746	558329.6	0.89
428	6596746	558329.7	1.15
429	6596745	558329.8	1.64
430	6596745	558329.7	1.65
431	6596744	558329.9	3.87
432	6596743	558330	3.95
433	6596742	558329.9	3.95
434	6596741	558329.9	4.01
435	6596753	558574.9	1.22
436	6596762	558684	3.69
437	6596790	558727.7	0.03
438	6596789	558728.2	0.14
439	6596788	558728.6	0.22
440	6596787	558729.1	0.39
441	6596785	558729.8	0.57
442	6596786	558729.4	0.53
443	6596784	558730.3	0.76
444	6596783	558730.7	0.89
445	6596782	558730.9	0.93
446	6596781	558731.2	1.27
447	6596781	558731.4	1.76
448	6596779	558732	2.94
449	6596779	558732	4.7
450	6596777	558732.5	4.97
451	6596772	558733.7	5.34
452	6596776	558732.9	5.1
453	6596775	558152.1	7.26
454	6596775	558158.5	7.19
455	6596776	558165.9	7.12
456	6596775	558172.1	7.12
457	6596774	558177.3	6.98
458	6596772	558182.3	7.32
459	6596770	558188.5	7.19
460	6596770	558195	7.3
461	6596769	558200.2	7.41
462	6596767	558207.7	7.49
463	6596765	558215.8	7.67
464	6596763	558224.4	7.77
465	6596761	558232.7	7.87

466	6596757	558239.5	7.75
467	6596753	558245.1	7.57
468	6596750	558249.3	7.52
469	6596747	558257.3	7.51
470	6596746	558262.3	7.04
471	6596746	558265.2	6.55
472	6596747	558267.9	5.47
473	6596745	558272.9	4.66
474	6596745	558279.9	4.29
475	6596745	558292.2	4.16
476	6596743	558300.1	4.1
477	6596743	558308	3.91
478	6596743	558314.6	3.94
479	6596744	558323	3.93
480	6596745	558327.9	3.86
481	6596744	558329.7	3.92
482	6596744	558335.3	3.88
483	6596744	558339.4	3.94
484	6596745	558344.5	3.76
485	6596745	558349.9	3.88
486	6596745	558357.2	3.91
487	6596746	558362.1	3.88
488	6596745	558368.5	3.83
489	6596745	558373.1	3.93
490	6596745	558378.9	3.85
491	6596743	558383.2	3.88
492	6596744	558382.1	3.85
493	6596744	558388.9	3.91
494	6596745	558392	3.95
495	6596746	558398	3.86
496	6596745	558404.5	4.04
497	6596745	558410.6	4.1
498	6596745	558416.5	4.05
499	6596745	558424.2	4.11
500	6596745	558428.9	4.11
501	6596744	558434.6	4.14
502	6596744	558439.4	4.17
503	6596743	558443.1	4.35
504	6596744	558447.1	4.22
505	6596743	558452.2	4.31
506	6596743	558454.9	4.26
507	6596743	558459.3	4.28
508	6596743	558463.9	4.07

509	6596743	558468.9	4.06
510	6596744	558477.5	4.05
511	6596743	558483.5	4.05
512	6596742	558489.8	3.93
513	6596743	558496.1	4.12
514	6596745	558502.1	4.06
515	6596745	558507	4.26
516	6596744	558512.6	4.11
517	6596745	558519	4.15
518	6596747	558521.6	4.1
519	6596746	558524.4	4.06
520	6596746	558528.2	4.03
521	6596747	558530.4	4.16
522	6596747	558532.5	4.1
523	6596747	558536.7	4.15
524	6596748	558540.6	4.31
525	6596748	558545.6	3.78
526	6596750	558551.8	4.23
527	6596750	558559.2	4.08
528	6596751	558564.5	3.42
529	6596748	558566.4	3.23
530	6596753	558578.5	3.03
531	6596753	558580.9	3.66
532	6596753	558586	4.35
533	6596754	558595.5	4.34
534	6596755	558602.5	4.55
535	6596756	558606.8	4.5
536	6596756	558610.6	4.37
537	6596756	558614.2	4.61
538	6596757	558623.4	4.47
539	6596756	558620.6	4.48
540	6596758	558626.5	4.16
541	6596758	558635.8	4.06
542	6596761	558639.3	3.69
543	6596760	558643.3	4.34
544	6596759	558645.4	4.47
545	6596760	558647.7	4.2
546	6596761	558656	3.76
547	6596762	558664.3	4.07
548	6596763	558672.3	3.98
549	6596765	558676.6	3.65
550	6596764	558681.8	3.73
551	6596765	558684.5	3.58

552	6596766	558686.8	3.7
553	6596766	558689.2	3.88
554	6596766	558695.3	4.15
555	6596770	558707.4	3.97
556	6596772	558714.7	4.36
557	6596775	558723	4.53
558	6596778	558731	4.93
559	6596780	558733.6	4.68
560	6596781	558739.1	5.29
561	6596783	558748.1	5.41
562	6596787	558756.3	5.13
563	6596790	558765.4	5.06
564	6596790	558771.4	5.26
565	6596792	558777.9	5.14
566	6596795	558786.9	4.97
567	6596798	558795.1	5.1
568	6596801	558802.8	5.24
569	6596803	558811.2	4.96
570	6596806	558818.1	4.68
571	6596809	558825.5	4.45
572	6596811	558836.5	4.67
573	6596813	558844.5	4.63
574	6596814	558853.3	4.72
575	6596812	558856.9	5.08
576	6596810	558865.1	5.23
577	6596808	558869.2	5.33
578	6596806	558872.5	5.51
579	6596803	558878.1	5.56
580	6596802	558881.8	5.45
581	6596801	558883.4	5.24
582	6596799	558882.4	5.66
583	6596790	558880.1	6.62
584	6596784	558878.7	6.51
585	6596778	558876.3	5.99
586	6596772	558873.5	6.25
587	6596767	558871.8	6.4
588	6596759	558870.5	5.83
589	6596752	558868.9	5.71
590	6596749	558868.4	5.68
591	6596745	558868.4	5.34
592	6596739	558867.1	5.05
593	6596737	558868.7	3.96
594	6596768	558700.1	4.000

595	6596752	558578.7	3
596	6596835	558326.7	-1
597	6596783	558043.7	7
598	6596844	557851.2	-1
599	6596853	557744	9
600	6596915	557499.7	10
601	6596917	557498.9	8

Joonised

Joonis 5.1. Seirealade asukohad. Alus: maa-ameti kaardiserver.

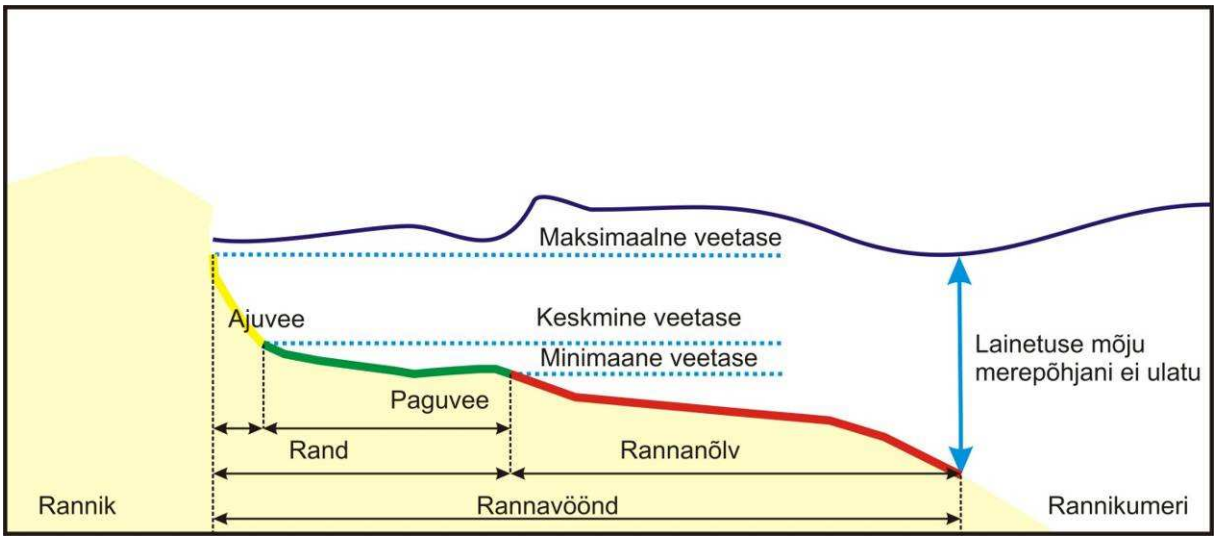

Joonis 5.2. Rannaprotsesside kirjeldamisel kasutatavad mõisted.

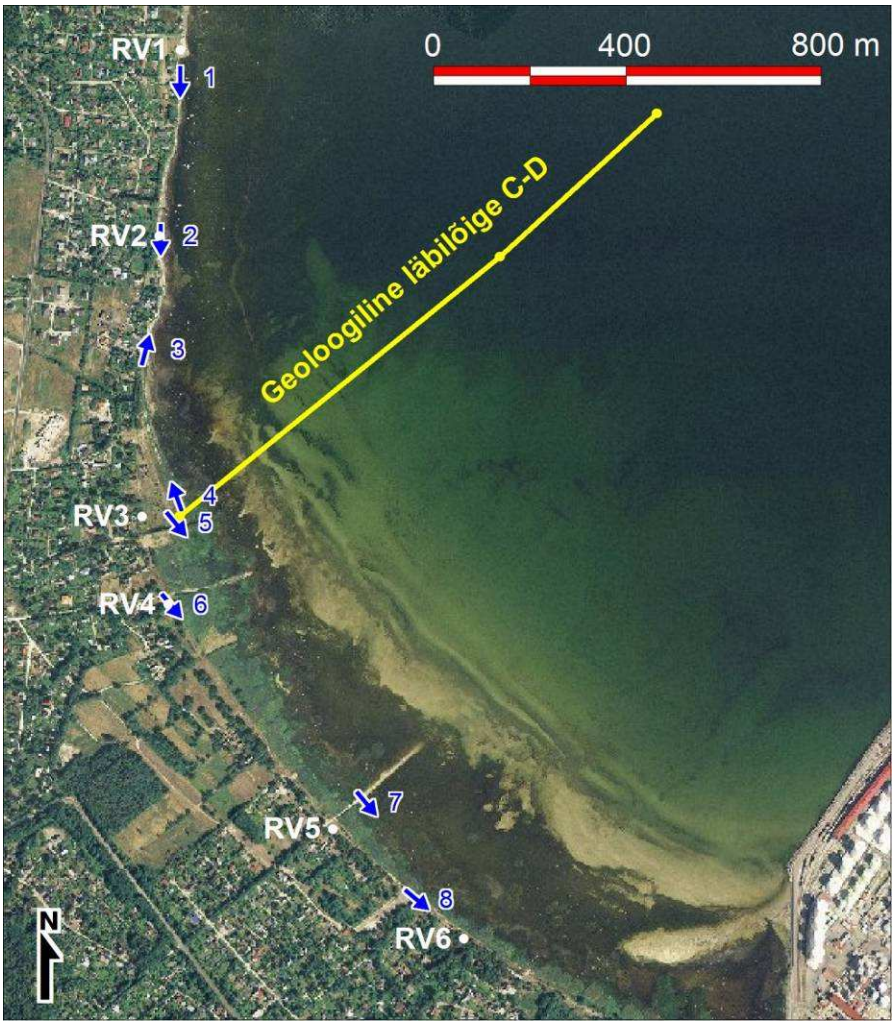

Joonis 5.3. Vaatluspunktide (valge), fotode (sinine) ja geoloogilise läbilõike (kollane) asukohad Randvere seirealal. Alus: maa-ameti kaardiserver.

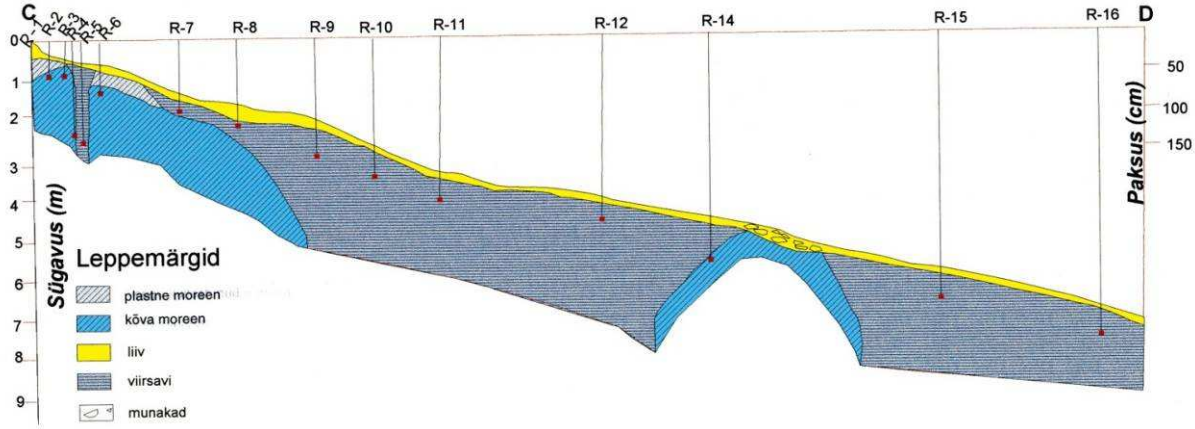

Joonis 5.4. Geoloogiline läbilõige C-D. Asukoht vt joonis 5.3.

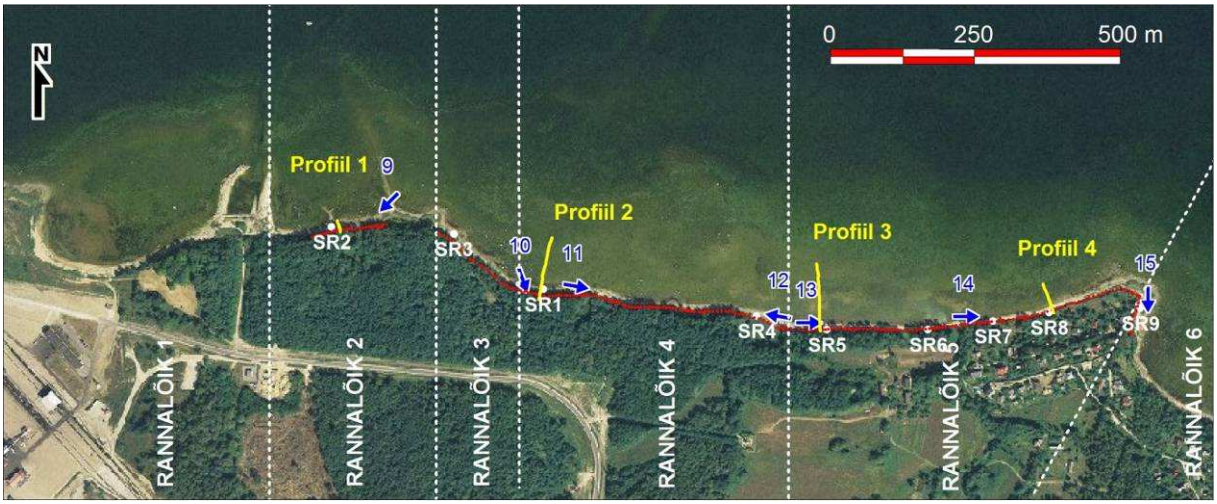

Joonis 5.5. Rannalõikude (valge), vaatluspunktide (valge), profiilide (kollane) ja fotode (sinine) asukohad Saviranna seirealal. Alus: maa-ameti kaardiserver. Profiilid on antud joonistel 5.6 kuni 5.9. Astangu kõrgused on antud joonisel 5.10.

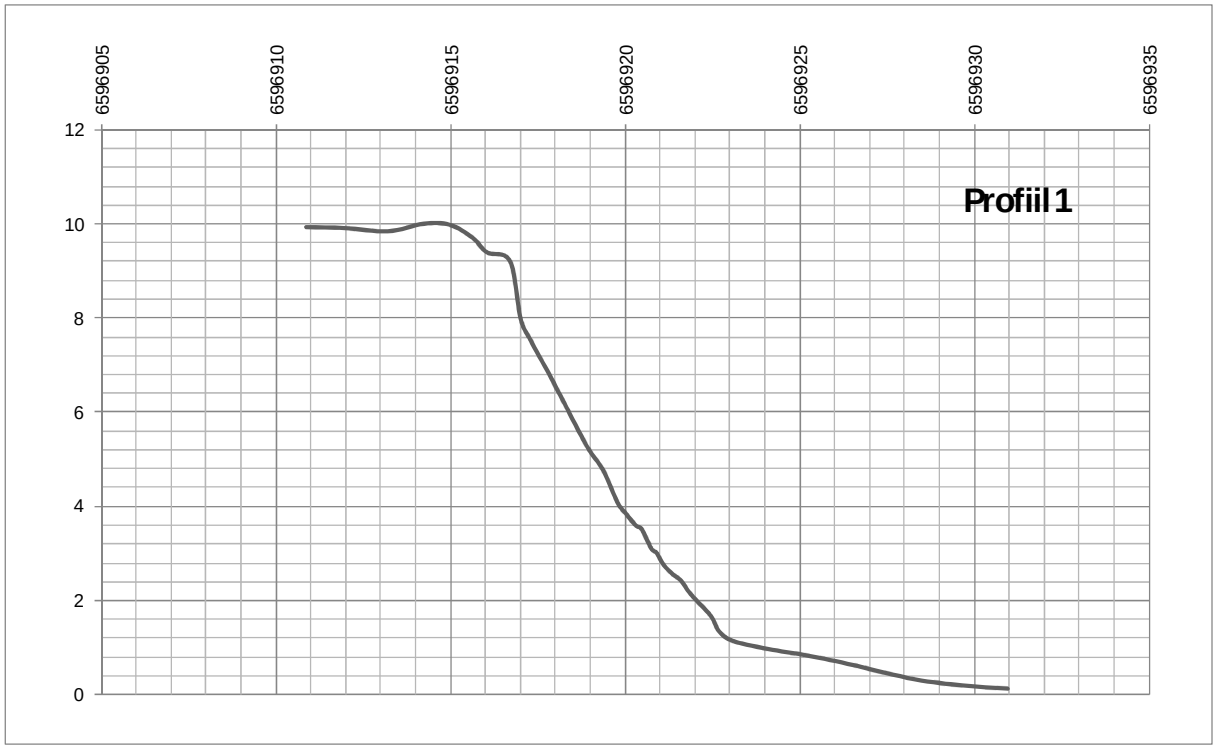

Joonis 5.6. Profiil 1. Asukoht vt joonis 5.5. X koordinaadid on meetrites süsteemis L-EST97, Z koordinaadid on meetrites Balti 1977. a kõrgussüsteemis (Keskkonnaministri 5 veebruari 2004.a. määrus).

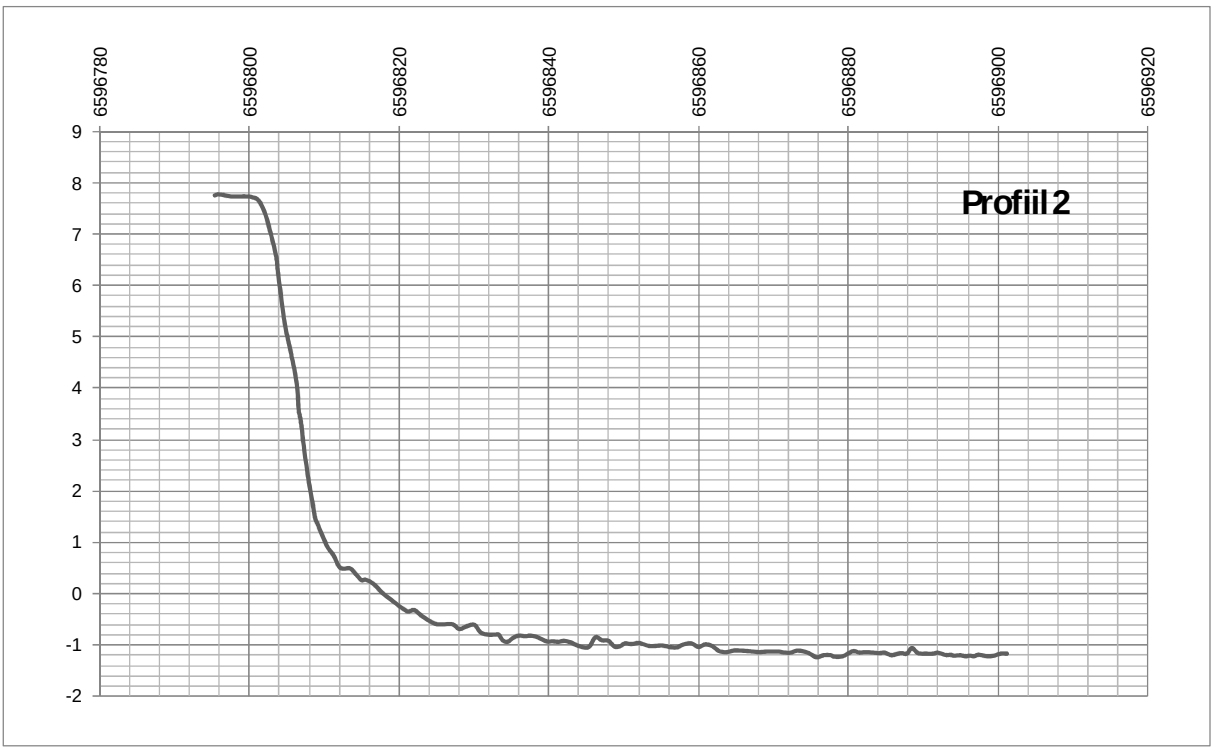

Joonis 5.7. Profiil 2 Asukoht vt joonis 5.5. X koordinaadid on meetrites süsteemis L-EST97, Z koordinaadid on meetrites Balti 1977. a kõrgussüsteemis (Keskkonnaministri 5 veebruari 2004.a. määrus).

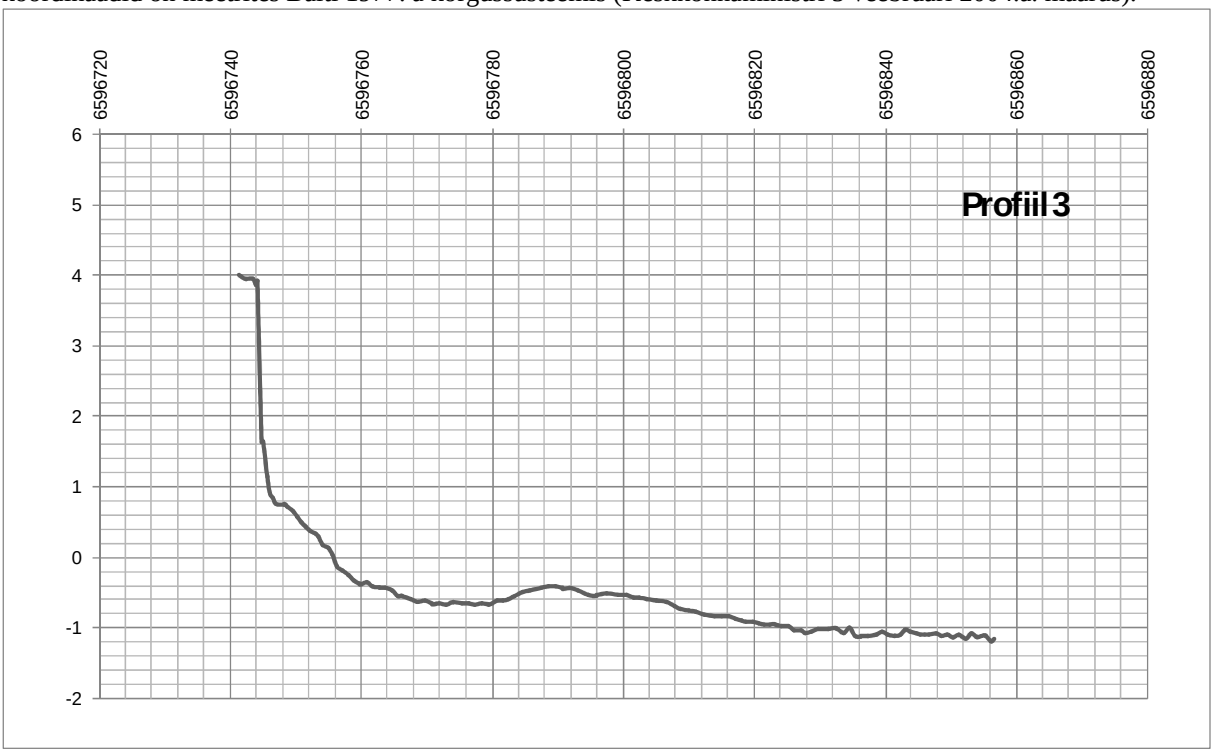

Joonis 5.8. Profiil 3. Asukoht vt joonis 5.5. X koordinaadid on meetrites süsteemis L-EST97, Z koordinaadid on meetrites Balti 1977. a kõrgussüsteemis (Keskkonnaministri 5 veebruari 2004.a. määrus).

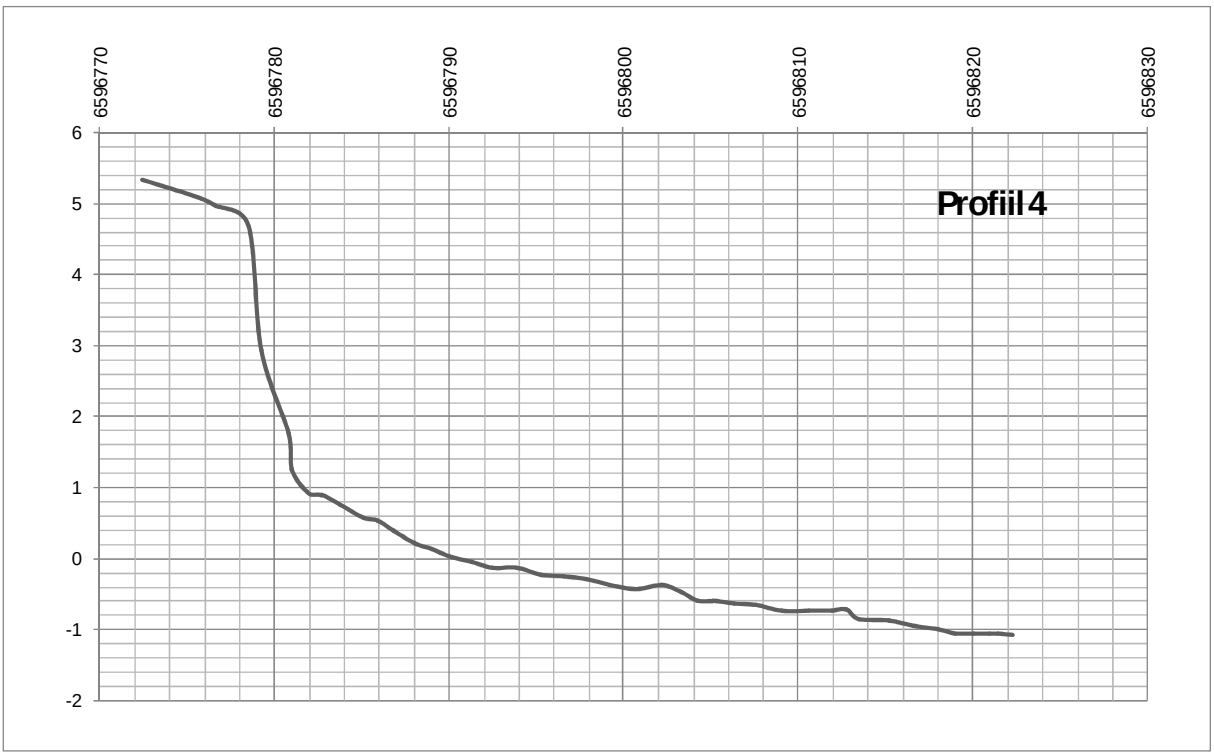

Joonis 5.9. Profiil 4. Asukoht vt joonis 5.5. X koordinaadid on meetrites süsteemis L-EST97, Z koordinaadid on meetrites Balti 1977. a kõrgussüsteemis (Keskkonnaministri 5 veebruari 2004.a. määrus).

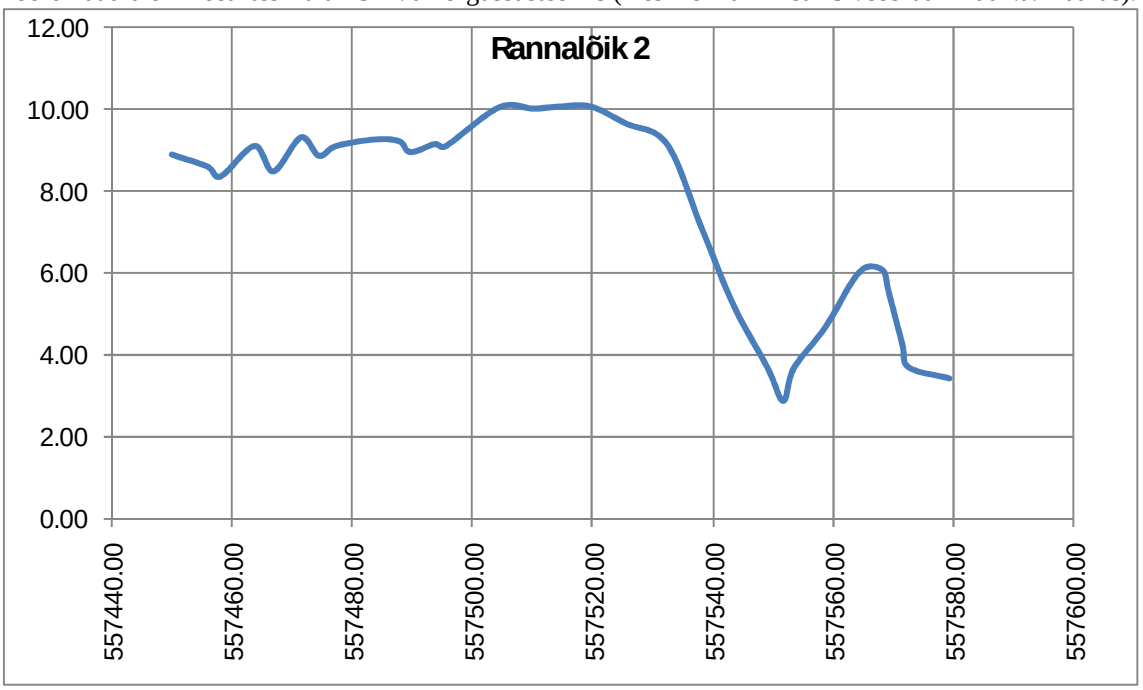

Joonis 5.10. Astangu kõrgused Saviranna seirealal rannalõigus 2. Y koordinaadid on meetrites süsteemis L-EST97, Z koordinaadid on meetrites Balti 1977. a kõrgussüsteemis (Keskkonnaministri 5 veebruari 2004.a. määrus).

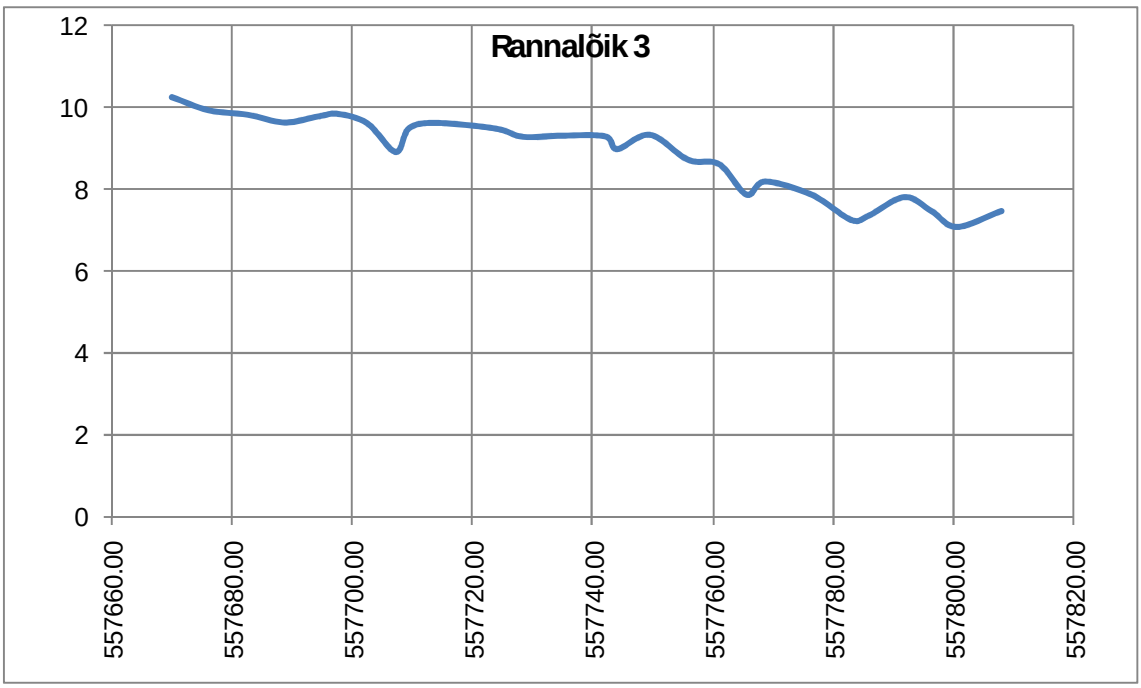

Joonis 5.11. Astangu kõrgused Saviranna seirealal rannalõigus 3. Y koordinaadid on meetrites süsteemis L-EST97, Z koordinaadid on meetrites Balti 1977. a kõrgussüsteemis (Keskkonnaministri 5 veebruari 2004.a.määrus).

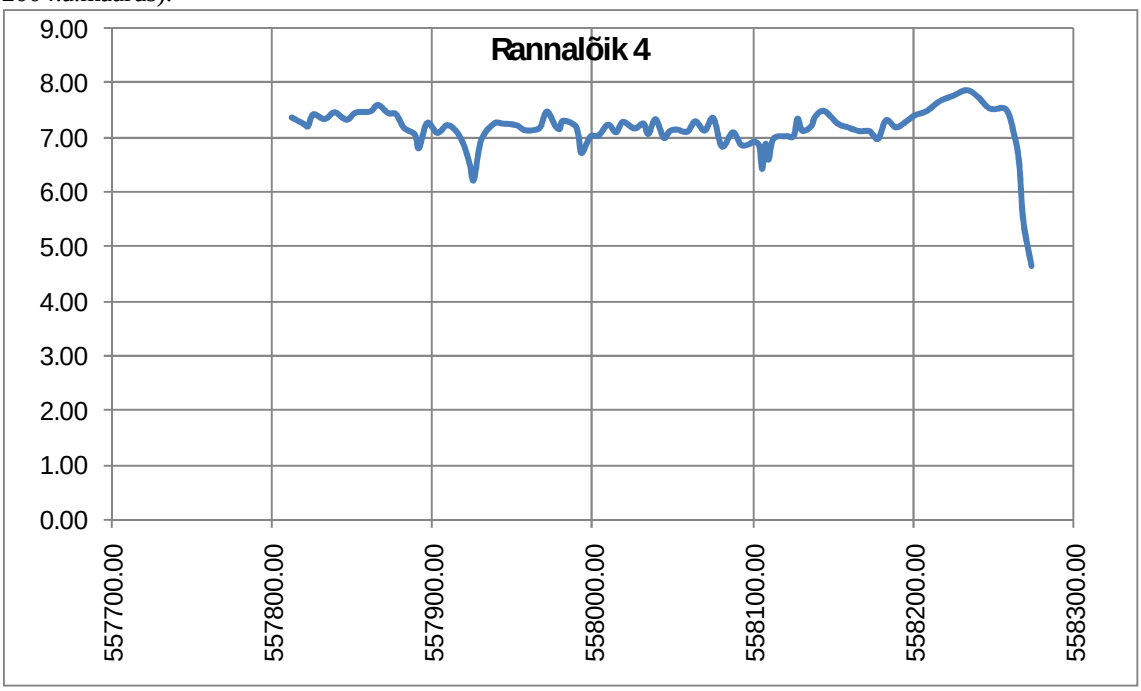

Joonis 5.12. Astangu kõrgused Saviranna seirealal rannalõigus 4. Y koordinaadid on meetrites süsteemis L-EST97, Z koordinaadid on meetrites Balti 1977. a kõrgussüsteemis (Keskkonnaministri 5 veebruari 2004.a. määrus).

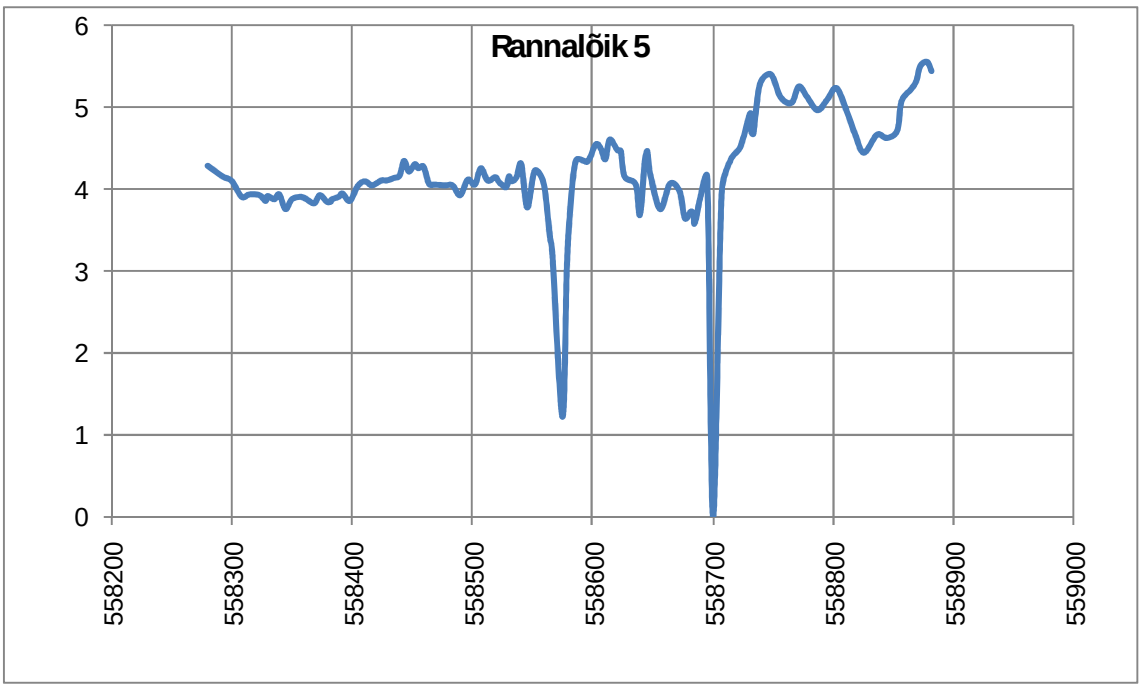

Joonis 5.13. Astangu kõrgused Saviranna seirealal rannalõigus 5. Y koordinaadid on meetrites süsteemis L-EST97, Z koordinaadid on meetrites Balti 1977. a kõrgussüsteemis (Keskkonnaministri 5 veebruari 2004.a. määrus).

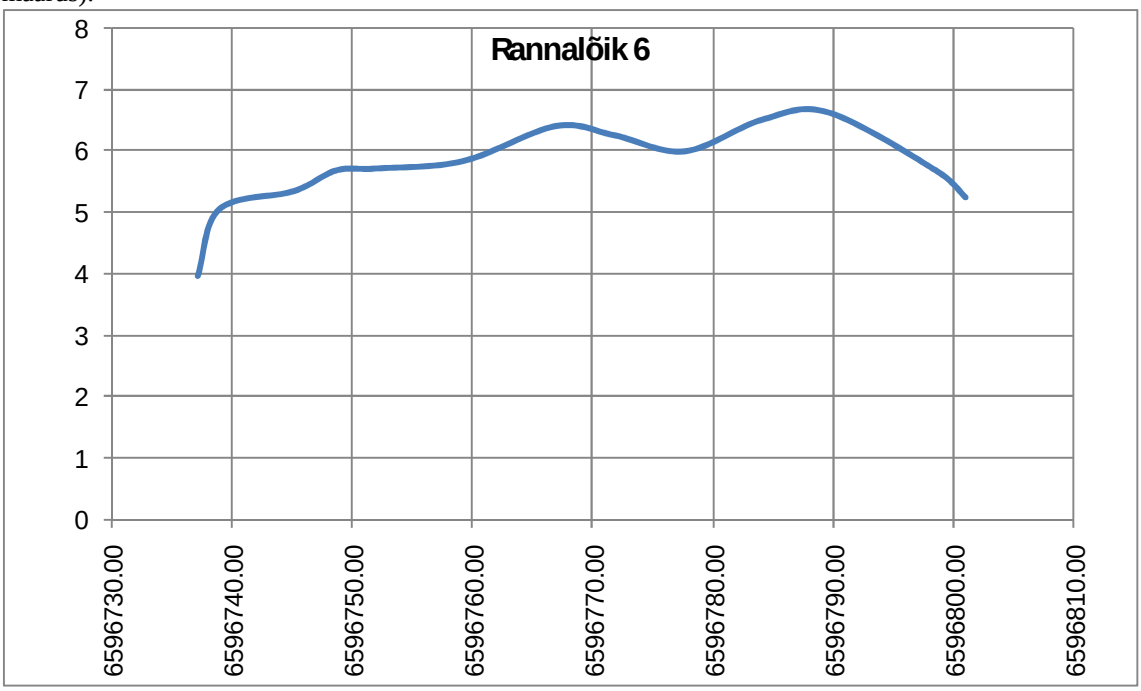

Joonis 5.14. Astangu kõrgused Saviranna seirealal rannalõigus 6. X koordinaadid on meetrites süsteemis L-EST97, Z koordinaadid on meetrites Balti 1977. a kõrgussüsteemis (Keskkonnaministri 5 veebruari 2004.a. määrus).

Fotod

Foto 5.1. Asukoht vt joonis 5.3. Foto: A. Kask, 2007.a.

Foto 5.2. Asukoht vt joonis 5.3. Foto: A. Kask, 2007.a.

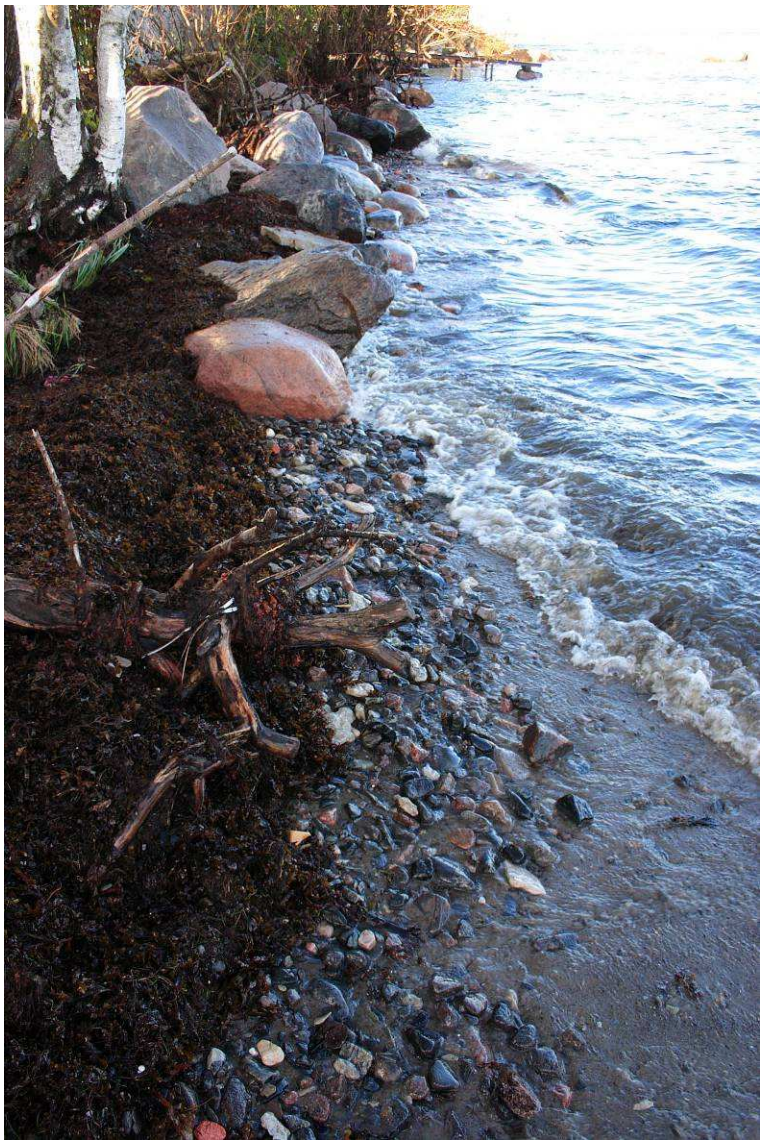

Foto 5.3. Asukoht vt joonis 5.3. Foto: A. Kask, 2007.a.

Foto 5.4. Asukoht vt joonis 5.3. Foto: A. Kask, 2007.a.

Foto 5.5. Asukoht vt joonis 5.3. Foto: A. Kask, 2007.a.

Foto 5.6. Asukoht vt joonis 5.3. Foto: A. Kask, 2007.a.

Foto 5.7. Asukoht vt joonis 5.3. Foto: A. Kask, 2007.a.

Foto 5.8. Asukoht vt joonis 5.3. Foto: A. Kask, 2007.a.

Foto 5.9. Asukoht vt joonis 5.5. Foto: A. Kask, 2007.a. Süvalasu sadamast 200 meetrit ida suunas on panga kõrguseks 10 meetrit).

Foto 5.10a. Asukoht vt joonis 5.5. Pank Saviranna seireala läänepoolses osas. Pangast on alla varisenud sinisavi pealsest kihist pärit liivakivi lahmakad. Selle on põhjustanud 2005 aasta 8 ja 9 jaanuari torm. Foto: K. Orviku, 2005.

Foto 5.10b. Asukoht vt joonis 5.5. 2007 aastal on võrreldes 2005 aastaga (foto 10a) panga jalamilt liiva ära kantud ja alles on jäänud jämepurdmaterjal koos liivakivist lahmakatega. Panga pealt varisenud kamardunud pinnas on kohati jäänud panga järsakule püsima. Foto A.Kask, 2007.a.

Foto 5.11a. Asukoht vt joonis 5.5. Pangast on alla varisenud sinisavi pealsest kihist pärit liivakivi lahmakad koos sellel kasvava taimestikuga. Foto K. Orviku, 2005.

Foto 5.11b. Asukoht vt joonis 5.5. 2007 aastal on võrreldes 2005 aastaga (foto 11a) panga jalamilt liiva ära kantud ja alles on jäänud jämepurdmaterjal koos liivakivist lahmakatega. Panga pealt varisenud kamardunud pinnas on kohati jäänud panga järsakule püsima. Foto A.Kask, 2007.a.

Foto 5.12. Asukoht vt joonis 5.5. Seireala keskosas katab randa liiv. Siin on pank madalam sest paksematest liivakividest kompleks jääb maa poole. Seetõttu puudub ajuvee rannas panka kaitsev liivakivi lahmakatest vöönd.

Foto 5.13a. Asukoht vt joonis 5.5. 2005 aasta 8 ja 9 jaanuari tormi tagajärjel on panga esine rusukalle ära uhutud ja pank on muutunud järsemaks. Foto: K. Orviku, 2005.

Foto 5.13b. Asukoht vt joonis 5.5. Võrreldes 2005 aastaga (foto 13a) on pank muutunud veelgi järsemaks ning järk järgult on pangalt alla libisemas sellel paiknevad puud koos kamardunud pinnasega.

Foto 5.14a. Asukoht vt joonis 5.5. Pank Saviranna seireala idaosas. 2005 aasta 8 ja 9 jaanuari tormiga on panga esine rusukalle ära uhutud ja liivarand on madaldunud. Foto K. Orviku, 2005.

Foto 5.14b. Asukoht vt joonis 5.5. 2007 aastaks on võrreldes 2005 aastaga (foto 14a) ajuvee randa veidi liiva juurde kantud ning pank on muutunud veelgi järsemaks.

Foto 5.15. Asukoht vt joonis 5.5. Saviranna seireala idapoolseimas osas kulgeb pank ligikaudu 200 m lõuna suunas. Enne lõunasse pööramist on pank muutunud kõrgemaks ning siin on väike neemik millel on rohkesti munakaid ja rahne. Osa rahne on siia veetud kohalike elanike kruntide kaitseks.